

DE OORLOG, 24 september 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27826]

[Donderdag 24 September 1914]

5 [Deze twee kranten worden integraal opgenomen, d.w.z. alle artikelen zijn opgenomen, ook die welke geen betrekking hebben op de oorlog. Echter, de inhoud van advertenties e.d. is weggelaten.]

Inhoudsopgave 24 september 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27826]	1
DE OORLOG	5
Op het Westelijk oorlogstooneel.	5
Fransche communiqué's.	5
Berichten uit België.	6
Op Zee.	6
Drie Engelse kruisers tot zinken gebracht.	6
Het vergaan van de "Pathfinder".	6
Visschersschuit vergaan.	7
DUITSCHLAND.	7
Generaal von Steinmetz †.	7
De Duitschers in Marokko.	7
Generaal Martos.	7
De "Vorwärts" verboden.	7
De vliegeraanval te Dusseldorf.	7
Duitschland en de pers der bondgenooten.	7
OOSTENRIJK.	7
De toestand te Weenen.	7
FRANKRIJK.	8
De strijd om Reims.	8
Parijs bij nacht.	8
RUSLAND.	9
De Russische minister van oorlog.	9
BELGIË.	9
Graan voor de burgerbevolking. -	9
BULGARIJE.	9
Een Bulgaarsch arbeidersblad over Rusland.	9
Bulgarije en de oorlog.	9
ZUID-AFRIKA.	9
Generaal Beyers aan het woord.	9
Guido Fusinato †.	9
Nederland en de Oorlog.	10
Doorvoer van suiker.	10
Uitvoering der Beurswet.	10
Aanhouding van schepen.	10
Het weer van heden.	11
Bericht v/h. Kon. Ned. Met. inst. te De Bildt.	11
De barometerstand van het afgelopen etmaal.	11
Laatste Berichten.	12
Een vice-consul gevangen.	12
De strijd om Reims.	12
De Britsche schepelingen.	12
De geredde schepelingen.	12
Gevaarlijke bemiddeling.	13
De oorlog en de wolnijverheid.	13
Landstorm.	13
Economische crisis.	13
Verbeterde toestand te Weesp.	13
Lijnkoeken.	13
Voor het Nat. Steuncomité.	14
Uit Rotterdam.	14
Voor de militairen.	14
Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid.	14
Bezoldiging personeel loodswezen.	14
Gist.	15
Prof. Nagant.	15

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

Uit de Staatscourant.	15
Personalia.	15
Woningwet.	15
Militiewet.	16
Besmettelijke Ziekten.	16
Vereenigingen.	16
TWEEDE KAMER.	16
Rapporteurs.	16
De gezonken "Automaat".	17
Notarieel Staatsexamen.	17
De officieren Reimers en Verhulst.	17
L.C. Westenenk.	17
Tarief van invoerrechten.	17
Begravenis N. J. Singels.	17
Gemeenteraad van Sloten (N.-H.).	18
Gemengde berichten.	18
Vergiftiging?	18
Auto-ongeval.	19
Posterijen en Telegrafie.	19
KERKNIEUWS.	19
ONDERWIJS.	19
Technische Hoogeschool.	19
Machinistenexamen.	19
Examen Wiskunde L.O. (art. 86).	19
Prof. J.A. Sniijders.	19
Rijks-Hoogereschool te Wageningen.	19
ZEE- EN LANDMACHT.	19
Pensioenen.	19
Raad voor de Scheepvaart.	20
Het zinken van de "Houtdijk" en "Alice H." door mijnen.	20
Uitspraak.	21
Opmaken van valsche certificaten.	21
Oplichting.	22
Diefstal van diamanten.	22
KUNST.	22
Haagsche Academie.	22
WETENSCHAP.	22
AANBESTEDINGEN.	23
LANDBOUW.	23
Dienst Rijkszuivelconsulenten.	23
Instituut voor Phytopathologie.	23
Dienst Rijkslandbouwproefstations.	23
VISSCHERIJ.	24
Trawlvisch.	24
Haring.	24
STADSNIEUWS.	25
Verkiezingen.	25
Mishandeling.	25
Het berijden der Marnixstraat.	25
Uit het Gemeentebled.	25
Afdeeling onderwijs.	25
Benoeming Leden Stembureaux.	25
Nederland en de Oorlog.	25
Een schenking.	25
BEURS EN NIJVERHEID.	25
Vergaderingen.	25
De Deutsche Oorlogsleening.	26
Uitlotingen.	26
Spoor-, Mijn- en andere opbrengsten.	26
Faillissementen (Uit de St.-Ct.)	26
HANDELSBERICHTEN.	26
SCHEEPSTIJDINGEN.	27
Binnenlandsche Havens.	27
Buitenlandsche Havens.	27
STOOMVAARTLIJNEN.	27
KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.	27

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

KON. WEST-IND. MAILDIENST.	27
BERICHTEN AAN ZEEVARENDEN.	28
WATERSTANDEN.	28
Wisselkoers te Amsterdam.	28
Wisselkoers Rotterdam.	28
Amsterd. Westelijk-Entrepôt.	28
Uit Oostenrijk.	28
De Berlijnsche geldmarkt.	29
Duitsche Scheepvaart.	29
Patenten.	29
Uit Noorwegen.	29
Uit de Ver. Staten.	29
Faillissement.	30
AMSTERDAM, Woensdag 23 September.	30
ROTTERDAM, Woensdag 23 September.	30
SCHEEPSTIJDINGEN.	30
STOOMVAARTLIJNEN.	31
KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.	31
HOLLAND-AMERIKA LIJN.	31
ROTTERDAMSCH LLOYD.	31
KON. HOLL. LLOYD.	31
DIVERSE STOOMVAARTLIJNEN.	31
AANKONDIGINGEN. [...].....	31
ADVERTENTIËN. [...].....	31
Uitvoering Effecten-Orders.....	31
LEVENS MIDDELEN VAN ALLERLEI SOORT.	32
MAROKKO.	32
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27826]	33
DE OORLOG	33
De algemeene toestand.	33
Op het Westelijk oorlogstooneel.	34
Duitsch legerbericht.	34
De toestand.	34
De slag aan de Aisne.	34
De Paus over Reims.	35
Belgische berichten.	35
Vijf dagen in de slag-linie.	35
soldatenbrief	37
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	37
Oostenrijksche legerberichten.	37
De verovering van Jaroslaw.	37
Russische berichten.	38
Duitschers en Russen in Polen en Galicië.	38
Op Zee.	38
De actie der Fransche vloot.	38
BELGIË.	38
In en om Luik. VI.....	38
INGEZONDEN MEDEDEELINGEN. (Voorwaarde plaatsing zie hoofd 1e Blad).	39
DUITSCHLAND.	40
De economische oorlog.	40
Generaal v. Deimling.	40
Vliegeraanval op Dusseldorf.	40
De Veldpost.	40
Dum-dum kogels.	41
Indrukken van een vlieger hoven Parijs.	42
In gevangenschap in België.	42
FRANKRIJK.	45
De strijd om Reims.	45
Generaal de Lacroix aan het woord.	45
Het leger in Lotharingen.	46
Franc-tirreurs.	46
Voor de gewonden.	46
Van Dag tot Dag.	47
Hoe lang nog?	47
BINNENLAND.	48
De oorlog en de spoorwegen.	48

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

Raad van State.	48
S. Wolfson †.	50
Drogisten.	50
Gemeenteraad van Leeuwarden.	50
Gemengde berichten.	51
Luchtverschijnsel.	51
Verdronken.	51
De storm.	51
Rijwioldieven.	51
Inbraak.	51
WEERBERICHT van de Filiaalinstelling te Amsterdam.	51
WAARNEMINGEN IN NEDERLAND.	52
ONDER DE STREEP.	52
Dingen van den dag.	52
Allerlei.	52
Oorlogs boycot.	52
Wetenswaardigheden.	53
De maag van het leger.	53
Joodsche zoetigheden.	53
In- en Uitval.	54
Brand.	54
Nederland en de Oorlog.	54
Bijdragen aan het Steuncomité.	54
De geredde Britsche zeelieden en het internationaal recht.	54
Begravenis Engelsche matroos.	54
Koninklijk Nationaal Steuncomité.	55
De Koningin aan de grens.	56
Voor de militairen.	57
DE PERS.	57
TSJOEN.	58
Over de Duitse grens.	59
Amsterdam en de oorlog.	60
Voor het Steuncomité.	60
STADSNIEUWS.	60
Inbraak.	60
"Ons Huis", Rozenstraat.	61
OPENBARE VERMAKELIJKHEDEN.	61
ONDERWIJS.	61
Academische examens.	61
Technische Hoogeschool.	61
RECHTZAKEN.	61
Ontoerekenbaar.	61
Berooving.	62
Fietsdiefstal.	62
Poging tot oplichting.	62
Van een grijzen mantel.	62
VISSCHERIJ.	62
KUNST.	63
Roode Kruis-diensten voor kunstwerken.	63
Charles Péguy †.	64
TIJDSCHRIFTEN.	64
Die Kunst.	64
Die Musik.	65
FAMILIEBERICHTEN.	65
Burgerlijke Stand van Amsterdam.	65
Laatste Berichten.	66
Indische dienst.	66
Examen Apothekers-assistent.	66
Binnenlandsche Leeningen.	66
NAGEKOMEN SCHEPEN.	67
Op Zee.	67
Madras gebombardeerd.	67
FRANKRIJK.	67
Uit Frankrijk's Noorden.	67
ENGELAND.	68
De Engelsche post.	68

Engeland en Indië.	68
Het moratorium in Engeland.	68
RUSLAND.	69
Een uitlating van graaf Witte.	69
Russisch legerbericht.	69
Een Engelsche cavalerieaanval.	69
SERVIË.	69
Eet kabinet-Pasjits.	69
ZUID-AFRIKA.	69
Generaal Beyers.	69
TELEGRAMMEN.	70
Albanië.	70
BEURS EN NIJVERHEID.	70
Koninklijke Tabak- & Sigarenfabriek voorh. C. Ribbius Peletier Jr.	70
De Londensche geldmarkt.	70
Een nieuwe Chineesche leening.	70
De economische toestand in Duitschland.	70
Buitenlandsche Staatsfinanciën.	71
Goudproductie.	71
Uitvoer van Huiden.	71
Oogstberichten.	71
Great Cobar Ltd.	71
Fransche Schatkistbiljetten.	71
De koffiemarkt.	71
Tekort aan suiker in Engeland.	71
De rubbermarkt.	71
Brazilië en de oorlog.	72
Staking van coupon-betaling der Marine-trust.	72
Waarschuwing tegen verzekering van contrabande.	73
Uit de Ver. Staten.	73
HANDELSBERICHTEN.	73
SCHEEPSTIJDINGEN.	74
Binnenlandsche Havens.	74
Buitenlandsche Havens.	74
STOOMVAARTLIJNEN.	75
STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.	75
KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.	75
HOLLAND-AMERIKA LIJN.	75
STOOMVAART-MIJ. OCEAAN.	75
Amerik. Telegrammen.	76

10

No. 27826 EDITIE VAN 2 UUR. Nieuwe Amsterdamsche Courant

87e Jaar

ALGEMEEN HANDELSBLAD

Donderdag 24 September 1914

Opggericht door GEBROEDERS DIEDERICHS.

CHARLES BOISSEVAIN, Directeur.

15

OCHTENDBLAD.

BERICHT.

P. VAN DEN BRUL,

Aan hen, die zich met 1 Oct. a.s.
als inteekenaar opgeven, wordt ons
blad van heden af toegezonden.

Nieuwendijk 184 t/o Beurspassage
REGENJASSEN.

Loden - Gummi - Waterproof.
(Adv.)

20

DE OORLOG

25

Het vergaan van de "Pathfinder". - De "Vorwärts" ver-verboden. - De toestand te Weenen. - De Russische minister van oorlog afgetreden.

Op het Westelijk oorlogstoneel.

Fransche communiqué's.

Omtrent de krijgsverrichtingen deelt het Fransche gezantschap het volgende mede:

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

30 "Over het geheele front, van de Oise tot Woeuvre, hebben de Duitschers den 21en een zekere bedrijvigheid aan den dag gelegd, zonder eenig resultaat van belang te bereiken. 1e. Op onze linkervleugel, op den rechteroever van de Oise, heeft de vijand terrein verloren door de aanvallen van Fransche zijde. Tusschen de Oise en de Aisne is er geen verandering in den toestand gekomen, daar de vijand, zich bepalend tot een langdurige beschieting, geen ernstigen aanval heeft gedaan. In deze streek 35 liep ons front over Lassigny, Ribécourt, Bailly, Fontenoy, Posly. 2e. In het centrum tusschen Reims en Souain, heeft de vijand een aanvallende beweging beproefd, die afgeslagen is; tusschen Souain en de Argonne zijn wij iets gevorderd; tusschen Argonne en de Maas is de toestand onveranderd in Woeuvre is de vijand krachtig opgetreden en heeft Gringrey genomen. Anderdeels heeft hij de hoogten van de Maas 40 aangevallen, zonder er zich te kunnen nestelen. 3e. Op onze rechtervleugel, in Lotharingen, hebben de Duitschers opnieuw de grens overschreden en hebben zij Nomeny en Delme opnieuw bezet. Den 20en en den 21en hebben wij 20 approviandeeringsautomobielen buit gemaakt en talrijke gevangenen gemaakt.

45 PARIJS (via Londen), 23 Sept. (Reuter.) (Communiqué van drie uur). Op onze linkervleugel aan den rechteroever van de Aisne hebben wij terrein gewonnen in de buurt van Lassigny, waar hevige gevechten zijn geleverd. Op den linkeroever van de Oise en ten noorden van de Aisne is de toestand ongewijzigd gebleven. In het centrum 50 tusschen de Reims en de Maas eveneens. In Woëvre, ten noordoosten van Verdun en in de richting van Mouilly en Dompierre heeft de vijand krachtige aanvallen gedaan. Hij werd echter teruggeslagen.

Berichten uit België.

55 Onze Antwerpsche correspondent seint: De ochtendbladen melden, dat Dinsdag 1500 Deutsche soldaten, die gevlucht waren uit Frankrijk te Ath in Henegouwen zijn aangekomen en daar nu de bevelen van den Duitschen staf afwachten. Daar een ziekte is uitgebroken onder de Deutsche paarden, had generaal-commandant te Halle bij Brussel 20,000 paarden opgeëischt, te leveren in het zuiden van Brabant en Oost-Vlaanderen. 60 Toen burgemeester Max echter constateerde, dat de handteekening van gouverneur von der Goltz ontbrak, heeft hij dadelijk een tegenbevel uitgevaardigd. Slechts 800 paarden werden aangeboden. De Duitschers gaan voort Brussel te versterken, zij hebben groote aarden verschansingen opgeworpen, waarachter geschut is opgesteld en loopgraven aangelegd, terwijl de wegen ondermijnd zijn.

Op Zee.

Drie Engelse kruisers tot zinken gebracht.

Telegram van het ministerie van buitenlandsche zaken te Berlijn aan het Deutsche consulaat-generaal te Amsterdam, d.d. 23 Sept. 1914. De marinestaf bericht: "De 70 Deutsche onderzeeër "U 9" heeft 15 zeemijlen ten noorden van Hoek van Holland een aanval gedaan op de Engelsche pantserkruisers "Aboukir", "Hogue" en "Cressy" en alle drie doen zinken. Twee derden van de Engelsche bemanning verdronk. De rest werd door Engelsche en Nederlandsche schepen opgenomen en grootendeels naar Nederland gebracht. Deutschland heeft bij dezen aanval geen enkel man verloren. De onderzeeër is 75 onbeschadigd teruggekomen."

LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) De Engelsche bladen nemen het verlies der kruisers kalm op. Het zijn, zeggen zij, schepen van een oud type, wier verlies de waarde van de vloot niet sterk vermindert. Het verlies van menschenlevens wordt echter ernstig 80 betreurd. De bladen wijzen er op, dat twee der kruisers getorpilleerd werden, terwijl zij bezig waren de bemanning van het eerste schip te redden. Zij zijn van meening, dat uit dit feit de noodzakelijkheid zal blijken van herziening der tegenwoordige gebruiken in zake de redding van bemanningen van schepen, die op het punt zijn te zinken, vooral waar het vijandelijke schepen betreft. Verder merken zij op, dat de 85 Engelsche schepen, die Deutsche zeelieden redden in den slag bij Helgoland eenzelfde lot had kunnen treffen. Wijders betoogen zij, dat hoewel de Engelschen zich tot dusverre hebben onthouden van het gebruik van mijnen en onderzeeërs, zij zich misschien genoodzaakt zullen zien er gebruik van te maken en de vijandelijke schepen en onderzeeërs door middel van mijnen onschadelijk te maken.

Het vergaan van de "Pathfinder".

90 BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) Naar ons van officieele zijde wordt medegedeeld, was de Engelsche kruiser "Pathfinder", die op 5 dezer voor de Firth of Forth verging, eveneens door een Deutschen onderzeeër tot zinken gebracht, nl. door de "U 21", 95 commandant luitenant ter zee 1e kl. Hersing.

Vissschersschuit vergaan.

100 LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) Volgens een telegram uit Grimsby is de vissschersschuit "Kimarck" in de Noordzee op een mijn gestooten en gesprongen. Zes man werden gedood, drie opgepikt.

DUITSCHLAND.

Generaal von Steinmetz †.

105 BERLIJN, 23 Sept. (Corr. E.) De luitenant-generaal von Steinmetz, inspecteur der 3e vestingartillerie-inspectie te Keulen, die de bestorming der vestingen Luik, Namen en Maubeuge met de nieuwe 42 c.M. mortieren heeft geleid, en daarna als commandant eener infanterie-divisie den heldendood stierf, werd te Mainz, onder groote deelneming begraven. De lijkist werd op het affuit van een houwtiser van het 26e bataljon vestingartillerie geplaatst, en was versierd met het IJzeren Kruis.

De Duitschers in Marokko.

110 De firma "Marokko Mannesmann Gy." heeft het voornemen, inlichtingen te verzamelen omtrent de Deutsche, Oostenrijksche en Hongaarsche onderdanen, die bij het uitbreken van den oorlog in Marokko waren, en omtrent wier lot tot heden nog niets bekend is. In het belang van een gemeenschappelijke vertegenwoordiging van de belangen dier menschen, wil de firma het haar toekomstend materiaal verzamelen, en dat dan aan de regeering ter hand stellen, om eventueele aanspraken op schadevergoeding te kunnen ondersteunen.

Generaal Martos.

120 BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) In Deutsche bladen is vermeld, dat de gevangen genomen Russische generaal Martos geboeid te Halle zou zijn binnengebracht. Dat is niet juist. Generaal Martos bevindt zich te Neisse. Overigens wordt, zooals van zelf spreekt, altijd een onderzoek ingesteld tegen krijgsgevangen officieren, die verdacht 125 worden wreedheden of vergrijpen tegen het volkenrecht toegelaten of bevorderd te hebben.

De "Vorwärts" verboden.

130 Het verschijnen van het centrale Deutsche socialistisch partijorgaan "Vorwärts", is bij beschikking van den militairen bevelhebber te Berlijn, voor drie achtereenvolgende dagen, ingaande 22 September, verboden. Volgens de "N. Rott." had het soc.-dem. blad dezer dagen een schets gepubliceerd van de Deutsche linie en daarbij aantekeningen gemaakt, waaruit men moest opmaken, dat de vooruitgang der Duitschers eigenlijk een achteruitgang was geweest.

De vliegeraanval te Dusseldorf.

140 LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) De Engelsche Admiraliteit bericht, dat een Engelschen lucht-escadrille van de marine gisteren een aanval heeft gedaan op de Zeppelin-hal te Dusseldorf. De operaties werden bemoeilijkt door den nevel, maar desondanks gelukte het luitenant Collet drie bommen te werpen op den grooten hangar. Welke schade daardoor werd aangericht is niet bekend. Het luchtschip van den luitenant werd door projectielen geraakt. Alle machines keerden echter behouden naar haar punt van 145 uitgang terug. Uit het gebeurde blijkt, dat in den gewenschten omvang represaille-maatregelen genomen kunnen worden, wanneer er weder bommen geworpen mochten worden op Antwerpen of andere Belgische steden.

Duitschland en de pers der bondgenooten.

150 WEENEN, 23 Sept. (W. B.) (Officieel). De berichten in de pers der Triple Entente over zoogenaamde overwinningen der Russen in Galicië grenzen aan het belachelijke. De Engelschen beweren o.a. dat een onzer zegevierende legers in Galicië niet meer bestaat en dat onze strijdmacht aldaar nog slechts 60 tot 80.000 man bedraagt. Te Parijs wordt het bericht verspreid, dat de Deutsche verliezen eenige honderd duizenden bedragen en dat de te hulp gezonden Deutsche corpsen den terugtocht hebben moeten aanvaarden. Men is verder van meening, dat de Deutsche vestingen geen rol meer 155 zullen spelen. Wanneer de tegenstander op deze wijze beoordeeld wordt, kunnen verrassingen niet uitblijven.

OOSTENRIJK.

De toestand te Weenen.

160 WEENEN, 23 Sept. (Korr. Bureau.) De door buitenlandsche bladen verspreide mededeeling, dat 400,000 werkloozen te Weenen straatbetoogingen zouden hebben

165 gehouden, is een belachelijk verzinsel. De hier vertoevende vertegenwoordigers van
neutrale staten en het buitengewoon groot aantal vreemdelingen kunnen bewijzen, dat
te Weenen niets is gebeurd, dat tot genoemd tendenz-bericht aanleiding had kunnen
geven.

FRANKRIJK.

De strijd om Reims.

170 Het Fransche gezantschap te 's-Gravenhage verzoekt het volgende bekend te maken: "In
de onmogelijkheid verkeerende allen in het, bijzonder te antwoorden, die haar hunne
verontwaardiging hebben kenbaar gemaakt naar aanleiding der daden van vandalisme,
door de vijandelijke legers tegen de stad Reims bedreven, verzoekt de Fransche
175 legatie hen langs dezen weg wel haren diepgevoelden dank te willen aanvaarden. Men
heeft haar aangeraden ten opzichte dier daden een beroep te doen op artikel 27 van
het Aanhangsel tot het IVe verdrag van Den Haag van 1907, maar zij doet opmerken, dat
de oorlog, die begon met de schending van het Belgische grondgebied, voortgezet wordt
zonder eenige eerbiediging van de meest plechtige overeenkomsten en dat de
vijandelijke legers overigens stelselmatig de verwoesting der meesterwerken van
180 geschiedenis en kunst voortzetten."

Parijs bij nacht.

In de "Corriere della Sera" beschrijft de bekende Italiaansche journalist Luigi
Barzini hoe Parijs er tegenwoordig 's avonds en 's nachts uitziet. Tegen half tien
worden de weinige restaurants, die nog toevallig open zijn - en waar de bediening
185 toevertrouwd is aan oude kellners, die nog van het jaar zeventig spreken - gesloten.
Slechts de boulevards zijn verlicht. De bekende centra van het nachtleven maken thans
een diepernstigen indruk. Montmartre lijkt een Oostersche stad. De *place Blanche*, die
nog kort geleden een middelpunt van licht was, vol *cabarets*, *brasseries* en *salons de*
danse, slaapt en ziet er somber uit, als een plein van een dorp. Ook daar volkomen
190 rust. De "Moulin Rouge" maakt in de duisternis den indruk van een kerkje. De *rue*
Royale is eenzaam. "Maxim" sluit, nadat de laatste gast buiten de deur gezet is, met
de nauwgezetheid van een kleinen winkelier. De oude olub-men, boulevardiers en andere
nachtvlinders gaan vroeg naar huis. De laatste voetgangers verdwijnen in de
duisternis der *Champs Elysées*. Het lijken uit de verte spoken met hun gloeiende
195 sigaretpunten... De *Arc de l'Etoile* op den achtergrond doet denken aan een
reusachtige brug, in den mist ternauwernood zichtbaar. Het stadsbestuur maakt gebruik
van 't weinige verkeer, dat thans te Parijs heerscht, om het plaveisel te verbeteren.
Honderden lantaarns wijzen de plaatsen aan, waar gewerkt wordt en elk oogenblik staat
200 men op een kruispunt voor een panorama van zandhoopen, waarop kleine lantaarns
branden. Het lijken kerkhoven, die in het hartje van de stad aangelegd zijn. Van tijd
tot tijd hoort men in de diepe rust van den Parijschen nacht een verwijderd geruisch,
dat naderbij komende toeneemt, en men ziet dan eenige zwaar-beladen wagens, men hoort
den hoefslag van vele paarden en het loopen van soldaten. Het zijn troepen, die van
205 de stations in het zuiden en westen komen en door de stad trekken, om naar het
noorden te gaan. Den volgenden morgen is geen spoor meer van hen te zien. Hun
doortocht was als een droom. Er komt cavalerie. Men hoort het geklik-klak van de
sabels, het kraken der zadels en doffe, metalen klanken, maar geen enkele stem, De
reusachtige cavalcade trekt in gesloten gelederen, zwiingend voort...
Er komt licht achter de ramen, de straten worden voller, menschen loopen heen en
210 weer, vormen zich tot groepen, men schreeuwt, men klapt. Vrouwen komen uit de huizen,
zij dragen pakjes en bieden den soldaten aan, wat zij in de haast konden vinden, als
hemden, sokken, zakdoeken, vruchten en zoetigheden. Alles kan de soldaat gebruiken.
Zonder stil te houden, stoppen de ruiters deze geschenken in hun zak en bedanken. In
de duisternis van den nacht kunnen zij niet eens zien, wie hun de geschenken gaf.
215 Maar wat beteekent dat? Er komen andere troepen. Nu wordt het levendiger. Heesche
uitroepen, eigenaardige uitdrukkingen, onverstaanbare zinnen, schel gelach klinken
door elkaar. Onder een bosch van bajonetten trekken schilderachtige vreemde troepen
voort, die gesticuleeren, springen en veel beweging in hun armen en beenen schijnen
te hebben. Het zijn de koloniale troepen. Turco's met hun roode jassen, die er als
220 "jupes culottes" uit zien, verder tirailleurs met witte, Oostersche uniformen, die
echter op reis grijs zijn geworden, en dan de goumiers in hun Arabische kleedij met
blauw-roode jassen en een fez op het hoofd. Zwarte, olijfkleurige of gele gezichten
trekken voorbij. Afrika overstroomt den *Boulevard Sébastopol*. Het zijn de strijders
van Bled, van de oasen en de woestijnen, die nu naar Frankrijk komen... De
225 toeschouwers lachen, schreeuwen en groeten. De "kolonialen" tutoyeeren iedereen, dien
zij toespreken, in Arabisch-Fransche zinnnetjes. Men wacht nu op de proviand en
munitie-colonnes. Langzaam komen de beladen kameelen in een lange rij voorbij. De

230 menschen roepen verwonderd: "ce sont de vrais chameaux!" En de lange karavaan uit de Sahara, deze echt Oostersche stoet verdwijnt over den donkeren *boulevard de Strasbourg*, zooals zij ergens in Marokko zou verdwijnen...

RUSLAND.

De Russische minister van oorlog.

235 Het officieele "Hongaarsche Telegraaf-agentschap" deelt mede, dat de Russische minister, van oorlog Soechomlinow ie afgetreden. Omtrent de redenen, die hem tot dit besluit hebben geleid, wordt het volgende bericht: Er zou een botsing zijn ontstaan tusschen Soechomlinof en den opperbevelhebber grootvorst Nicolai Nicolajewitsj en wel doordat de minister den grootvorst de schuld had gegeven van de nederlaag bij Tannenberg, en verklaard had, dat Nicolai het Duitsche leger ontweek waar hij maar 240 konde. Met zulk een veldheer, zou de minister hebben gezegd, was een overwinning onmogelijk en men zou derhalve beter hebben gedaan, wanneer men den Tsaar, 't rijk en het volk den oorlog had bespaard. Deze uitlating moet den grootvorst ter oore zijn gekomen en deze had op een "voor een officier onduldbare wijze" van den minister rekenschap van diens woorden geëischt.

245

BELGIË.

Graan voor de burgerbevolking. -

250 BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) De "Voss. Ztg." verneemt uit Brussel: Het Duitsche burgerlijke bestuur stelde voor de stad Charleroi, die zich overgaf, graan ter beschikking, om de arbeidende bevolking te kunnen voeden. Een soortgelijke maatregel wordt voorbereid voor andere plaatsen, als Bergen, Hal en andere.

BULGARIJE.

Een Bulgaarsch arbeidersblad over Rusland.

255 SOFIA, 23 Sept. (W. B.) Het arbeidersblad "Rabornitscheski Weetnik" bevat de vertaling van een artikel uit het Parijsche sociaal-democratische blad "Humanité", waarin wordt uiteengezet, dat de Russische regeering naar buiten een bevrijdingsoorlog predikt, maar in het eigen land een gewelddadig en willekeurig optreden voorbereidt tegen alle vrijheidlievende elementen en en soortgelijke 260 drijfjacht op touw zet als ten tijde van de tegen-revolutie. Het blad merkt daarbij op, dat het manifest van den Tsaar, dat aan de andere volken de vrijheid belooft, terwijl het Russische volk zelf zucht onder den druk van een ondragelijk barbaarsche regeering, een groote blasphemie is. Het despotisch Rusland blijft zichzelf steeds gelijk.

265

Bulgarije en de oorlog.

WEENEN, 23 Sept. (W. B.) Aan de "Südslavische Korrespondenz" wordt uit Sofia bericht: Volgens mededeelingen van welingelichte zijde is het een feit, dat de zending van Buxton, den president van het Londensche Balkancomité, totaal mislukt is. De pogingen 270 van Buxton om de toonaangevende kringen in Bulgarije te bewegen hun tegenwoordige houding op te geven zijn vruchteloos gebleven. Zoowel de koning als het ministerie-Radoslaw deden ten duidelijkst blijken, dat men te Sofia de tot dusver gevolgde richting van de Bulgaarsche politiek voor de eenige juiste voor het land houdt en er niet aan denkt daarvan af te wijken.

275

ZUID-AFRIKA.

Generaal Beyers aan het woord.

280 LICHTENBERG (Transvaal), 23 Sept. (Reuter.) Op een vergadering van Boeren, waar Beyers en De Wet het woord voerden, ontplooidde één der aanwezigen een oude Vrijstaatsche vlag. De voorzitter, Kemp, die Zaterdag j.l. zijn ontslag had ingediend als commandant, verzocht onmiddellijk, dat de vlag verwijderd zou worden. Beyers zeide naar aanleiding van het ontplooiën van de vlag onder algemeene toejuichingen: "Wij hebben met dergelijken onzin niets te maken." Toen werd de ontslagbrief van Beyers voorgelezen en daarop hield deze een rede, waarin hij o.a. zeide, dat het volk 285 van Zuid-Afrika, als de tijd ervoor gekomen zoude zijn, zijn geliefd land als één man tegen de Duitschers zou verdedigen.

Guido Fusinato †.

290 ROME, 23 Sept. (Reuter.) Een telegram uit Schio bericht, dat Guido Fusinato, oud-minister, hoogleeraar in het internationale recht, lid van het Haagsche Hof van Arbitrage en minister van staat, hedenochtend door een revolvershot een einde aan zijn leven heeft gemaakt.

Nederland en de Oorlog.

295 **Doorvoer van suiker.**

Zooals in ons vorig nummer vermeld, heeft de Britsche regeering maatregelen genomen om te verhinderen dat Duitsche handelaren suiker in Engeland afzetten en betaling ontvangen door Hollandsche bemiddeling. De invoer van dit product langs den weg door ons land is in verband hiermede verboden. Dit bericht zou tot verwarring aanleiding kunnen geven, aangezien het tot de opvatting kan leiden, dat thans alle invoer van suiker uit ons land in Engeland verboden is. Dit nu is geenszins het geval. De maatregel der Engelsche regeering beoogt uitsluitend den doorvoer van Duitsche suiker door Nederland naar Groot-Britannië onmogelijk te maken en komt dus hierop neer, dat een verklaring van herkomst zal worden geëischt, waaruit duidelijk moet blijken, dat men met Nederlandsch product te doen heeft. De dezer dagen tusschen onze regeering en de belanghebbenden bij den suikerhandel getroffen regeling in zake exportcertificaten, maakt dit bijzonder gemakkelijk. Zooals reeds medegedeeld, zal 40% van onze inlandsche suiker voor binnenlandsch verbruik worden gereserveerd, terwijl voor de rest certificaten zullen worden afgegeven, wat 18% betreft voor verlof tot export van ruwe suiker en voor 42% voor uitvoer van geraffineerd. Deze certificaten zullen wel is waar afzonderlijk worden verhandeld, doch uit den aard der zaak zal deze handel en bijgevolg de export ophouden zoodra de gansche hoeveelheid waartoe deze certificaten recht geven, voor uitvoer is geëngageerd. De eenige extra formaliteit waartoe het boven vermelde besluit der Engelsche regeering aanleiding kan geven is dus, dat bij invoer daar te lande tevens een verklaring van een Nederlandsche suikerfabriek overgelegd zal moeten worden, dat het product hier is gefabriceerd. Wellicht kan deze verklaring zelfs op de exportcertificaten worden gesteld, die krachtens de tusschen den Minister van Landbouw en de belanghebbenden alhier getroffen regeling zullen worden afgegeven, in welkgeval geen verdere formaliteiten noodig zullen zijn. De zaak zit dus zoo, dat de uitvoer van Nederlandsche suiker, voor zoover die niet voor het verbruik in ons eigen land noodig is, niet wordt bemoeilijkt, doch dat uitvoer van Nederlandsche voorraden die dan door Duitsche zouden worden vervangen, evenzeer als rechtstreeksche doorvoer van Duitsche suiker, niet mogelijk zal zijn.

325

Uitvoering der Beurswet.

In verband met Art. 3 der nieuwe beurswet, als volgt luidende: "In de prijscouranten der beurzen worden slechts die fondsen opgenomen, welke door of vanwege genoemden Minister (van Landbouw, enz.) worden aangewezen", heeft Minister Treub een commissie benoemd bestaande uit de heeren mr. E. Fennema, lid van Broekmans Effectenkantoor en lid van het bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, J. H. Kann, lid van het Bankierskantoor van Lissa & Kann in Den Haag, en mr. J. J. van Troostenburg de Bruyn in Den Haag, secretaris van de Vereeniging van directeuren van Hypotheekbanken. Naast deze commissie, aan welke het toelaten van fondsen tot de noteering en het vaststellen der prijzen zal worden toevertrouwd, wordt krachtens art. 8 der Beurswet een commissie van deskundigen benoemd, die den Minister van advies zal dienen bij de uitvoering der wet. Tot voorzitter dezer commissie, wier werkring dus van de eerstgenoemde verschilt, is de heer S. P. van Eeghen, voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam, benoemd. De namen der andere leden zullen spoedig worden gepubliceerd.

340

Aanhouding van schepen.

Zooals te anderer plaatse vermeld, zijn thans in het Kanaal ook Nederlandsche ertsbooten opgebracht, welke lading voor Duitschland was bestemd, zoodat blijkbaar de Engelsche regeering thans ook erts als "conditioneele contrabande" beschouwt, zij het dan ook in afwijking van de Verklaring van Londen. In verband hiermede kan het van nut zijn nog eens in het kort op het karakter dier Verklaring te wijzen, alsmede op het standpunt dat men thans te dien aanzien in Groot-Brittannië inneemt. De "Manchester Guardian" van 22 dezer bevatte hieromtrent een lezenswaardige beschouwing, waaraan het volgende ten deele is ontleend. Schepen en ladingen van en naar neutrale landen vielen vroeger, toen het wereldverkeer minder intens was, uit den aard der zaak buiten het kaaprecht, dat door in oorlog zijnde staten op de schepen van het vijandelijk land werd uitgeoefend. Tijdens den Amerikaanschen burgeroorlog, toen de havens der zuidelijke staten door kruisers der Noordelijke regeering werden geblokkeerd, deed zich echter het geval voor, dat neutrale schepen contrabande naar West-Indië vervoerden, welke daar op booten werd overgeladen, die de blokkade trachtten te breken. Ten einde dezen toevoer te beletten, hielden de kruisers der Noordelijken nu zulke schepen aan, vóór zij hun bestemming in West-Indië bereikten, wat gemotiveerd werd met de stelling, dat wel het schip, doch niet de

355

360 lading de reis in neutrale havens afbrak. De verwickelingen, die hieruit
voortsproten, werden in de Londensche bijeenkomst door een vergelijk beslecht.
Het onderscheid tusschen on-onderbroken reis van het schip eener-, en van de lading
anderszijds werd n.l. aanvaard voor zoover het absolute contrabande (dus wapens e.d.)
365 betrof, zoodat deze ook als zij naar neutrale havens onderweg zijn, in beslag mogen
worden genomen, zoo vermoed kan worden dat zij tot doorvoer naar een vijandelijk land
bestemd zijn, terwijl het beginsel daarentegen verworpen werd voor conditioneele
contrabande. Deze mag dus volgens de Verklaring van Londen vrij naar neutrale havens
worden vervoerd, zelfs als het bewezen is dat zij voor doorzending naar een
vijandelijk land bestemd is. Nu heeft Engeland wel is waar verklaard, zich in
370 hoofdzaak aan deze overeenkomst te zullen houden, doch het heeft de conventie nooit
officieel bekrachtigd. Men had o.a. het bezwaar, dat Groot-Brittannië in een
eventueelen oorlog met Duitschland altijd in het nadeel zou zijn, zoo het zich aan de
overeenkomst hield. Immers brengt de ligging als eilanden-rijk mede, dat schepen die
naar Engeland onderweg zijn, gewoonlijk een on-onderbroken reis zullen hebben, zoodat
375 conditioneele contrabande (graan enz.) door schepen van het vijandelijke land mogen
worden buitgemaakt, terwijl Duitschland daarentegen conditioneele contrabande naar
een neutraal land kan doen verzenden en van daar te land over de grens kan brengen,
in welk geval volgens de bepalingen van de Verklaring van Londen de naar de neutrale
havens verzonden goederen niet in beslag konden worden genomen. Vandaar dat de
380 Engelsche regeering bij het uitbreken van den oorlog op 4 Augustus j.l. een
proclamatie uitvaardigde, waarin bepaald werd dat in afwijking van art. 35 dier
Declaratie absolute en conditioneele contrabande op denzelfden voet zouden worden
behandeld. Ook de voorwaardelijke contrabande, waartoe o.a. graan en steenkool
behooren, wordt dus door Engeland in beslag genomen, indien zij voor een vijandelijk
385 land bestemd is. Op 24 Augustus is een tweede proclamatie uitgevaardigd, waarin nader
is omschreven.

Het weer van heden.

Bericht v/h. Kon. Ned. Met. inst. te De Bildt.

390 Zwakke wind uit Oostelijke richtingen. Meest licht bewolkt, zonnig, droog weer.
Dezelfde temperatuur.

Opgemaakt door de Filiaal-Inr. te Amsterdam van het Kon. Ned. Meteorol. Instituut.
Wind: Oost tot Zuid-Oost. Voorloopig weinig bewolkt. Wellicht eenigszins nevelig,
395 goed weder. Geringe stijging van temperatuur.
Zon op 5.49; onder 5.55.
Maan op n.m. 12.40; onder n.m. 7.23.

De barometerstand van het afgelopen etmaal.

400 *Omstreeks middernacht afgelezen van het zelfregistreerden barometer van het
Handelsblad. [volgt plaatje met de luchtdruk, ongeveer constant 768]*

wanneer conditioneele contrabande geacht zal worden voor een vijandelijk land te zijn
bestemd. Krachtens deze proclamatie zal dit worden afgeleid uit "voldoende
405 aanwijzingen" en o.a. ook het geval worden geacht indien de goederen geconsigneerd
zijn aan een vijandelijken staat of diens agenten, of aan kooplieden of andere
personen die onderdanen zijn van een vijandelijken staat. Vooral de eerste bepaling,
dat de bestemming afgeleid kan worden uit "voldoende aanwijzingen" is uiterst
rekbaar. Voor nadere interpretatie zal men afhangen van de rechtspraak van het
410 Prijzenhof, dat zich omtrent de vermoedelijke bestemming der goederen wel zal doen
voorlichten door gezanten of consuls in de neutrale staten.

Nu de Engelsche regeering absolute en conditioneele contrabande, ten aanzien van het
buitrecht, in afwijking van de Londensche Declaratie heeft gelijkgesteld en bovendien
de lijst van goederen die als conditioneele contrabande worden beschouwd, voortdurend
415 uitbreidt, blijft er van het naleven dier Declaratie hoe langer hoe minder over. Er
zijn een aantal belangrijke artikelen, waarvan in deze Declaratie uitdrukkelijk wordt
verklaard dat zij niet als contrabande, ook niet als conditioneele, zijn te
beschouwen en die dus onder de vigeur der Declaratie in geen geval mogen worden
aangehouden. Hiertoe behooren o.a. katoen, wol, zijde, jute, vlas, hennep en andere
420 grondstoffen der textielnijverheid en aanverwante industrieën. In hoofdzaak komen
deze of uit landen waarmede Duitschland thans in oorlog is en vanwaar het vervoer dus
stilstaat, of uit de Vereenigde Staten, die zelf geen belangrijke handelsvloot
hebben, terwijl de Duitse vloot tijdelijk is opgelegd. Mocht hierin wijziging
komen, b.v. in geval het plan van den aankoop der Duitse schepen door de Vereenigde
425 Staten doorgaat, dan zal moeten blijken of Engeland zich aan deze uitdrukkelijke

voorschriften der Verklaring van Londen houdt. In de proclamatie van 24 Augustus werd verklaard, dat dit geschieden zal "voor zoover practisch doorvoerbaar". Deze toevoeging opent de mogelijkheid dat ook is dit opzicht de bepalingen der Declaratie op zijde zullen worden gezet, indien de handel van het vijandelijke land hierdoor kan worden bemoeilijkt.

Laatste Berichten.

(Ontvangen na het ter perse gaan van dit nummer.)

Een vice-consul gevangen.

ELSTERBERG, (Saksen), 23 Sept. De van hier afkomstige Duitsche vice-consul Carl Junker, wiens standplaats was Saffi in Marokko, bevindt zich met de andere Duitschers van Zuid-Marokko in Fransche gevangenschap te Sebdoe in de provincie Oran.

De strijd om Reims.

BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) De opperbevelhebber van de bij Reims strijdende troepen meldt aan het oppercommando van het leger heden het volgend: Nader is gebleken, dat op de Kathedraal van Reims ook een schot uit een mortier is gelost. Dat was echter noodig, daar het niet mogelijk was vuur der veldartillerie de duidelijk geziene vijandelijke waarnemingspost uit de Kathedraal te verdrijven."

De Britsche schepelingen.

Het Haagsche correspondentiebureau meldt: De gisteren in de bladen opgenomen berichten betreffende het overbrengen van de geredde Britsche schepelingen naar het kamp in Gaasterland hebben ten onrechte den indruk gewekt, dat zij aldaar zouden worden geïnterneerd. Naar wij van de meest bevoegde zijde vernemen, is aan bedoelde schepelingen, die overeenkomstig de beginselen van het volkenrecht niet voor interneering in aanmerking komen, in voormeld kamp in afwachting van hun ophanden zijnd vertrek slechts op doelmatige wijze eene tijdelijke verblijfplaats geboden.

2 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Ochtendblad

— Wij vernemen dat reeds Donderdag van de vorige week van Bilbao naar Rotterdam vertrokken de met erts geladen Nederlandsche stoomschepen *Batavier VI* en *Katwijk*, waarmede wederom een verblijdend begin werd gemaakt met de ertsvaart. Men begon zich al over beide schepen ongerust te maken, wijl zij belangrijk over tijd waren, ook het slechte weer der laatste dagen in aanmerking genomen. Het blijkt nu evenwel dat de *Batavier VI* van de firma Wm.H. Muller en Co. door de Engelschen is aangehouden en naar Gravesend opgebracht. Erts wordt dus thans door de Engelschen als contrabande beschouwd. Wel sluit de declaratie van Londen erts van contrabande uit, doch naar wij vernemen zijn de Engelschen niet voornemens hiermede rekening te houden, zich blijkbaar er op beroepende, dat de declaratie van Londen slechts voor zoover dit mogelijk is, zal worden gevolgd, en dat zij alle erts, dat naar Rotterdam gaat, beschouwen als "German property", dat aan confiscatie onderhevig is. Vermoedelijk zal het schip verlof krijgen naar Middlesbro te stoomen om daar de lading te verkoopen. Omtrent het stoomschip *Katwijk* zijn er geen berichten.

Nader vernemen wij:

Het stoomschip *Callisto*, te Rotterdam binnengekomen van Savannah, rapporteert dat het gisteren het stoomschip *Katwijk* is gepasseerd, dat bij Wight voor anker lag en blijkbaar zou worden opgebracht. Vermeldenswaard is dat het stoomschip *Callisto* onder meer 3400 tons fosphaaterts geladen had, bestemd voor Hamburg, welke lading men ongemoeid heeft gelaten.

Hieruit zou wellicht af te leiden zijn, dat het ijzererts niet is aangehouden omdat het "german property" is, maar wijl het als grondstof voor de staalindustrie (Kruppwerke e. d.) als contrabande beschouwd wordt.

De geredde schepelingen.

Uit IJmuiden seint men ons de volgende lijst van geredde officieren en adelborsten: Aubrey F. Dobbyn, London; Walter R. Fendick, London; A. Tyrer, Liverpool; A. A. Savage, Portsmouth; G. P. G. Kidston, Birconsbire (?); Reverend W. F. P. Ellis, Wolverhampton; Sidney Austen, Kent; T. E. K. Donaldson, Worchester; W. H. Reed, Kent; R. M. Cobb, Richmond; V. Mckay, Kent; M. Rush, Kent; E. H. Eldred, Paymaster, Middlesex; (zonder opgaaf van woonplaats) Oswald, Rees, dokter G. Williams, Saurie

Nicholson, commandant van de Hogue, R. Gore, L. Dundas Swine, J. S. Parker, C. Jangurlar Smith, E. J. B. Noyes, A. W. A. Wilson.

495 Lijst van gewonde en zieken te IJmuiden achtergebleven: H. Russ, Southampton; H. G. Sinck, Chatham Kent; E. Alexander, Southshields; Albert Dain, Dover; Lioney H. Bairne, Weymouth; Jack Emery, London; William Henery, St. Margaretebay; A. H. Pevan, Almondsbury bij Bristol; Charlie Mogrite, Fareham; William E. Jones, Westgate; G. Purjess Hackney, London; Henry Hoyben, Canterbury; Waight, Hythe; James Neweart, London; Mcrill, Brompton; Philips, Liverpool; Henry Robinson, London; Wood, London; 500 T. Barrow, London.

Van een zieke kon wegens den ernst van den toestand de naam nog niet opgenomen worden. Zwaar gekneusd is Walter Stokes, chefmachinist van de Hogue; overigens is de gezondheidstoestand zeer bevredigend en eischen slechts enkelen bijzondere zorg, die 505 hun ruimschoots door de doktoren en de dames en heeren van de reddingsbrigade wordt verleend. Er is een stoomboot van Rotterdam naar Hoek van Holland vertrokken, ten einde op verzoek van den fortcommandant aldaar vier zieke Engelschen op te nemen en naar Rotterdam te brengen, waar zij in het Ziekenhuis zullen worden opgenomen. Zij lijden aan longontsteking.

510 **Gevaarlijke bemiddeling.**

Een stadgenoot toonde ons een schrijven van een Duitsche firma waarin deze verzocht "gegen entsprechende Provision", voor de verbinding tusschen haar en haar Engelsche 515 cliënteetele te willen zorg dragen. De te leveren goederen zouden dan eerst naar Holland en vervolgens naar Engeland worden verzonden. Zeer te recht heeft onze stadgenoot gemeend op dit verzoek niet te moeten ingaan. Terwijl de regeeringen van de oorlogvoerende Rijken het onderling handelsverkeer verbieden, gaat het voor inwoners van een neutraal land niet aan te trachten dit verbod te ontduiken.

De oorlog en de wolnijverheid.

520 Wij hebben onlangs iets verteld van den invloed, dien het verbod van uitvoer van verfstoffen uit Duitschland heeft op de Engelsche katoennijverheid, welke nu niet meer over dezelfde kleurschakeeringen kan beschikken als vóór den oorlog. Het blijkt ons, dat ook de Engelsche wolnijverheid ernstig door dit verbod van uitvoer getroffen wordt. Een bekend koopman in manufacturen hier ter stede ontving van een groote 525 fabriek van wollen goederen in Engeland een schrijven, waaraan wij het volgende ontleenen: "In dit land voelen we reeds een tekort aan verfwaren en sommige kleuren zijn al ongeveer 100% in prijs gestegen. Buiten Duitschland zijn er slechts weinig fabrikanten van verfwaren en het schijnt duidelijk te zijn, dat zij absoluut niet bij machte zullen zijn om in de behoefte te voorzien. "Als er, tot het volgende jaar, 530 geen verfwaren meer uit Duitschland kunnen verkregen worden, schijnt er een mogelijkheid te zijn, dat de handel gedwongen zal zijn hoofdzakelijk wol in de natuurlijke kleuren of witte wol te gebruiken."

Landstorm.

535 Te Huizen heeft de heer Dudok van Heel alle weerbare mannen in de openbare school opgeroepen om dienst te nemen bij den landstorm. Vijf-en-veertig van 15-45 jaar hebben zich opgegeven en zullen worden gekeurd.

Economische crisis.

540 Aflevering 1 van de "Documenten voor de economische crisis van Nederland in oorlogsgevaar", uitgegeven door de afdeling Documentatie der Koninklijke Bibliotheek met medewerking van het Registratiebureau, is verschenen. Zij bevat een verzameling besluiten der Hooge Regeering sinds 31 Juli ter zake van Nederlands onzijdigheid on 545 de handhaving van deze en maakt, in systematische indeeling, melding van feiten en maatregelen, die met de economische crisis verband houden.

Verbeterde toestand te Weesp.

Als bewijs dat de toestand te Weesp steeds beter wordt moge dienen, dat bij de firma C. J. van Houten & Zoon niet alleen alle mannen weer aan 't werk zijn, maar ook deze 550 week weder 23 meisjes werden aangenomen, en van de volgende week af allen, die de laatste weken op half loon waren gesteld, weder hun volle loon zullen ontvangen.

Lijnkoeken.

De directeur-generaal van den Landbouw, de heer P. van Hoek, heeft aan de 555 Coöperatieve Landbouwverenigingen in Nederland de volgende circulaire gericht: Door de Regeering is aangekocht een partij Amerikaansche lijnkoeken, merk A. W. L. C, welke ongeveer 25 September a.s. verwacht wordt per s.s. "Rotterdam".

De lijnkoeken worden te koop aangeboden uitsluitend aan Nederlandsche landbouwers op de condities der Rotterdamsche graanbeurs tot den prijs van f116 per 1000 K.G.
560 boord/spoorweg naar loods te Rotterdam, betaling contant zonder korting en verder op de door den ondergeteekende te stellen voorwaarden.

De N. V. Le Gué en Bolles Commissie-handel te Rotterdam, Boompjes 34, is belast met de aflevering en factureering. Gegadigden gelieven vóór of op 26 September aan genoemde firma telegraphisch op te geven (telegram-adres Legué, Rotterdam):
565 1o. welke hoeveelheid zij wenschen te betrekken; 2o. wie de lijnkoeken in ontvangst zal nemen.

Coöperatieve Landbouwverenigingen hebben bij de toewijzing de voorkeur. Overschrijden de hoeveelheden, door hen opgegeven, het totaal der partij, dan geschiedt de toewijzing pondpondsgewijze. Bereiken de hoeveelheden, door hen
570 opgegeven het totaal der partij niet, dan wordt het verschil pondpondsgewijze aan de overige aanvragers toegewezen.

De Directeur-Generaal van den Landbouw, (get.) P. VAN HOEK.

Voor het Nat. Steuncomité.

575 Het personeel van de melkfabriek Neerlandia van de firma Jansen & Stornis te Weesp besloot 2% van het weekloon af te zonderen voor het Nationaal Steuncomité. Een commissie werd benoemd tot inning en verzending der gelden.

Uit Rotterdam.

580 In de "N. R. Ct." lezen wij: Naar aanleiding van het verzoek van de vereeniging van grondeigenaren tot den burgemeester, om maatregelen te willen nemen, dat de vergoeding, uit 's Rijks kas toegekend aan de betrekking van hen die thans onder de wapenen zijn, gedeeltelijk uitgekeerd zal worden in een bon voor de huishuur, heeft de burgemeester een waarschuwing uitgevaardigd, waarin hun, die vergoeding ontvangen,
585 er ernstig op gewezen wordt, dat zij, zooveel als in hun vermogen is, moeten zorgen voor voldoening van hun huishuur. Zij moeten trachten, aldus luidt verder de waarschuwing, met den verhuurder tot een schikking te komen, opdat rechtsvorderingen tot ontruiming van woningen niet behoeven voor te komen. Mocht van onwil van den huurder blijken, dan zal de burgemeester maatregelen in overweging nemen, ertoe
590 strekkende, om een gedeelte der vergoeding voor delging van huurschuld te bestemmen.

Voor de militairen.

De vereeniging van vrijzinnig-hervormden te Zutphen heeft Dinsdagavond besloten, een heerenhuis te huren en dit ter ontspanning en ontwikkeling van de militairen
595 gedurende de mobilisatie in te richten. ("N. R. Ct.")

Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid.

Bij de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid zijn plannen in voorbereiding om allerwege in den lande naast de leniging van de materiele gevolgen der werkloosheid,
600 zoals deze door de steuncomités plaats vindt, ook de leniging van de nadeelige gevolgen der werkloosheid op geestelijk en moreel gebied ter hand te doen nemen. Met de bestaande commissie die hetzelfde doel in het bijzonder voor militairen beoogt, is samenwerking verkregen. Binnenkort zullen nadere mededeelingen kunnen worden gedaan.

Bezoldiging personeel loodswezen.

Op voordracht van den Minister van Marine, is naar de "N. R. Ct." meldt, bij Kon. besluit van 21 dezer een regeling getroffen ten aanzien van de bezoldiging van dat deel van het personeel van het loodswezen, wiens loon uitsluitend of voor een deel in
610 een zeker percentage van het loodsgeld der door hen beloofde schepen bestaat. De tegenwoordige tijdsomstandigheden toch oefenen een zeer nadeeligen invloed op de scheepvaart hier te lande en zouden een belangrijken achteruitgang in verdiensten van bovengenoemd personeel ten gevolge hebben, een achteruitgang welke daarenboven te plotseling gekomen is, om daarmee tevoren rekening te hebben kunnen houden, terwijl de lasten en ontberingen aan het ambt der loodsen verbonden, bij velen geenerlei
615 vermindering ondergingen. Wel is waar is er voor bedoelde personen een minimum traktement vastgesteld, doch bij die vaststelling had men er meer het oog op, hun een minimum-inkomen te garandeeren, ingeval zij hun dienst uitoefenen op eenige plaats, waar de scheepvaart geleidelijk achteruitgaat en ten slotte geheel verloopt, zoals o.a. het geval was te Brouwershaven. Daar nu dergelijke omstandigheden hier niet
620 aanwezig waren werd aan bedoeld personeel over de maand Augustus een loon toegekend, overeenkomende met hetgeen zij zouden hebben ontvangen, indien de scheepvaart gedurende die maand normaal geweest zou zijn.

Gist.

625 Naar men verneemt is men aan de Gist- en Spiritusfabriek te Delft er in geslaagd uit
melasse gist te kweken. Daar de melasse geheel in handen is van een combinatie,
waarin geen der Schiedamsche fabrieken is opgenomen, zal door het tijdelijk gebrek
aan granen de Schiedamsche gist haar afzetgebied verliezen, en staat het te vreezen,
630 dat het branderijbedrijf te Schiedam van den oorlogstoestand een blijvend nadeel zal
ondervinden. (N. R. Ct.)

Prof. Nagant.

Omtrent het lot van professor Nagant van Rolduc, die zich tijdens de verwoesting van
635 Leuven aldaar bevond, is, ondanks alle naspeuringen, nog niets bekend. (N. R. Ct.)

Uit de Staatscourant.

Personalialia.

640 Bij K. B. is aan G. R. Hopkins vergunning verleend de geneeskunst uit te oefenen op
Ned. zeeschepen, met uitzondering van oorlogsvaartuigen, onder voorwaarde, dat hij de
wettelijke bepalingen omtrent de uitoefening der geneeskunst in Nederland stiptelijk
nakome.

– Bij K. B. is H. J. Eikema benoemd tot burgemeester der gemeente Stavoren.
– Bij K. B. is aan dr. P. Debije, met 1 Oct. op verzoek, eervol ontslag verleend als
645 hoogleeraar in de faculteit der wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te
Utrecht.

– Bij K. B. is aan H. de Lint op verzoek met 1 Oct. eervol ontslag verleend als
burgemeester der gemeenten Hekelingen en Spijkenisse, met dankbetuiging voor de
langdurige diensten door hem in die betrekkingen bewezen.

650 – Bij K. B. is toestemming verleend aan J. M. Smits, secretaris der gemeente Horssen,
om tot 1 Jan. a.s. te Appeltern te wonen.

– Bij K. B. is aan dr. J. J. Blanksma, op verzoek, met 25 Sept. eervol ontslag
verleend als 1ste-scheikundige aan het laboratorium van het Dep. van Fin. te
Amsterdam.

655 – Bij K. B. is aan M. H. B. Berger, wed. van den meester-geweermaker bij het 13e reg.
inf. J. Slagter, krachtens de Weduwenwet voor de landmacht 1909, met 14 Aug. een
pensioen verleend van f252 's jaars.

– Bij K. B. is bepaald, dat de detachering bij het reg. grenadiers van den luit.-
kolonel van den grooten staf jhr. C. L. van Suchtelen van de Haare, adjudant van Z.
660 K. H. den Prins der Nederlanden, na 1 Oct. voorloopig voor onbepaalden tijd wordt
verlengd.

– Bij K. B. zijn benoemd bij het personeel van den geneesk. dienst der landmacht tot
tijdelijk officier van gezondheid 3e kl. de landweerplichtige sergeanten W. N.
Donkersloot en A. Hijmans, onderscheidenlijk van het 33e bat. landweer-inf. en van de
665 vest.-art. der landweer; de landweerplichtige korporaal P. C. de Weerdt van het 20e
bataljon landweer-inf., en de dienstplichtigen H. J. Verhagen, van het 29e bat.
landweer-inf., A. Voogd, van de 4e comp. landweer-hospitaalsoldaten, J. W. Spruit,
van het 19e bat., landweer-inf., J. H. Wieringa, van het 2e bat. landweer-inf., J. J.
van de Velde, van het reg. grenadiers, en J. P. Asjes en K. C. A. Valken, beiden van
het 7e reg. inf.

670 – Bij K. B. zijn benoemd bij het personeel van den geneeskundigen dienst der
landmacht, tot tijdelijk paardenarts 2e kl. de landweerplichtige soldaten J. Goedhart
en W. Luxwolda, onderscheidenlijk van het 28e bat. landweer-inf. en van de 1e comp.
landweershospitaalsoldaten, en de militiensoldaat F. Westerling, van het 2e reg.
vest.-art.

675 – Bij K. B. is tijdelijk benoemd bij het reserve-personeel der landmacht, met
bestemming voor den dienst bij de landweer, tot res.-le-luit.-kwartiermeester de oud-
le-luit.-kwartiermeester D. G. J. Beijens, van de voormalige schutterij.

680 Bij beschikking van den Minister van Waterstaat is aan de assistente bij het
hoofdbestuur der posterijen en telegraphie C. C. F. Morra, o. v., ter zake van
langdurige afwezigheid wegens ziekte, met 15 Oct. eervol ontslag als zoodanig
verleend.

685 Bij beschikking van den Minister van Landbouw is H. Vuurmans met 1 Oct. voor den tijd
van één jaar benoemd tot observator bij het Kon. Ned. Meteorologisch Instituut te de
Bilt.

Woningwet.

Bij K. B. is de vereeniging Woningbouwvereniging Kattendijke, gevestigd te
Kattendijke, toegelaten als vereeniging uitsluitend in het belang van verbetering der

690 volkshuisvesting werkzaam.
- Bij K. B. is aan de gemeente Gouda verleend een voorschot uit 's Rijks kas tot een bedrag van ten hoogste f138,000, ten einde genoemde gemeente in staat te stellen een voorschot van gelijk bedrag te verleen aan de Bouwvereniging "Het Volksbelang" aldaar, ten behoeve van den aankoop van grond voor en den bouw van een 69-tal arbeiderswoningen, met bepaling, dat voor rente en aflossing van dit voorschot gedurende 50 jaren eene annuïteit moet worden voldaan, groot 4,556 ten honderd van het werkelijk verleende voorschot, welke annuïteit voor de eerste maal zal vervallen op den datum, nader door den Minister van Financiën te bepalen, in verband met het tijdstip of de tijdstippen waarop het voorschot geheel of in termijnen zal zijn uitbetaald.

Militiewet.

705 Bij K. B. is voorgoed vrijstelling van den dienst bij de militie verleend aan W. Mantel, R. J. Nelemans, J. C. A. Nijdam, W. Levy, A. C. W. Nieuwkoop en W. F. H. Schuurman, allen loteling der lichting 1914, de eerste drie uit .Delft, de vierde uit Hof van Delft en de laatste twee uit Rijswijk.

Besmettelijke Ziekten.

710 De "St.-Ct." no. 224 bevat een opgave van het aantal gevallen van besmettelijke ziekten, ter kennis gekomen van den Centralen Gezondheidsraad in de week van 16 tot en met 22 Sept. 1914.

Vereenigingen.

715 De "St.-Ct." no. 224 bevat de statuten der volgende vereenigingen:
's-Gravenhaagsche Turnbond te 's-Gravenhage; Stierhouderij "Ons Belang", te Markvelde, gemeente Diepenheim; Fokvereniging "Linea Recta", te Hekelingen; Conferentie van de H. Maria Magdalena der Vereeniging van de H. Vincentius van Paulo, te Geffen; Ned. Bond van Steendrukkerijen, te Amsterdam; Vereeniging tot verbetering der Volkshuisvesting "Patrimonium", te Zeist; Woningbouwvereniging "Huis ter Heide", te Huis ter Heide, gemeente Zeist; Neutrale Werklieden Vereeniging, te 's-Gravenhage; Timotheus, te Rotterdam; Ned. Vereeniging van Werkgevers in de Metaalindustrie, te Utrecht; Bond van Grossiers in linoleum, vloerzeil en wasdoek, te Amsterdam; R.-K. Middenstand-bond, afdeeling van "de Hanze"; R. K. Vereeniging van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, gevestigd te 's-Hertogenbosch, te Eindhoven; De Leeuwarder Gezondheidskolonie, te Leeuwarden; Vereeniging van Vrijzinnige Hervormden in Friesland, te Leeuwarden; Proefstation voor Bloembollen cultuur, te Lisse; Edamsche Voetbal Club, te Edam; R.-K. Patroonsbond Dongensche Lederindustrie-vereeniging, te Dongen; Vereeniging van belanghebbenden bij de Rijnvaart, te Rotterdam; Werkliedenvereniging "Onderlinge Steun", te Rotterdam; Vereeniging tot bevordering van de Pluimveehouderij en Tamme Konijnenteelt "De Victorie", te St. Oedenrode; Het Friesche Paard, te Leeuwarden.

Voorts zijn in hetzelfde no. der "St.-Ct." opgenomen de gewijzigde statuten der vereenigingen: Vereeniging Vergunning, thans genaamd: Amsterdamsche vereeniging van Koffiehuis-, Restauranthouders en Slijters, te Amsterdam; Hollandsche Dameszwemclub, te Amsterdam; Ned. Vereeniging van Sigarenwinkeliers, thans genaamd: Nederlandsche Bond van Sigarenwinkeliersverenigingen, te Amsterdam; Vereeniging van oud-leerlingen der 2e Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus te Amsterdam, thans genaamd: A. L. J. Bouten-fonds, Vereeniging van oud-leerlingen der 2e Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus te Amsterdam; Vereeniging van Bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat in Nederland, te 's-Gravenhage; Pomologische Vereeniging, te Boskoop; Centenvereniging voor Hulpbehoevende Blinden, te Rotterdam; Vereeniging tot stichting en instandhouding van eene school met den Bijbel te Hedel; Nationale Vereeniging voor den Volkszang, te Utrecht; Vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in de provinciën Groningen, Friesland, Drente en Overijssel, thans genaamd: Vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid en in huisvlijt in de provinciën Groningen, Friesland, Drente en Overijssel, te Groningen.

750 BINNENLAND.

TWEDE KAMER.

Rapporteurs.

755 De afdeelingen der Tweede Kamer hebben benoemd tot rapporteurs: lo. de heeren Heeres, Van Vuuren, De Monté VerLoren, Patijn en Kleerekoper, over het wetsontwerp tot verhooging der waterstaatsbegrooting voor 1914 betreffende werken aan het

760 Wilhelminakanaal, de Visschershaven te IJmuiden, e. a.; 2o. de heeren Van Deventer, Bogaardt, Scheurer, Fock en Van Vollenhoven, over de Indische begrooting voor 1915 en de wetsontwerpen tot nadere wijziging en aanvulling van de Indische tariefwet en tot bekrachtiging van een krediet door den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië geopend boven de begrooting van Ned.-Indië voor 1914.

De gezonken "Automaat".

765 De bootsman Van Os had met den 2en stuurman en twee matrozen plaats gevonden in een reddingboot, doch de stuurman en de beide matrozen waren later overboord geslagen. Verder wordt nog medegedeeld, dat een andere reddingboot van de "Automaat" nabij Heemskerk is aangespoeld. (N. R. C.)

Notarieel Staatsexamen.

770 Geslaagd eerste gedeelte de heer J. H de Ruiter, uit Veenendaal.

De officieren Reimers en Verhulst.

775 Reuter seint uit Durazzo: De twee Nederlandsche officieren, die door de opstandelingen gevangen waren genomen, zijn van El basan hier aangekomen. Zij zijn welvarend, maar zonder middelen, daar de opstandelingen hun geld ontnomen hebben. De Italiaansche consul heeft hun van middelen voorzien en heden vertrekken zij naar Brindisi.

L.C. Westenenk.

780 Naar onze correspondent te Deventer meldt, is de heer L. C. Westenenk, eenigen tijd geleden benoemd tot inspecteur-generaal in Anatolie, aldaar teruggekeerd.

Tarief van invoerrechten.

785 De St. Ct. No. 224 bevat een resolutie van den Minister van Financiën van 1 Sept. No. 26, houdende beslissingen betreffende de toepassing van het tarief van invoerrechten.

Begrafenis N. J. Singels.

790 Onder groote belangstelling is het stoffelijk overschot van den heer N. J. Singels op Oud-Eik en Duinen begraven. Meer dan honderd man van het G. E. B. waren aanwezig. Voorts de burgemeester van Karnebeek, de wethouders Jansen en Fortuyn, verschillende raadsleden, tal van hoofdamtenuaren en vele bekende ingenieurs. Aan de groeve werd allereerst het woord gevoerd door den burgemeester jhr. Van Karnebeek. Spreker herinnerde er aan dat hij eergisteren in de vergadering van den Gemeenteraad de gelegenheid had gevonden een woord te wijden aan de nagedachtenis van den man wiens stoffelijk hulsel ter laatste rustplaats werd geleid. Ik heb hem - zeide de burgemeester - toen daar ter plaatse kunnen schetsen als verdienstelijk ambtenaar, als bekwaam vakman en uitnemend bedrijfsleider, als den man die zijn persoonlijk stempel heeft gedrukt op ons stedelijk electrisch bedrijf.

795 Het zou daarom niet passen hier in herhaling te vervallen van hetgeen ik in die vergadering reeds zeide. Zulks zou niet zijn in den geest van den ernst van dit oogenblik. Laat mij daarom volstaan met het openlijk uit te spreken dat de man wiens stoffelijk overschot hier ten grave is gedaald, ten volle de hulde verdiend heeft van de velen die hier ter plaatse tegenwoordig zijn en van het talrijke personeel, voor wie hij een goed chef was. Hij ruste in vrede. Rust heeft hij ten volle verdiend na zijn arbeidzaam leven, maar zij is hem toch te vroeg toebedeeld.

805 De tweede spreker was de heer Bakker, onder-directeur van het Gem. Electr. Bedrijf, die er in het bijzonder de aandacht op wilde vestigen op de opvatting welke Singels had van zijn taak als chef ten opzichte van zijn personeel. Niemand beter dan ik, zeide spreker, weet welke gevoelens de thans ontslapene dat personeel toedroeg, en hoezeer hij in stilte gewerkt heeft in het belang van zijne ondergeschikten, wier arbeid hij steeds hoog waardeerde. Het electrisch bedrijf verliest in Singels dan ook een uitnemenden besten chef.

815 Vervolgens voerde de heer Buurman, als voorzitter van den Nederlandschen Bond van Gemeentewerklieden, het woord. Uit volle borst, zeide deze spreker, kunnen wij hier getuigen dat de man die wij grafwaarts hebben gedragen, voor het mindere personeel een goed chef was; steeds de belangen van dat personeel heeft voorgestaan, en aan de organisatie steeds bereidwillig het oor leende. Daarom had dat personeel niet willen nalaten een laatst vaarwel toe te roepen aan dezen opperbesten superieur.

820 Hierna trad uit den kring van omstanders naar voren de heer Bakhuis, directeur van de gemeente-gasfabrieken, om tevens namens collega's een woord van hulde en waardeering te spreken ter nagedachtenis van den ontslapene, die den kring zijner collega's steeds met raad en daad ter zijde stond. In onze samenkomsten, zeide spreker, zal

zijn gemis dan ook zeer worden gevoeld en betreurd. Zijn naam zal daar in hooge eere worden gehouden.

825 Namens den vriendenkring, waarin Singels vaak na gedanen arbeid vertoefde, sprak vervolgens de heer Schuuringh, hoofddirecteur der registratie, een gevoelvol afscheidswoord jegens den vriend, die zich aan zijn vrienden steeds gaf met heel zijn geest, met heel zijn hart, die met hen deelde in lief en leed. Singels, zeide spreker, was een vriend op wien men rekenen kon. Hij was een trouw, eerlijk man, met een hart van goud.

830 Ton slotte sprak mr. Hovyy, burgemeester van Loosduinen, een woord van dank voor hetgeen die gemeente heeft genoten van de uitnemende talenten van den betreurden doode.

835 Nadat vervolgens de zeer talrijke kransen tot een bed van bloemen over het gesloten graf waren uitgespreid, dankte de zoon van den ontslapene voor de betoonde deelneming.

Gemeenteraad van Sloten (N.-H.).

840 In de Raadsvergadering van gisteren werd besloten tot behandeling der begrooting 1915 aan te houden een verzoek, van het hoofd der M. U. L. O.-school om jaarweddeverhooging. Ten opzichte van een verzoekschrift der afd. Sloten van den Nederl. R.-K. Timmerliedenbond om tijdelijk een gemeentelijk werkloozenfonds op te richten, werd overgegaan tot de orde van den dag, omdat adressante zelf erkende, dat de tegenwoordige buitengewone werkloosheid niet ten koste van de werkloozenkassen kan worden gebracht.

845 Aan de heeren: A. H., H. en G. van der Vijgh werd vergunning verleend tot het aanleggen van wegen terwijl bepaald werd, dat een vroeger door hen ingediende teekening is vervangen, door een later overgelegde, omdat daarna de breedte van een weg werd vergroot en aan een straat niet aan één doch aan beide zijden perceelen zullen worden gebouwd.

850 De Minister van Marine begaf zich gistermiddag, vergezeld van zijn adjudant, naar IJmuiden.

855 Met ingang van 1 Oct. a.s. wordt de naam van het station Geleen S.S. (lijn Sittard-Maastricht) gewijzigd in Lutterade en die van het station Geleen. Z.O. (lijn Sittard-Herzogenrath) in Geleen.

* ROTTERDAM, 23 Sept. Reeds Zondagmorgen deelden wij mede, dat B. en W. ook met, het oog op de werkverschaffing, overwegen den bouw van loodsen op het schiereiland
860 tusschen IJssel- en Lekhaven. Een hierop betrekking hebbend voorstel heeft hedenavond het licht gezien. B. en W. wenschen over te gaan tot den bouw van twee loodsen, elk van 5000 vierk. M. oppervlak, waarvan de kosten zijn te ramen op f186.500, terwijl voor bestrating en terreinafscheiding nog f53.500 zal worden vereischt. B. en W. wenschen aan hun college te zien overgelaten of misschien de bijomstandigheden zullen
865 meebrengen, dat de constructie met ijzeren spanten misschien zal moeten plaats maken voor meerdere houtconstructie. De bedoeling van dien loodsbouw is, ook aan den rechter- evenals aan den linkerover loodsruijme te verkrijgen, die niet in vaste handen is doch van gemeentewege naar gelang van behoefte ter beschikking wordt
870 gesteld. Voorts deelen B. en W. aan den Raad mede, dat de directie der Rotterdamsche Electriche Tramwegmaatschappij, wier voorstel tot uitbreiding der tramlijnen onlangs in den Raad geen goedkeuring mocht verwerven, te kennen heeft gegeven zich thans niet meer aan die voorstellen gebonden te achten, en de Maatschappij thans eenvoudig zal afwachten welke nieuwe lijnen haar krachtens art. 6 der concessie voor het jaar 1914 zullen worden opgelegd. Zij herinnert er daarbij aan, dat op grond van het inwonertal
875 die uitbreiding hoogstens 3½ K.M. zal kunnen bedragen.

MIDDELBURG, 23 Sept. Ged. Staten van Zeeland benoemden in den Raad van beroep (Ongevallenverzekering) aldaar: tot lidwerkman C. Reynhoudt, timmermansknecht te IJzendijke; en tot diens plaatsvervanger D. Baart, timmermansknecht te Hulst. ("St.-Ct.")

Gemengde berichten.

Vergiftiging?

885 Op last van den officier van justitie te Haarlem is gistermorgen naar het Academisch Ziekenhuis te Leiden overgebracht het lijk van een 13-jarigen knaap, afkomstig uit Hillegom, die onder verdachte omstandigheden, vermoedelijk vergiftiging, is overleden. De ouders zijn reeds door den rechter-commissaris te Haarlem in verhoor

genomen. ("N. Ct.")

890 **Auto-ongeval.**

Dinsdagavond had volgens de "Alkm. Ct." aan den Kennemerstraatweg te Alkmaar een ernstig auto-ongeval plaats. Uit de richting Heiloo kwam per motorfiets de heer O. Tuinman, bloembollenhandelaar te Bergen. Achter hem reed een auto, bestuurd door den 21-jarigen automobielhandelaar H. Bos, van Dordrecht. Ter hoogte van de Vier Staten stopte de heer T. plotseling, naar vermoed wordt, wegens het afwaaien van zijn pet. Hij werd daardoor gegrepen door de automobiel, die hem achterop reed. Over een afstand van eenige meters werd hij meegesleurd; bewusteloos met een ernstig bloedende verwonding aan den rechterkant van het hoofd, bleef de heer T. toen op de straat liggen. Hij werd binnengedragen in een café en van daar op last van een geneesheer naar het St. Elisabethsgesticht overgebracht. Zonder tot bewustzijn te zijn teruggekeerd is de heer T., die 44 jaar oud en gehuwd is, daar gistermorgen overleden. Gistermiddag werd vanwege de justitie sectie op het lijk verricht. Tegen den automobielhandelaar B. is door de politie proces-verbaal opgemaakt.

905 **Posterijen en Telegrafie.**

Het hulptelegraaf- en hulptelefoonkantoor te Schoorl zal met 1 Oct. op werkdagen zijn opengesteld van 8.30 tot 10.30 uur voorm. van 12 tot 1, van 2 tot, 3 en van 5 tot 7 uur nam. ("St.-Ct.")

910 **KERKNIEUWS.**

Geref. Kerken. Beroepen: te Mildam (Fr.) N. Woldinga, te Ten Post (Gr.); te Westerbork N. Woldinga, te Ton Post; te Ouderkerk a/d. IJssel G. de Jager, te Wolfaartsdijk (Z.).

915 **ONDERWIJS.**

Technische Hoogeschool.

Bij beschikking van den Minister van Binnenl. Zaken, zijn, voor het tijdvak van 1 Oct. 1914 tot en met 31 Aug. 1915, benoemd tot assistenten aan de Technische Hoogeschool te Delft: voor de architectuur: L. C. Kalis en W. G. Witteveen; voor de werktuigbouwkunde: M. van den Broek M. I. en C. Overweel; voor de delfstof- en aardkunde: C. Menschaar M. I. ("St.-Ct.")

Machinistenexamen.

925 Utrecht, 23 Sept. Geslaagd voor diploma C de heeren A. Veenendaal en J. F. v. d. Wetering.

Examen Wiskunde L.O. (art. 86).

930 's-Gravenhage, 23 Sept. Opgeroepen en opgekomen 3 cand. Afgewezen 1. Geslaagd de heeren H. Heckman, te Delft, en J. F. Dahmen te Nijmegen.

Prof. J.A. Snijders.

935 Prof. J. A. Snijders, c. i., hoogleeraar in de electrotechniek aan de Technische Hoogeschool te Delft, vierde gisteren zijn 70sten verjaardag, zoodat hij aan het eind van den thans aangevangen cursus zijn ambt zal moeten neerleggen. Op 1 April j.l. heeft hij onder groote belangstelling zijn 40-jarig jubilee als docent aan de Delftsche inrichting voor hooger onderwijs gevierd.

Rijks-Hoogereschool te Wageningen.

940 Bij beschikking van den Minister van Landbouw, zijn, met 1 Oct. aan de Rijks hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te Wageningen benoemd: a. tot bacterioloog aan het landbouwlaboratorium, tevens belast met het onderwijs in bacteriologie, dr. N. Goslings, en b. tot scheikundige aan het landbouwlaboratorium, J. van Haarst, beiden thans assistent aan voornoemde onderwijsinrichting. ("St.-Ct.")

945 **ZEE- EN LANDMACHT.**

Pensioenen.

950 De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de tijdelijke en voorloopige pensioenen over het 3e kwartaal d. j., die door het Departement van Marine worden voldaan, gedurende de maanden October, November en December 1914 bij de verschillende Rijksbetaalmeesters kunnen worden in ontvangst gnomon. ("St.-Ct.")

Bij beschikking van den Minister van Marine is de kapt.-luit. t/z G. van Hulstijn met 25 dezer geplaatst aan boord van Hr. Ms. wachtschip te Willemsoord en de luit. t/z 2e

kl. A. C. Wäkerlin met 26 dezer aan boord van Hr. Ms. "Noord-Brabant". ("St.-Ct.")

955

RECHTZAKEN.

Raad voor de Scheepvaart.

Het zinken van de "Houtdijk" en "Alice H." door mijnen.

960 Een episode uit den grooten Europeeschen oorlog werd gistermiddag voor den Raad voor de Scheepvaart behandeld. De Raad stelde namelijk een onderzoek in naar het zinken van het stoomschip "Houtdijk" door een ontploffing van drie mijnen in de Finsche Golf op 20 Augustus j.l. Veertien leden der bemanning kwamen bij de ramp om. Gezagvoerder van de "Houtdijk" was H. Kuiken, reederij de firma Solleveld, Van der Meer en Van Hattum, te Rotterdam. Er was voor de behandeling van deze zaak veel belangstelling.

965 Eerst werd gehoord de gezagvoerder H. Kuiken. De "Houtdijk" was 1481 registers groot en in 1902 gebouwd. De "Houtdijk" lag met eenige schepen te Petersburg. In ballast vertrok het schip naar Rotterdam. Tot Kroonstad ging alles goed, van daar kreeg men een gouvernementsvaartuig, dat vooruit voer. Drie schepen gingen achter elkaar, de "Rijn", de "Houtdijk" en een Zweed. De "Alice H" was toen niet meer in het zicht. Bij

970 het eerste wachtschip na Kroonstad werd de loods afgehaald, bij het tweede wachtschip vertrok het gouvernementsvaartuig. Later verscheen opnieuw een gouvernementsvaartuig, dat 13 schepen, Zweden, Noren en Denen begeleidde, en eveneens de "Houtdijk" en de "Alice H". Twee mijnten Westen van de Nargen-eilanden vertrok dit gouvernementsschip, terwijl het een sein gaf dat het convooi geëindigd was en dat elk

975 schip zijn eigen koers kon volgen. De "Alice II" en de "Houtdijk" werden langzamerhand de voorste schepen. Er waren aan boord van de "Houtdijk" 25 koppen; er waren voldoende redding booten en -gordels aan boord. In den nacht om half een ongeveer van 20 Augustus werd by Dagerort plotseling een ontploffing gehoord, blijkbaar afkomstig van een mijn. Het schip zonk niet

980 dadelijk. De machine werd gestopt en de twee booten werden uitgezet. Door den schok sloegen alle lichten uit. Het was donkere maan, de zee was lichtgolvend. Het ruim 1 liep vol water, ruim 2 bleef dicht. Na eenige minuten had een tweede ontploffing plaats in de nabijheid van de machinekamer. De schoorsteen vloog toen overboord, terwijl alles op het dek aan splinters sloeg. De "Houtdijk" brak in tweeën en zonk

985 dadelijk, het achterschip stond rechtop. De gezagvoerder liet zich langs een touw in een der booten glijden. Voor de derde maal klonk nu een ontploffing. De gezagvoerder en de thans nog overlevenden van de bemanning zaten in de stuurboordsboot, van de bakboordsboot vernam men niets meer. Men bleef nog twee uur ter plaatse. Door de eigenlijke ontploffing werd niemand gedood, daar na de ramp nog alle hens op het dek

990 kwamen. Alleen de uitkijk kreeg een paar wonden aan zijn hoofd; hij werd echter gered. Later zag men nog een reddingboot met een Hollandsche vlag, welke afkomstig bleek te zijn van de "Alice H." Van het op een mijn loopen van dit schip had de gezagvoerder niets bemerkt. Na de ramp kwamen de schipbreukelingen te Dagerort aan wal. De gezagvoerder had den indruk gekregen, dot de "Houtdijk" op een Duitsche mijn

995 was geloopt, want het wegstoomen van het Russische Gouvernements-vaarruig kan beschouwd worden, als een bewijs, dat daar geen Russische mijnen meer lagen. De bevolking van Dagerort had een Duitschen mijnenlegger in de buurt gezien. Hierop werd de 1e stuurman van de "Houtdijk" C. Bos gehoord, deze sliep tijdens de ramp. Hij verklaarde, dat de gezagvoerder de laatste was, die in de eene reddingboot ging. De

1000 vaart van het schip tijdens de ontploffing was 8½ mijl. Van de bakboordsboot zag men niets meer. In de stuurboordsboot zaten 13 man, twee van hen sloegen over boord, zoodat bij de ramp totaal 14 personen omgekomen zijn, w. o. ook de vrouw van den machinist.

1005 Ten slotte werd nog gehoord de donkey-man N. Gijzen, die de wacht had in de machinekamer. Om tien minuten voor één, volle kracht loopende, kreeg men een geweldigen schok, dadelijk daarop werd getelegrafeerd: stoppen. Toen get. bezig was met het wekken van hen, die in de kooi lagen, kwam de tweede schok. De stuurman was bezig om ieder een zwemgordel te geven, doch de tijd was te kort, om na te gaan, of ieder ervan voorzien was. Naar get. giste was de bakboordsboot tegelijk met het schip

1010 ondergegaan. Daarop werd behandeld het vergaan van de "Alice H.", welke eveneens in de Finsche Golf op een mijn liep en tot hetzelfde convooi schepen behoorde, dat Petersburg verliet. Naar de eerste stuurman van de "Alice H", T. ter Wiel, mededeelde, had dit schip 22 koppen en de vrouw van den gezagvoerder aan boord. De grootte was 1894 reg. ton. Om 1 uur van den bewusten nacht werd op de "Alice H", het

1015 voorste schip van de reeks, een schok onder het voorschip gevoeld. Verschillende luiken vlogen in de lucht. Het schip zonk nog niet dadelijk; het voorruim stond vol water. Van de "Houtdijk" werd niets gezien. Toen de "Alice H" op een tweede mijn liep zonk het schip onmiddellijk, daarop ontploften nog een derde mijn. Get. zat in de bakboordsboot. Van de stuurboordsboot werd nog de donkey-man gered, later werd nog de

1020 tweede stuurman gered. De 1e machinist J. H. Kuipers was juist boven, toen de eerste ontploffing plaats had. Nadat de machines daarop gestopt waren en de veiligheidsklep geopend was, ging hij de booten helpen gereed maken. Na 25 minuten liep het schip op een tweede mijn.

1025 Eerst toen verliet men het schip dat zonk op het oogenblik, dat men tien meter ervan verwijderd was. Men bleef nog een tijdlang op de plaats des onheils, doch van de andere reddingboot werd niets meer gezien dan een paar drijvende riemen. Er werd nog naar een ander stoomschip geflambouwd, doch dit schip nam daarvan geen notitie en verdween. De laatste getuige, de donkey-man W. v. d. Windt, was in de machine-kamer. Hij zat in de boot, die omsloeg, toen de derde mijnontploffing plaats had. De
1030 reddingboot dreef op dat oogenblik tegen het groote schip aan. De donkeyman viel in het water en werd later gered. Hij zag van de inzittenden van zijn reddingboot verder niets meer.... Er kwamen 9 mannen en één vrouw om, terwijl er 13 gered werden. Later volgt uitspraak in deze zaak.

1035 **Uitspraak.**

De Raad voor de Scheepvaart deed daarop uitspraak betreffende de klacht ingediend tegen H. M. L. Oudendijk, kapitein van het s.s. "Ophir". De Raad wenscht niet in te gaan op de vraag of de klager Van Veen tot het indienen van zijn klacht gebracht is door minder edele motieven, daar, ook al is dit het geval geweest, de klacht toch
1040 gegrond kan zijn. De Raad is echter van oordeel, dat de klacht ten eenenmale ongegrond is en dat er geenszins is gebleken, dat kapitein Oudendijk onvoorzichtig heeft gevaren of eenige wettelijke bepalingen heeft overtreden. Waar artikel 16 van de Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee zegt, dat een vaartuig by mist een matige vaart moet loopen, is hiermede bedoeld een zoodanige vaart, dat door
1045 tijdig stoppen of uitwijken een aanvaring kan worden voorkomen. Tal van omstandigheden moeten derhalve bij de beoordeeling van de snelheid van de vaart in aanmerking genomen worden als dikte van den mist, manoeuvreerbaarheid van het schip, tijd waar binnen het schip kan stoppen enz. Het is gebleken, dat de gezagvoerder met alles rekening heeft gehouden en hem geen enkele blaam kan treffen. De Raad voegt
1050 hieraan toe, dat het zeer ongewenscht en in strijd met den geest en de bedoeling van de Schepenwet is, dat een passagier tegen den gezagvoerder van een schip een klacht indient op zulke losse gronden als door dezen klager A. van Veen is geschied, zulks temeer, wanneer als in het onderhavige geval die klacht de navigatie betreft en de klager op dit gebied geheel ondeskundig is.

1055

Opmaken van valsche certificaten.

In hooger beroep van een vonnis van de Rotterdamsche Rechtbank, waarbij hij werd veroordeeld tot 2 maanden gevangenisstraf, wegens poging tot oplichting, stond voor het Gerechtshof te 's-Gravenhage terecht de boekhouder van de N. V. Blauwhoedenveem
1060 te Rotterdam, St. A. Sch. Hem is ten laste gelegd het opmaken van valsche certificaten van uitlossing van partijen hout in Mei 1911, afkomstig uit de stoomschepen "Emanuel" en "Erissor" waardoor nadeel ontstond voor de betreffende assurantiemaatschappij en voordeel kon ontstaan voor de Reederijen. Beklaagde erkende na de lossing der schepen veranderingen te hebben aangebracht in de tellingscijfers,
1065 doch dit geheel ter goeder trouw te hebben gedaan. Als getuige à décharge en deskundigen werden gehoord de heer Foekens, directeur van het Blauwhoeden Veem en twee gezagvoerders van houtschepen. De eerste gaf inlichtingen omtrent het bedrijf, vooral wat betreft het men uitladen van houtschepen, deze getuige gaf als zijn meening te kennen, dat bekl. bij het opmaken der certificaten geheel ter goeder trouw heeft gehandeld, de beide deskundigen deelden mede hoe de telling bij in- en
1070 uitlading geschiedt. De advocaat-generaal mr. Wentholt van meening, dat het vonnis van de Rotterdamsche Rechtbank juist is geweest, vorderde bevestiging van het vonnis. De verdediger, mr. D. Ellis van Raalte, van Rotterdam, de feiten nauwkeurig nagaande, stelde in het licht dat de kwade trouw, waarvan men bekl. beschuldigt, berust op
1075 verklaringen van getuigen, die naar zijn meening niet onbevooroordeeld zijn. Het O. M. moge dan van die kwade trouw overtuigd zijn, pl. is.

1080 daarentegen overtuigd van het tegendeel. Hij betoogt dan verder dat, van hetgeen bekl. deed, de reederijen nimmer eenig voordeel konden hebben. Voorts de gronden besprekende, waarop bekl. in eerste instantie is veroordeeld, meent pl. dat daaraan elke bewijskracht moet worden ontzegd. De ten laste legging en het vonnis worden
1085 daarna door hem aan uitvoerige critiek onderworpen. Concludeerende, zegt pl., dat bekl. zal moeten worden vrijgesproken, subsidiair behoort te worden ontslagen van

rechtsvervolging. Uitspraak 30 dezer.

Oplichting.

1090 Voor het gerechtshof stonden gisteren terecht in hooger beroep Barbara Maria Aupers
(huisvrouw van W. Fiege) en Maria Christina van Rossum, beklaagd van oplichting en
het gebruik maken van valsche geschriften. De Alkmaarsche rechtbank veroordeelde, bij
vonnis van 30 Juni j.l. de eerste tot vier jaren gevangenisstraf, de tweede tot zes
1095 maanden gevangenisstraf. De zaak heeft indertijd zooals men zich zal herinneren, te
Alkmaar groote belangstelling getrokken, ook omdat het de justitie was gelukt, de
twee vrouwen, die in het buitenland vertoefden, in handen te krijgen. Juffrouw Aupers
bleef ontkennen, juffrouw Van Rossum bekende het haar ten laste gelegde. Beiden gaven
zij toe, dat de handtekening niet was van notaris Beets. Ook erkent de tweede
1100 beklaagde dat toen zij, buiten betrekking geraakt, bij juffrouw Aupers kwam en haar
daar onderdak werd verstrekt, beide vrouwen zonder geld waren; zelfs was den
volgenden morgen geen geld voor brood in huis, zoodat op den borg moest worden
gekocht. En onder deze omstandigheden werd het plan ontworpen, waartoe ook zij,
juffrouw Van Rossum, medewerkte. Als deskundige werd gehoord dr. Overbeek, die inhoud
en conclusiën van zijn rapport met betrekking tot beklaagde Aupers bevestigt.
1105 Beklaagde lijdt, zooals is gebleken, aan hevige hysterie, doch niet aan bewustzijn-
stoornissen. Simulatie is uitgesloten. Beklaagde is als verminderd toerekenbaar te
beschouwen en zoude voor een mildere straf in aanmerking mogen komen. In zijn
requisitoir achtte de procureur-generaal het ten laste gelegde bewezen en vorderde,
om rederen [redenen?] van vorm, vernietiging van het vonnis, doch bevestiging van de
1110 daarbij opgelegde straf. Na de pauze waren de verdedigers, mr. F. H. J. Bekker (voor
eerste beklaagde) en mr. Moens uit Alkmaar (voor tweede beklaagde) aan het woord.

Diefstal van diamanten.

Gisteren stond voor de Vijfde Kamer der Arrondissements-rechtbank alhier terecht een
1115 26-jarig handelaar in diamanten, beschuldigd van het feit, dat hij zich in de maand
April van dit jaar wederrechtelijk vier partijtjes diamanten had toegeëigend, welke
allen het eigendom waren van David Melkman. Beklaagde had de partijtjes van Melkman
in ontvangst genomen met de afspraak, dat beklaagde ze op of omstreeks 10 April à
contant zou verkoopen met inachtneming van de door Melkman vastgestelde limietprijzen
1120 en de koopsom onmiddellijk aan dezen zou afdragen òf voor het geval hij, beklaagde,
ze dien dag niet met inachtneming van die prijzen zou verkoopen, dienzelfden dag weer
aan Melkman zoude teruggeven. Beklaagde beweerde, met verschillende opdrachten
buitenslands geweest te zijn. Hij werd in Amerika gearresteerd en de bewuste
diamanten, ter waarde van f3000, welke nog in zijn bezit waren, werden in beslag
1125 genomen. Getuige Melkman verklaarde, de diamanten aan beklaagde ter hand te hebben
gesteld. Beklaagde zou toen de partijtjes, òf het geld binnen een half uur terug
komen brengen. Hij zou ze aan een Amerikaan trachten te verkoopen, die in het Amstel-
Hotel verblijf hield. Ook heeft Melkman beklaagde geen permissie gegeven, de
partijtjes te veranderen, zooals hij wèl deed. Beklaagde verklaart dat géén tijd was
bepaald en dat de partijtjes onveranderd zijn gebleven – in denzelfden toestand als
1130 waarin zij waren. En hij heeft overal verteld, dat hij ze van Melkman in commissie
had. Behalve getuige Melkman werden nog gehoord diens vrouw en een kellner uit het
Paleis-café, die had gezien, hoe getuige Melkman in zenuwachtige spanning wachtte op
beklaagde. Het O. M. achtte met feit bewezen en eischte een gevangenisstraf voor den
1135 tijd van acht maanden. Mr. L. W. van Gigch Jr. trachtte aan te toonen, dat hier
slechts sprake is van een oplichting. En waar oplichting niet is ten laste gelegd,
meent pleiter dat slechts vrijspraak kan volgen. Het O. M. persisteert bij zijn
requisitoir. Uitspraak over veertien dagen.

KUNST.

1140 **Haagsche Academie.**

De bekende metaaldrijver F. Zwollo is na een afwezigheid van vijf jaren naar ons land
teruggekeerd en tot leeraar benoemd aan de Haagsche academie. Naar *Archit.* weet te
berichten, is ook de schilder Roscam uit Arnhem leeraar aan de Haagsche academie
1145 geworden in het decoratief schilderen.

WETENSCHAP.

In weerwil van den oorlog zal de universiteit van Frankfort in October geopend worden
met vijf faculteiten: de juridische, de medische, de filosofische, de
1150 natuurwetenschappelijke en die voor sociale wetenschappen. Vijftig professoren zijn
aan de instelling verboden.

AANBESTEDINGEN.

1155 Vanwege het hoofdbestuur der posterijen en telegrafie is aanbesteed het bouwen van een post- en telegraafkantoor met directeurswoning te Naaldwijk. Minste inschrijver J. Bunk, Den Haag, f26.300.

1160 Vanwege het ministerie van financiën werd aanbesteed het bouwen van een gebouw voor den technischen dienst van het kadaster in den tuin van het hypotheek- en kndastergebouw te Haarlem. Minste inschrijver D. Bruyn, Haarlem, f13.987.

1165 Door de Commissie voor de Drinkwaterleiding te Rotterdam is Woensdagmiddag aanbesteed het beschikbaar stellen van waterbooten met bedieningspersoneel ten dienste van de watervoorziening der schipperderij. Ingeleverd werden 4 biljetten als volgt: K. A. Kraft, Rotterdam, 3 motorbooten voor den tijd van 10 jaar f33,000 per jaar; N.V. Stoomsleepdienst v/h P. Smit Jr., Rotterdam 5 booten en 1 motorboot voor den tijd van 10 jaar f60,000 per jaar en voor den tijd van 6 jaar f63,000 per jaar; Rotterdam Watersupplying Service 1 boot f13,000 per jaar. De firma Wilton van Roede Rotterdam leverde geen inschrijvingsbiljet in doch gaf in overweging de aanbesteding uit te stellen.

1170

LANDBOUW.

1175 In het belang van de voorziening in mondbehoeften voor ons geheele land en ook voor de voeding van den veestapel in den a.s. winter, worden door de verschillende landbouwmaatschappijen in Nederland gegevens verzameld, om daaruit ongeveer te kunnen bepalen, waaraan in ons land behoefte bestaat en of wellicht door ruiling verschillende streken elkaar van dienst kunnen zijn. Voor N.-Holland en Z.-Holland houden zich daar mee bezig de Holl. Maatschappij van Landbouw, de afdelingen van den Boerenbond en de Vereeniging tot ontwikkeling van den Landbouw in Holland's Noorderkwartier, welke gezamenlijk hebben aangewezen als secretarissen G. Nobel voor 1180 N.-Holland en P. Oly voor Z.-Holland. Een beroep wordt gedaan op de medewerking der in de gemeenten gevormde plaatselijke commissie tot het verstrekken van zooveel mogelijk gegevens, waarvoor lijsten ter invulling bijgevoegd zijn.

Dienst Rijkszuivelconsulenten.

1185 Bij beschikking van den Minister van Landbouw is met 1 Oct. benoemd tot assistent bij den dienst der Rijkszuivelconsulenten, L. Rienks Lzn., thans tijdelijk assistent, toegevoegd aan den Rijkszuivelconsulent werkzaam in de provincie Groningen. ("St.-Ct.")

1190 **Instituut voor Phytopathologie.**

Bij beschikking van den Minister van Landbouw is met 1 Oct. benoemd tot assistent aan het Instituut voor Phytopathologie, verbonden aan de Rijks hogere land-, tuin- en bosohbouwschool te Wageningen, H. Maarschalk aldaar, thans tijdelijk als zoodanig aan die inrichting werkzaam. ("St.-Ct.)

1195

Dienst Rijkslandbouwproefstations.

Bij beschikkingen van den Minister van Landbouw zijn bij den dienst der Rijkslandbouwproef stations:
1200 bestendigd voor het tijdvak van 1 Oct. 1914 t/m. 30 Sept. 1915 als analist, F. E. van Marcke, J. Viets, mej. A. Stouten on mej. A. J. M. van Tright, allen werkzaam aan het Rijkslandbouwproefstation te Maastricht; vóór het tijdvak van 1 Oct. t/m. 31 Maart 1915 als schrijver, mej. R. Schepp;
1205 benoemd met 1 Oct. tot amanuensis F. J. Veen, thans bediende, werkzaam aan het Rijkslandbouwproefstation te Groningen;
benoemd met 1 Oct. tot amanuensis E. J. Jansen, thans bediende, werkzaam aan het Rijkslandbouwproefstation te Wageningen;
bestendigd voor het tijdvak van 1 Oct. 1914 t/m. 31 Maart 1916, als analist, mej. M. F. J. van Riemsdijk, werkzaam aan het Rijkslandbouwproefstation te Wageningen;
1210 bestendigd voor het tijdvak van 1 Oct. 1914 tot en met 30 Sept. 1915, als analist mej. J. A. Tollenaar, werkzaam aan het Rijkslandbouwproefstation te Goes;
benoemd met 1 Oct. tot adjuncte, mej. A. Beijer, thans tijdelijk adjuncte, werkzaam aan het Rijksproefstation voor zaadcontrôle te Wageningen; bestendigd: voor het tijdvak van 1 Oct. 1914 tot en met 30 Sept. 1915: als adjuncte, mej. C. L. Visser; als leerlingadjuncte, mej. J. Lettinge en mej. C. C. Vermaas; bestendigd als
1215 schrijver, J. van der Burg, mej. E. H. G. Verhaaf, mej. H. van Crevel en F. K. Hagenaar, allen werkzaam aan het Rijksproefstation voor zaadcontrôle te Wageningen benoemd: voor het tijdvak van 1 October 1914 tot en met 30 September 1915: tot

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

1220 adjuncte, mej. D. van Berg, A. C. W. M. Janssen, beiden thans leerling-adjuncte, werkzaam aan het Rijksproefstation voor zaadcontriële te Wageningen; tot leerling-adjuncte, mej. B. Fortanier, te Arnhem; mej. W. H. Bruying, te Wageningen, en mej. J. E. G. Ezendam, te Amsterdam. ("St.-Ct.")

VISSCHERIJ.

1225 Sedert onze laatste opgave kwamen nog van de haringvisscherij te IJmuiden binnen de loggers N.W. 1 Jacoba Johanna met 5, KW 18 De Vrouw Leuntje met 6 last, KW 115 Noordzee II met 3½ last, en KW 143 Claerhout met 4 last pikelharing.

1230 Te Vlaardingen zijn van de haringvisscherij binnengekomen: Vl 192, stm. A. Visser, 25 last; Vl 80, stm. D. Poot, 26 last; Vl 163. stm. M. Haasnoot, 21 last; Vl 180, stm. W. van Zanten, 12 last; Vl 95, stm. A. Struis, geen vangst; Sch 388, stm. L. Rog, 7 last; Sch 183, stm. A. Toet, 8 last; Sch 216, stm. L. Hartevelde, 1 last; Sch 126, stm. A. Buitenhek, 5 last; Sch 208, stm. Joh. den Heijer, 4 last.

Vertrokken is Vl 84, stm. H. Struis.

1235 Aan het afslaglokaal werd Woensdag verhandeld: Volle haring f24.80-25.30, ?eharing f20-20.30, Hom- en Kuitziekharing f23.80-24.30, per kantje.

Gisteren waren aan het Kralingscheveer ter markt aangevoerd: 4 Groote Zomerzalmen, prijs fl-2.25 per ½ kilo.

1240 Toen Woensdag mosselvischers van Texel hun bedrijf gingen uitoefenen, bleek 't dat tijdens de jongste stormvloed een der voornaamste mosselbanken vernield was en uiteengeslagen.

1245 Van de haringvisscherij kwamen gisteren te Maassluis binnen: Voor de tweede reis Ma 55 Johanna Adriana met 8 last haring, heeft schade aan de vleet; voor de derde reis: Ma 171 Nicolaas met 13 last haring, heeft schade aan de vleet; voor de vierde reis: Ma 2 Burgem. v. d. Lely met 6 last haring en verlies van de halve vleet.

1250 IJMUIDEN, 23 Sept. Heden zijn aangevoerd aan den Rijksvischafslag de vangsten van 6 stoomtrawlers, 46 kustvischers en 1 drijfnetvischer.

Trawlvisch.

		Hoogste pr.	Laagste pr.	
	29 kisten tarbot	57.-	19.50	p.30 Kg.
	6½ kisten griet	31.50	9.50	" 30 "
1255	176 stuks stuks groote tong	1.525	1.40	" stuk.
	1176 stuks middel id.	1.035	0.60	" "
	3954 stuks kleine id.	0.32	0.12	" "
	6 kisten groote schol	28.-	26.-	" 30 Kg.
	10 kisten midd. schol	21.-	20.-	" 30 "
1260	213½ kisten zetschol	14.-	9.-	" 30 "
	395 kisten kleine id.	7.-	2.-	" 30 "
	67 kisten schar	4.50	2.30	" 30 "
	2 kisten bot	2.50	1.90	" 30 "
1265	2½ kisten tongschar	25.-	20.-	" 30 "
	5½ kisten rog	20.-	6.50	" 20 st.
	39 stuks vleet	1.23	.-	" stuk.
	- kisten gr. roode poonen	.-	.-	" 30 KG.
	10½ kisten kl. id.	9.50	9.-	" 30 "
	51½ kisten pieterm. en poon	5.10	2.95	" 30 Kg.
1270	17½ kisten gr. korschelv.	37.-	32.-	" 50 "
	15 kisten midd. id.	30.-	24.-	" 50 "
	51½ kisten kl. midd. id.	17.-	15.-	" 50 "
	275½ kisten kleine id.	13.-	3.30	" 50 "
	247 stuks kabeljauw	2.50	1.10	" stuk.
1275	528½ kisten gul	9.-	6.50	" 30 Kg.
	4 stuks leng	1.10	.-	" stuk
	82½ kisten wijting	3.30	1.-	" 30 "
	10 stuks koolvisch	0.80	.-	p. stuk
	1 stuks kreeft	0.50	.-	" stuk.
1280	169 kisten makreel	8.50	6.50	" 30 "

Haring.

58 kantjes volle haring 25.75 23.75 p. kantje

38 kantjes steur " [haring?] 19.05 -.- p. kantje

1285

STADSNIEUWS.

Verkiezingen.

De Burgemeester van Amsterdam maakt bekend, dat wegens het overlijden van den heer mr. L. W. van Gigch, die als lid van den Gemeenteraad zitting had voor het Kiesdistrict Amsterdam IV (jaar van aftreding 1919), in dat kiesdistrict een verkiezing, moet plaats hebben. B. en W. hebben voor deze verkiezing den dag der candidaatstelling bepaald op Donderdag 15 October a.s. en de dagen van stemming en herstemming — zoo die noodig mochten zijn — resp. op Dinsdag 27 October en Dinsdag 3 November a.s.

1290

1295

Mishandeling.

Dinsdag l.l. vervoegde zich in een der entrepots alhier drie personen, die rijst verlangden. Toen deze hen werd geweigerd heeft een hunner een drietal employés van het dek mishandeld, en wel een dier employés zoodanig, dat deze niet een gebroken been in het Binnengasthuis moest worden opgenomen.

1300

Het berijden der Marnixstraat.

Wij vestigen de aandacht van belanghebbenden op een kennisgeving van B. en W. betreffende berijden der Marnixstraat (Groentemarkt) en van den weg langs de achterzijde der huizen aan die straat.

1305

Uit het Gemeenteblad.

Afdeeling onderwijs.

Ter benoeming van een leeraar in de Fransche taal aan de 2e Hoogere Burgerschool met 3-jarigen cursus worden door Burg. en Weth. voorgedragen de heeren W. van der Molen, leeraar aan de Rijks Hoogere Burgerschool te Helder en aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, K. J. Riemens, leeraar aan het Gymnasium en de Rijks Hoogere Burgerschool te Gouda.

1310

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

1315

Benoeming Leden Stembureaux.

Ten gevolge van het overlijden van mr. L. W. van Gigch, lid van den Gemeenteraad, die als zoodanig zitting had voor het kiesdistrict Amsterdam IV, zal er in dat kiesdistrict een verkiezing moeten plaats hebben. Met het oog op de stemming en herstemming, die noodig kunnen zijn, achten B. en W. het gewenscht alsnog raadsleden aan te wijzen tot lid en voorzitter van enkele stembureaux in gemeld kiesdistrict, aangezien in de raadszitting van 20 Mei 1914 alleen met raadsleden voor een tijdvak van 12 maanden zijn benoemd. Zij dragen daartoe voor de heeren mr. B. E. Asscher en mr. E. J. Everwijn Lange.

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

1320

Laatste Berichten.

Nederland en de Oorlog.

Een schenking.

Een ingezetenen van Leeuwarden, die onbekend wenscht te blijven, heeft — naar de "Leeuw. Ct." mededeelt — een perceel gardeniersland en een 13-tal huizen c. a. aan Oldegalileën en het gedempte- Pieterseliewalletje aan de gemeente ten geschenke aangeboden, met de bedoeling, om door daar van gemeentewege arbeiderswoningen te doen bouwen, in den aanstaanden winter te gemoet te komen aan de te vreezen slapte in het bouwvak. Aan de gift is alleen de voorwaarde verbonden, dat aan een oude weduwe, die thans in een der huisjes woont, van gemeentewege onderdak verschaft zal worden.

1340

BEURS EN NIJVERHEID.

Vergaderingen.

Donderdag 24 September.
2 u. Mij. t. expl. v. onr. goed. "De Vereeniging", alg. verg. Keizersgracht 167.
3 u. Amst. Brand Assurantie Compagnie, alg. verg. Muntgebouw.
Rotterdam. 10½ u. Rotterdamsche Hypotheekbank voor Nederland. Verg. tot uitloting van Pandbrieven. Kantoor.

1345

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 1350 Haarlem. 3 u. Eerste Nederlandsche Electriche Tramlijn. Jaarv. Kantoor.
Hilversum. 3 u. Hilversumsche Tapijtfabriek. Jaarv. Harmonie.

De Duitse Oorlogsleening.

- 1355 BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) Het definitieve resultaat van de inschrijvingen op de oorlogsleening is dat werd ingeschreven voor M. 1318 millioen op de schatkistbiljetten en voor M. 3071 millioen op de Rijksleening, te zamen dus M. 4389 millioen.

Uitlotingen.

- 1360 Crédit Foncier Egyptien van 1903 Trekking van 17 Aug. Betaalbaar 1 Sept. Nr. 565632 50.000 fr., nr. 402644 420710 425895 430615 475287 430279 481248 507855 511435 514586 535228 588973 589740 601170 602443 608973 621163 635041 635735 654688 704489 749189 752718 776404 777179 elk 1000 fr.

- 1365 **Spoor-, Mijn- en andere opbrengsten.**

Nederlandsch-Indische Spwg-Mij. Augustus 1914 (voorloopig). Semarang-Vorstenlanden-Willem I f574,000 tegen f618,530, sedert 1 Jan. f3,284,746 tegen f3,350,230; (Stoomtramwegen) Djokja-Brossot f30,000 tegen f36,586, sedert 1 Jan. f137,026 tegen f149,639; Djokja-Willem I f150,000 tegen f144,563, sedert 1 Jan. f898,181 tegen f786,427; Goondih-Soerabaja f200,000 tegen f173,602, sedert 1 Jan. f1,543,553 tegen f1,400,331; Solo-Bojolali f16,000 tegen f17,434, sedert 1 Jan. f111,365 tegen f109,972 totaal f5,974,871 tegen f5,796,599.

Faillissementen (Uit de St.-Ct.)

- 1375 Failliet verklaard: 16 Sept. J. van der Weyden, marskramer, Gestel. R.-c. mr. Sluis, cur. mr. F. C. A. M. Tilman.
Opgeheven, wegens gebrek aan actief, het faillissement van H. Kühne, winkelier, Amsterdam.
Geëindigd, door het verbindend worden der uitdeelingslijsten, de faillissementen van
1380 W. Paling, vroeger boomkweker te Boskoop, en van H. J. Wigman, voorheen bloemist te Zutphen.

HANDELSBERICHTEN.

- 1385 BOVENKARSPER. (Station), 23 Sept. Heden besteedde men voor: Bieten f5.50-6.50. Aanvoer 37050 stuks. Alles per 1000 stuks; Aardappelen. Blauwe f105 per ½ H.L. Aanvoer 18 zakken. Bloemkool. Reuzen f3-5 per 100 stuks. Aanvoer 100878 stuks. Kool. Witte f4.50-6, Roode f1.50-2, Gele f3-4 per 100 stuks. Aanvoer 12045 stuks. Uien. Groote gele f0.90-0.95, Kleine f1.30-1.55 per ½ H.L. Aanvoer 549 zakken. Slaboonen f0.50-1.05. Snijboonen f0.70-0.75 per zak van 15 K.G. Aanvoer 496 zakken. Komkommers f0.60 per 100 stuks Aanvoer 530 stuks.
- 1390 BEVERWIJK, 23 Sept. (Bericht van de Vrije Groenten- en Fruitveiling.) Spercieboonen, enkel, van f8-11 per 100 K.G.; id. dubbel, f6-7 per 100 K.G.; snijboonen f8-10 per 100 K.G.; bloemkool f5-7 per 100 stuks; groene kool f2-3 per 100 stuks; andijvie f1.50-1.75 per 100 krop; salade f0.80-1.20 per 100 krop; wortelen f7-9 per 100 bos; 1395 appelen, zuur, f1.50-1.75 per mand; id. zoet, f1.50 1.75 per mand; peren f1.75-2 per mand; knolselderij f2-3 per 100 bos; uien f0.70-1 per zak; duinaardappelen f3-3.25 per H.L.
- 1400 LOOSDUINEN, 23 Sept. In de heden gehouden veilingen zijn betaald voor: Bloemkool 1e soort f2.90-5, Eng. Komkommers 1e soort f2.20-3.30, 2e f0.35-0.90, Roode Kool f1.20-2.20, Savoye f4.80-5.20, Groene f2.20-2.30 per 100 stuks; Salade 1e soort f0.60-0.90 2e soort f0.20-0.40 per 100 krop; Peen 1e soort f1.70-2.20. 2e soort f1.20-1.50; Prei f0.80-1.10, selderij f0.40-0.80, Kroten f0.60-1.10, Peterselie f0.45-1.05 alles per 100 bos; Andijvie f0.40-0.90 per 100 struik; Perziken 1e soort f3-6 p. 100 stuks; 1405 Postelein f0.20-0.25, Komkommerstek, f0.07-0,10 Erwtten f0.60-1.50, Boonenstek f0.14-0.34 alles per mand; Prinsesseboonen f0.44-0.84, Snijboonen f1.20-3.30 per 1000 stuks; Pronkboonen f0.26-0.50 per 15 KG.; Duitse Prinsessen f0.16-0.64 per 15 KG.; Sohorseneeren 1e soort f5.80-1, 2e soort f1-1.30, Tomaten 1e soort f4.10-5.10, 2e f2-3.90, 3e f0.55-1.95 per 50 KG.
- 1410 Aanvoer 6471 komkommers, 38,110 struik andijvie, 18,177 pond tomaten. Handel levendig.
- WOERDEN, 23 Sept. Kaas. Aanvoer ter markt 278 partijen. Prijs Goudsche kaas 1e soort f29-32, id. 2e f26-28. id. zwaardere f30-34, id. rijksmerk f29-32. Alles per 50 K.G. Handel vlug.
- 1415 TIEL, 23 Sept. Fruit. Op de veiling van de Tielsche Veilingsvereniging besteedde men heden voor: maagdenperen f4-5.75, id. 2e qual. f1.75-3.50, id. val f2-2,80; gevallen

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- goudreinetten f2-2.50; kraagperen f3.10-3.60; trijntjesperen f3.80-4; bergamotten f2.40-2.50; zoete appelen f2.30-3.40; kandijzoet f2.40-2.60; princessennobels f5-6; wijnappelen f2.25-2.75; stoofperen f1.90-2.70; wintervijgen f2-4.50; kaneelzuur f2.60-4.75; pondsperen f1.70-3.50; notarisperen f2-2.20; foppeperen f2-2.30; Avezaatsche kapellen f2-4; Jodeperen f1.70-1.80; kamperoenen f2.10-2.20; grauwe bezeperen f3.25-3.75; perzikperen f3-3.50; zoete reinetten f2.50-3; peperappelen f3.75-4; hollemansappelen f4-4.50; dubbele binderzoet f2.50-2.60; ongebolsterde noten f3.75-4; ijsbouten f1.70-2; zure kroetappelen f1; Uien f1.50-1.75; kokkeperen f2.50-2.60; citroenperen f2.30-2.50, alles per 100 pond.
- 1425 Soldat laboureur 3 3/4-6 3/4 c.; calabas de Tirlemont 3 1/2-6 1/2 c.; conseiller de la cour 3 1/4-4 c.; beurré clairgeau 3 1/2-6 c.; Duchesse Angoulême 4 1/2-4 3/4 c.; Bon Louis 7 3/4-8 1/2 c.; Maria Louise 5 3/4-6 1/2 c.; beurré hardy 7 1/2-8 c.; poir du Tongre 4 1/4-5 1/2 c.; Souvenir de Congres 5 1/2-5 3/4 c.; William Duchesse 5 3/4-7 3/4 c.; Seigneur d'Esperin 6 3/4 c.; triomph de Jodoigne 2 3/4-3 1/2 c.; goudreinetten 5-5 1/4 c.; cox pomona 6-6 1/2 c.; gebolsterde noten 7 c.; kwetsen 3-5 c.; generaal Todtleben 2-2 1/2 c.; beurré blanc 6 1/4-6 1/2 c.; alles per pond. Eerste qualiteit.
- 1430 Aanvoer veel minder dan vorige veiling, doch nog groot. Prijzen constant. Handel als gewoon.

1435 SCHEEPSTIJDINGEN.

Binnenlandsche Havens.

- AMSTERDAM 23 Sept. Vertr. Hollandia, S. Buenos-Ayres; Eemstroom, S. Huil. IJMDIDEN aangekomen 23 Sept. Gallia, motor, Londen.
- 1440 Vertrokken 23 Sept. Eemstroom, S. Hull; Rijnstroom, S. Londen; Hollandia, S. Buenos Ayres. VLISSINGEN aangek. 23 Sept. Koningin Regentes, Queensboro; Oranje Nassau, S. Folkestone. MAASSLUIS, 23 Sept. Wind Z.O. Vertr. Fix, S. Londen; Batavier 3, S. Noordzee.

1445

Buitenlandsche Havens.

- CHRISTIANSAND aangek. 21 Sept. Foldin, S. Amsterdam; Heilig Olav, S. New-York. HAVRE aangek. 18 Sept. Keyinghorn, S. New-York. NEWCASTLE aangek. 22 Sept. Heelsum, S. Rott.
- 1450 OXELOSUND vertr. 8 Sept. Oxelosund, S. Lulea. SOLOMBAL vertr. 23 Sept. Farmsvor, S. Amst.

STOOMVAARTLIJNEN.

KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.

- 1455 DIANA vertrok 22 Sept. van Cadix naar Malaga.

KON. WEST-IND. MAILDIENST.

LODEWIJK VAN NASSAU (thuisreis) vertrok 22 Sept. van Barbados naar Madera.

- 1460 AANGEBRACHT. (IJmuiden, 23 Sept.) Heden werd hier door den motorlogger "K. W. 176" (Cornelia Clasina) aangebracht een witgeschilderde, ongemerkte scheepsboot waaraan zich nog een talie en een gedeelte van een david bevonden. In de boot was een bordje met het opschrift "16 personen".
- 1465 BATAVIER VI. (Rotterdam, 23 Sept.) Het Nederl. stoomschip "Batavier VI", van Bilbao naar Rotterdam, is heden naar Londen opgebracht en zal vermoedelijk de lading te Middlebro lossen. HOOP OP ZEGEN. (Harlingen, 22 Sept.) Het aakschip "Hoop op Zegen", schipper Poese, beladen met steenkolen, kwam in de haven hier in aanraking met de stoomboot "Hunze XV", waardoor van het aakschip de boeg werd ingedrukt.
- 1470 HOLLAND. (Baarn, 23 Sept.) De Nederl. zeesleepboot "Holland" met een 40 tons drijvende kraan op sleeptouw van Haarlem naar Odessa bestemd, arriveerde volgens alhier ontvangen telegram gisteren ter plaatse van bestemming. Alles wel. (Bureau Wijsmuller.)
- 1475 K W 37. (IJmuiden, 23 Sept.) Door den motorlogger "K. W. 176" (Cornelia Clazina) werd hedenmiddag hier binnengesleept de logger "K. W. 37" (Amacitia), welke op zee het roer verloren had. TASMANIA. (Rotterdam, 23 Sept.) Volgens bericht uit Antwerpen is men begonnen met de lossing van het aldaar vastgehouden stoomschip "Tasmania". De commission des navires et marchandises saisies belast zich met het in ontvangst nemen der verschillende
- 1480 papieren op Nederlandsch eigendom betrekking hebbende. VAN IMHOFF. (Rotterdam, 23 Sept.) Gisteren werd na goed geslaagden proeftocht het

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

door de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw Fijenoord alhier gebouwde vracht- en passagiersstoomschip "Van Imhoff" aan de Koninklijke Paketvaart Maatschappij opgeleverd (zie Ochtendblad 21 Juni).

1485

BERICHTEN AAN ZEEVARENDEN.

Nederland. Lichtboei tijdelijk opgenomen. Blauwe Slenk. Zeegat van Terschelling. Volgens mededeeling van het Loodswezen is de roode lichtboei No. 8 Van de Blauwe Slenk, op ongeveer: 53° 13,4 N.b. en 0° 24,4 O.1. tijdelijk opgenomen.

1490

Oostenrijk. Mededeeling omtrent aandoen van havens. Volgens mededeeling van Hr. Ms. Gezant te Weenen is het raadzaam voor schepen onder vreemde vlag, bestemd naar Oostenrijk-Hongaarsche havens, wegens het gevaar voor mijnen in de territoriale wateren, aan te loopen op de havens van Gravosa, Triest of Fiume, om nadere aanwijzingen te ontvangen. Uitgaande schepen ontvangen van het havenbestuur de noodige aanwijzingen voor de scheepvaart.

1495

West-Indië. Mededeeling draadlooze seinen. Panama-kanaal. Volgens mededeeling van den "Governor of the Panama Canal" is het wenschelijk, dat schepen bestemd voor het Panama-kanaal, zoodra draadlooze seingemeenschap kan worden verkregen, hun naam, nationaliteit, lengte, diepgang en tonneninhoud melden, alsmede behoeften van kolen, provisiën of reparatiën en mededeeling omtrent het al of niet passeeren van het kanaal, gebruik maken van steigers en sleepbooten en den vermoedelijken tijd van aankomst en duur van hun verblijf. Binnen 15 zm. afstand moeten seinen steeds worden gewisseld met het naastbijzijnde station. Het station Darien moet niet dan in geval van nood worden opgeroepen voor handels- of kanaalaangelegenheden.

1500

1505

LOBIT, 23 Sept. (vóór midd. 12 uur) gepasseerd en bestemd naar:
AMSTERDAM. Prins Hendrik, v. Look.
ROTTERDAM. Servatia 2, S.; Willem 3, S.; Mannheim 35, Müssig; Frankfurt 48, Groeneweg; Marie, Kransle.
1510 RAAMSDONK. Cornelia, Kieboom.
OUDE SCHILD. Theodora, Dusseldorp.
DEN HELDER. Heinrich, Joosten.
ZWIJNDRECHT. Anna, v. Doodewaard.

1510

1515

DUITSCHLAND. Progressus 2, S.; Voorwaarts, Vermeegen; Petrolea 10, Schmitt; Op Hoop van Zegen, De Hoog; Excelsior, Kozijn; Prins Hendrik, S.; Par Mariam, Keijzer; Anna, Prins; Gerdina, Viehrand; Gelderland, Rozenbrand; Drente, Rozenbrand; Coma. Elisabeth, Verweij; Per Antoniam, Engelaar.

1520

WATERSTANDEN.

Waterstand op den Rijn. 's Morgens

Plaatsen:	21 Sept.	22 Sept	
Huningen.	3.00 M.	3.03 M.	0.22 M. val
Kenl.	3.52 "	4.20 "	0.10 " was
1525 Mannheim.	5.11 "	6.31 "	0.23 " "
Caub.	3.18 "	4.30 "	0.58 " "
Keulen.	3.03 "	4.03 "	0.70 " "
Ruhrort.	2.12 "	2.82 "	0.53 " "

1525

1530

Onderstaande berichten zijn reeds in een gedeelte onzer vorige oplaag medegedeeld.

Wisselkoers te Amsterdam.

Londen zicht 12 à 12.10; Berlijn, Hamburg zicht 55.85 à 56.35.

1535

Wisselkoers Rotterdam.

Londen 12.06, Berlijn 56.07½.

Amsterd. Westelijk-Entrepôt.

De heden aangekondigde buitengewone algemeene vergadering werd verdaagd tot 14 October, daar het vereische aantal aandeelen niet vertegenwoordigd was.

1540

Uit Oostenrijk.

Uit Weenen wordt aan de "Voss. Ztg." geschreven: De Weenske banken zijn voor een deel door den oorlog en zijn gevolgen sterk getroffen. De beurs is gesloten en effectentransacties hebben niet plaats. Daardoor vervallen de anders zoo extrarijke commissiezaken. Transacties voor rekening van den staat zijn er evenmin, want de geldvoorziening voor den oorlog heeft direct plaats bij de Oost.-Hongaarsche Bank. De

1545

1550 handel staat stil. Het overzeesche verkeer heeft geheel opgehouden. De schepen van den Oostenrijkschen Lloyd, der Austro-Americana, Adria en Alantica varen niet meer, maar liggen in vaderlandsche of neutrale havens. Dat beteekent voor de scheepvaartondernemingen, maar ook voor de banken, die met hen werken, groote en voor een deel zelfs niet goed te maken verliezen. Wat echter voor de banken het meeste gewicht in de schaal legt, zijn het effectenbezit en de groote debiteuren. Wat effecten thans waard zijn, kan niemand zeggen, daar zij thans geheel onverkoopbaar
1555 zijn. Zeker is het echter dat de banken op hun effectenbezit misschien millioenen zullen moeten afschrijven. Een geheel open vraag vormen de debiteuren. Tegenwoordig bestaat het moratorium. Wanneer dat wordt opgeheven, hetgeen over eenige weken geleidelijk zal plaats hebben, komt de schade eerst te voorschijn. Wanneer enkele firma's of ondernemingen zich failliet verklaren, worden de banken daarbij min of
1560 meer betrokken. Daarbij ontbreekt elke raming. De verliezen kunnen bij de eene bank gering zijn en bij de andere millioenen beloopt. In het bijzonder zullen die banken worden getroffen, welke in Galicië krediet hebben verleend. De Kreditanstalt, de Unionbank, de Bankverein, de Landerbank en de Escomptogesellschaft hebben filialen of nauwe connecties te Lemberg en zijn daar met kredieten van vele millioenen
1565 geïnteresseerd. Die vorderingen hangen thans, nu de vijand in het land is, geheel in de lucht. Echter hebben de genoemde banken groote open en stille reserves en kunnen verliezen van vele millioenen dragen.

De Berlijnsche geldmarkt.

1570 Het wisselverkeer in Duitschland is nog steeds gedesorganiseerd. Het verschil tusschen biedende en latende koersen, dat gewoonlijk slechts een fractie van één per mille uitmaakt, is thans meermalen 1 à 2 pCt. De wisselkoersen op de neutrale landen, vooral op Nederland, zijn ver boven het goudpunt, in verband met den belangrijken invoer uit die landen naar Duitschland en de daarmede verband houdende vraag naar
1575 remise. Daar Duitschland niet over zijn tegoed in Londen, Petersburg enz. kan disponeeren en een internationale verrekening dus niet mogelijk is, drijft deze vraag naar wissels de noteeringen sterk op. Merkwaardig is het, dat ook Fransc ver boven pariteit worden betaald. Naar de "Fr. Ztg." opmerkt, houdt dit verband met de krijgsbehoefden der troepen in het vijandelijk gebied. Hetzelfde geldt ook voor
1580 bankpapier. Berlijnsche noteeringen hiervoor zijn niet gepubliceerd. In Frankfurt noteerden Russische biljetten eergisteren 203,50, Nederlandsche 177, Italiaansche 81,50, Fransche 83,50 en sovereigns 20,0.

Duitsche Scheepvaart.

1585 De schade die de Duitse handelsvloot door den oorlog lijdt en wel door verloren winst ten gevolge van het gedwongen opleggen der schepen en verder ook door het voortduren der bedrijfsuitgaven raamt directeur Huldermann van de Hamburg-Amerika Lijn in het tijdschrift "Hansa" op circa M. 5 millioen per maand en hij is van meening dat na den oorlog zal blijken, dat de schade nog aanmerkelijk grooter zal
1590 zijn.

Patenten.

Uit Boedapest wordt gemeld, dat de Staatscourant een besluit bevat, waarbij de Minister van Handel wordt gemachtigd afwijkende maatregelen te treffen in zake de
1595 patent en merkenwet.

Uit Noorwegen.

Bij besluit der regeering zullen van gisteren af geen maximumprijzen meer worden vastgesteld voor steenkool, cokes en suiker. Nieuwe prijsnoteeringen voor graan en
1600 meel werden vastgesteld.

Uit de Ver. Staten.

De Missouri Pacific heeft op haar bezit aan Wabashwaarden over 1913/14 in het geheel \$2½ millioen moeten afschrijven, meldt W. J. Daarvan komt \$1,733,000 op rekening van
1605 de Missouri Pacific zelve als eigenares van \$7 millioen Wabash preferente aandelen, welke in de boeken voorkwamen voor een waarde van \$1,978,715 tegen een werkelijke waarde van \$3½ per aandeel op 30 Juni l.l. De afschrijving ten laste der St. Louis, Iron Mountain & Southern Ry. beloopt \$777,000 op \$2,826,000 Wabash preferente en \$2,826,000 Wabash gewone, waarvan de waarde op 30 Juni \$ 3/4 per aandeel beliep.
1610 Verder bezit deze onderneming \$2,913,200 Wabash first refunding & extensions 4% bonds met een boekwaarde van \$1,879,014, waarop niets afgeschreven is. Deze depreciatie voegende bij het nadeelig saldo over 1913/14, brengt het surplus van de Missouri Pacific zelf op \$3,580,000 (\$6,587,988), terwijl dat der Iron Mountain dan \$240,000

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

1615 (\$405,000) blijft, waarbij nog in mindering is gebracht meer dan \$500,000 voor disagio's, aan het vervoer onttrokken materiaal, enz.

Failissement.

1620 De rechtbank alhier verklaarde failliet: J. L. van den Hoek, O. Z. Voorburgwal 254. Rechter-commissaris mr. G. A. Servatius, Curator mr. V. F. A. 8011, Johs. Verhulststraat 96.

Opgeheven de faillissementen wegens gebrek aan actief van:
J. Brilleslijper, Nieuwe Kerkstraat 81. Curator mr. M. Elion.
W. C. J. van der Meyden, Tilanusstraat 29. Curator mr. M. Elion.

1625 AMSTERDAM, Woensdag 23 September.

Koffie. Goed ordinair Java 43 c., Superior Santos 36 c.
Afgedaan 40 bn. Poeloe Tagor en 100 bn. Poelan Ramboeng, alles Java-, ex. div. schepen.

1630 Huiden ex inschrijving 29 Juli afgedaan Nos. 79 en 84, samen 268 Runder-, ex "Prinses Juliana" VNC 267 Runder- en ex "Prins der Nederlanden" VNC 609 Runder-.

Thee. Ex vroegere veilingen afgedaan Nos. 4485, 4577, 4855 en 5194, samen 49/1 kn. Java-.

1635 Peper op termijn kalm, Lampong in Entrepôt Dec. 27 3/4, rest onveranderd.

Notemuskaat op termijn kalm, onveranderd.

Kruidnagelen op termijn kalm. Zanzibar in Entr. onveranderd.

Koffie. Santos op termijn [...]

Olienteering per 100 K.G. [...]

1640 ROTTERDAM, Woensdag 23 September.

Koffie. Goed ord. Java 43 c. Sup. Santos 36 c.

Suiker flauw Oct./Nov, f14 9/16 verkoopers.

Margarine. (Bericht van de makel. Vaes & v. Rede.) Op prompte aflading wordt 1e soort à f75 en 2e soort f69 1/4 excl. molestrisico aangeboden.

1645 Het stoomschip "Potsdam", gisteren van New-York naar Rotterdam vertrokken, heeft geladen 875 trs. oleo en 545 trs. Neutral lard.

Tabak. Op 28 dezer komen bij inschrijving aan de markt 523 p. Java.

Lijnolie, (off. not.) Oct. f28 3/4-28 7/8, Oct./Dec. f29.

1650 Koffie. Santos op termijn Rotterdam. [...]

Kruidnagelen op termijn nominaal. [...]

Peper op termijn nomin. Lampong ln Entrepôt [...]

1655 AMSTERDAM, 23 Sept. Vee. 238 vette kalveren, 1e qual. f0.76-0.80, 2e f0.74, 3e f0.72 per K.G., 70 nuchtere kalveren f8-14 per stuk. 925 Hollandsche vette varkens, 1e qual. f0.58-0.60, 2e en 3e qual. f0.54-0.58 per K.G.

SCHIEDAM, 23 Sept. Moutwijn f16, Jenever f20, Commissie f16. Stemming vast. Spoeling f2.10, Graanspiritus f17 1/4-17½, Melasse f14, Ruwe Spiritus f8-8 1/8.

1660 BERLIJN. 23 September. (W. B.) Loconoteering: Tarwe 249-252. Rogge 224. Haver prima 216-227. Middels. 214-215. Mais 225-230. Tarwemeel 32.25-39. Roggemeel 29.50-31.50.
KEULEN, 23 Sept. (R. O.) Raapolie 84.

MAAGDENBURG, 21 Sept.

1665 Suiker. Volgens de voorloopige schattingen van den "Central Verein" in Weenen bedroeg van 1 Sept. tot einde Aug. in Oostenrijk-Hongarije: 1913/14 1912/13 [...]

SCHEEPSTIJDINGEN.

1670 VLIE aang. 23 Sept. Falcon, S. Londen. Vert. Starling, S. Londen via Nieuwediep.

VLIE vertrokken 23 Sept. Moordrecht, S. Newcastle via Nieuwediep.

NIEUWEDIJEP, 23 Sept. Vertrokken Starling, S. Harlingen n. Londen; Westland, S. id. n. Goole; Moordrecht, S. id. n. Newcastle; Meranio S. Huil n. Harlingen.

MAASSLUIS, 23 Sept. Wind Z.O. Aangekomen 23 Sept. Plover, S. Londen; Alex Keiller, S. Lysekil.

1675 Vertrokken 23 Sept. Zeemeeuw, motor, Grimsby; New-Market, S. Harwich; Schieland, S. Grangem.

MAASSLUIS, 23 Sept. (5 u.) Wind N.O., flauwe koelte, kalme zee, helder.

Aangekomen Cromen, S. Harwich.

Vertrokken Malmland. S. Narvik.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 1680 VLISSINGEN, 23 Sept. Mistig. Vertrokken Mecklenburg, S. Folkestone; Duitschland, S. dito; gepasseerd naar Antwerpen Preston, S. Newcastle; Dowdon, S. dito.
ARCHANGEL vertr. 22 Sept. Farmsum, S. Amsterdam.
BUENOS AYRES aang. 23 Aug. Elisabeth van België, S. Antwerpen.
ELSENEUR gep 22 Sept. Blötberg, S. Oxelösund n. Rotterdam.
- 1685 IMMINGHAM aang. 22 Sept. Zeeland, S. Londen.
KING'S LYNN vertr. 23 Sept. Theodora, S. Rotterdam; Johanna, S. Poorter-haven.
LEITH vertr. 22 Sept. Amsterdam, S. Rott.
LIVERPOOL vert. 20 Sept. Ernesto, S. Havana.
NEW-YORK aang. 20 Sept. St. Paul, S. Liverpool.

1690

4 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Ochtendblad

- PANAMA aang. 21 Sept. Farley, S. Glasgow.
PENARTH vertr. 23 Sept. Megrez, S. Buenos-Ayres.
- 1695 RAMSGATE aang. 22 Sept. Zeearend, motorboot, Wyborg.
STOCKHOLM aang. 23 Sept. Dordrecht, S. Petersburg.
TILBURY aang. 23 Sept. (10 u. 30) Batavier V, S. Rotterdam.
TJILATJAP aang. 18 Sept. Lubeck, S. -.
TYNE (op de) aang. 21 Sept. Nederland, S. Londen; 22 Sept. Olanda, S. Amsterdam.

1700

STOOMVAARTLIJNEN.

KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.

- CASTOR vertrok 23 Sept. van Lissabon naar Gibraltar.
CERES vertrok 22 Sept. van Brest naar Londen.
- 1705 HERCULES, van Middlesbro naar Fowey, passeerde 23 Sept. Lydd.
NIOBE vertrok 22 Sept. van Bordeaux naar Amsterdam.
TELLUS vertrok 23 Sept. van Londen naar Savona.

HOLLAND-AMERIKA LIJN.

- NOORDDIJK, van Rotterdam naar Baltimore, paseerde 23 Sept. Dover.
- 1710 OOSTDIJK, van Rotterdam naar New-York paseerde 32 Sept. Lizard.
POTSDAM vertrok 22 Sept. van Newyork naar Rotterdam.
ZAANDIJK vertrok 22 Sept. van Savannah naar Rotterdam.

ROTTERDAMSCH LLOYD.

- TAMBORA (uitreis) arriveerde 23 Sept. 12 u. 40 nam. te Gravesend.
- 1715 KON. HOLL. LLOYD.

HOLLANDIA vertrok 33 Sept. van Amsterdam naar Buenos Ayres.

DIVERSE STOOMVAARTLIJNEN.

- WISMAR arriveerde 17 Sept. van Amsterdam te Banjoewangie.
HANSWEERT, 2? Sept. (Vóór 4 uur.) Gepasseerd en bestemd naar:
- 1720 ROTTERDAM. Telgraaf 1, S.; Telegraaf 3, S.; Angleur, Coomans.
VLAARDINGEN. Rembrandt, Elfzermans.
BELGIË. Eugenie, S.; Rachel, Wilvuit; Franco Belge, v. Houtegem; Pauline, Leijssens; Renée; Kegels; Edelweiss, Seels; Veloxe, De Petter.

- 1725 H. C. ANDERSEN. (Kopenhagen, 19 Sept.) Het Deensche stoomschip "H. C. Andersen", van Finland met hout naar Rotterdam bestemd, onlangs alhier binnengesleept met schade aan het roer, heeft de schade gerepareerd en neemt de geloste lading weder in.

AANKONDIGINGEN. [...]

1730

ADVERTENTIËN. [...]

Uitvoering Effecten-Orders.

- Daar de niet officieele handel in fondsen allengs meerdere uitgebreidheid begint te erlangen, verklaart ondergeteekende zich bereid weder effecten-orders uit te voeren en wel tegen een onderpand van 20 pCt. der koopsom. Omtrent de verdere conditiën voor deze affaires worden volledige inlichtingen gratis en franco verstrekt, benevens opgave van de laatste niet officieele noteeringen.
- Telegram-adres: "Frens-Amsterdam" Telefoon Intercom. Zuid 1447.
- 1740 F. Frens, Commissionnair in Effecten, Stadhouderskade 3, Amsterdam.

- Een Energieke Duitscher in Zuid-Duitschland zoekt Vertegenwoordiging voor prima Nederlandsche firma's in elke branche, die groote bestellingen kunnen afleveren.
Aanb. onder F. H. A. 593, aan RUDOLF MÖSSE, Frankf. A.H M. (32616)

1745

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 1750 SPOED! Ik koop tegen cassa, dadelijk iedere hoeveelheid juten zakken of iets dergelijks, gebruikt, zonder gaten of nieuw 70 x 105, zeildoek, aluminium veldflesschen, geel leer 1½ m.m., wollen ondergoed, ook kousen, handschoenen, tricotgoederen en jachtvesten. Verzoek aanbiedingen met monsters tot den uitersten prijs, de hoeveelh. en tijd waarin kan worden geleverd. M. RAPP Jr., Frankfort a/d. Main. (32613)
- 1755 Als gij liefdadige Instellingen bedenkt, vergeet dan de Joodsche Invalide niet. Een inkwartierings-billet is ons van harte welkom! N. Keizersgr. 70. Tel. 6248. Amsterdam. (32581)
- 1760 Universiteit zoekt heeren, die in het Engelsch, Russisch, Fransch of Italiaansch kunnen vertalen. (32617) Dr. FREYTAG, Maagdenburg, Ludolfstraat 1.
- 1760 Fabriek van Heeren- en Jongenskleeding vraagt AGENT, bij de betrokken zaken goed bekend zijnde. (32641) PAUL RICHTER & Co., Berlijn C, Rosenstr. 19
- 1765 Motorfiets met "Side Car" te koop gevraagd. Brieven No. 32673, Bur. Handelsblad met opgaaft van merk en ongeveer den prijs.
- 1770 MASSAGE Keizersgracht 406. door MASSEUR volgens spec. meth. Te spreken v. D. en H. 2-6 of bij afspraak. (32408)
OOSTERSCHE MASSAGE. 52 VAN BREESTRAAT 52. Spreekuur 11-5 en 7-9. (32672)
MASSEUSE. Tilanusstraat 29 huis. Lijn 11-3. Spreekuur van 10-5 en 7-9. (32660)
- 1770 OOSTERSCHE MASSAGE. (Piedjed) Manucure. Spreekuur van 11-4 en 7-9 uur. De Riemerstraat 105, Den Haag. (32638)
- LEVENS MIDDELEN VAN ALLERLEI SOORT.**
- 1775 Ik zoek nog de vertegenwoordiging van eenige Firma's in levensmiddelen voor de Duitsche markt, ben bij de betreffende Grossiers zeer goed ingevoerd. (32677) PIERRE GEURTEN, Huchem-Stammeln, Rhld.
- (Kostelooze plaatsing wegens onverm.)*
- 1780 Uit een exploit van den Deurwaarder A. Abspoel Jr. te Amsterdam, dd. 18 September 1914, blijkt dat ten verzoeken van Willem Klein, melkrijder te Amsterdam, aldaar domicilie gekozen hebbende aan den Singel 202, ten kantore van den Procureur Mr. K. Jansma, is gedagvaard diens echtgenote Akko Margaretha Zorn, zonder bekende woon- of verblijfplaats, om op Donderdag 26 November 1914, des voormiddags te half twaalf uur, bij Procureur te verschijnen ter openbare terechtzitting der Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam, Tweede Kamer, gehouden wordende in het Paleis van Justitie aan de Prinsengracht bij de Leidschestr. te Amsterdam, ten einde te hooren concludeeren tot echtscheiding cum sequelia. (32623)
- 1785 S.S. PRINSES JULIANA. Passagiers vertrekkende per s.s. "JULIANA" op 26 September a.s. worden verzocht identiteitsbewijzen bij zich te hebben, welke gedurende de reis van Amsterdam naar IJmuiden moeten worden gecontroleerd. (32621) De Stoomvaart Maatschappij "Nederland."
- 1795 Houders van Cognossementen over GRAAN van S.S. "EIR", gelost in Tunis, worden verzocht zich aan te melden bij de firma SCHILTHUIS & Co. te Rotterdam. (32639)
- MAROKKO.**
- 1800 Wij verzoeken hierbij allen, die ons vertrouwbare berichten over Marokko in het algemeen sedert 31 Juli d. j. en in het bijzonder over de inmiddels daar voorgekomen gebeurtenissen; over de verhouding tusschen Europeeërs en inboorlingen; over de bij het uitbreken van den oorlog in Marokko gevestigde, inmiddels van daar vertrokken, in Marokko of elders vastgehouden, of daar achtergebleven Duitschers, Oostenrijkers en Hongaren ons spoedig uitvoerige mededeelingen te willen doen toekomen, teneinde over al deze punten een zoo duidelijk mogelijk overzichtelijk beeld te kunnen krijgen, aan
- 1805 de vele tot ons gerichte aanvragen recht te doen wedervaren, en voor een gemeenschappelijken vertegenwoordiger van alle belangen dezer Duitschers, Oostenrijkers en Hongaren doeltreffende voorbereidingen mogelijk te maken. (32612)
MAROKKO MANNESMANN COMPAGNIE September 1914. HAMBURG Mönckebergstr. 18.
- 1810 Transport- en Zee-Verzekering met MOLEST (Oorlogsrisico). Assurantiekantoor J. HERM. SCHRÖDER, KEIZERSGRACHT 391. — AMSTERDAM. Telefoon 329 en 5970 N. (32676)

1815 EEN AGENT IN DE TEXTIELBRANCHE (Hollander), gevestigd te Londen, doch gedurende de crisis zich in Holland bevindend, wenscht gaarne langs dezen weg zich in verbinding te stellen met Twentsche Fabrikanten, om deze in Engeland te vertegenwoordigen. Steller werkt uitsluitend met de wholesalers en shippers. Reflectanten gelieven te adresseeren onder No. 32670, Bureel Handelsblad.

1820 KONINKRIJK BULGARIJE. 5 pCt. Tabaksleening van 1902. In de 23ste trekking zijn de navolgende Obligatiën van bovengenoemde leening door uitloting aflosbaar gesteld: [...]

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27826]

1825 EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

1830 De algemeene toestand. — De gevechten in Frankrijk, aan de Aisne en bij Verdun. — De toestand in Galicië. — De actie der Fransche vloot. — Brieven en berichten uit de oorlogvoerende landen.

De algemeene toestand.

1835 De positie, die het Duitsche leger in Frankrijk inneemt, wordt door den Engelschen schrijver Hilaire Belloc in "Land and Water" geschetst als een der beste defensieve stellingen in West-Europa, Hij zegt daarvan: De stelling der Duitsche troepen aan de Aisne en de Suippe is van nature verdeeld in twee geheel verschillende deelen. Het Westelijk deel loopt van een bosch dat "Bois de l'Aigle" heet en ten noorden van Compiègne ligt, tot het dorp Craonne, een afstand van 30 à 40 K.M. Dit gedeelte van de Duitsche stellingen loopt overal evenwijdig aan de rivier de Aisne, en volgt de 1840 hoogten ten noorden van die rivier. Die hoogtelijn is nergens meer dan vijf K. M. van de rivier en nergens minder dan drie. Zij is grootendeels doorsneden door ravijnen, want in het noordelijk van de Aisne gelegen gebied loopen vele kleine rivieren, door diepe dalen, met steil wanden. Deze ravijnen zijn van groot belang voor de verdediging. Het tweede, of oostelijk gelegen deel der verdedigende stelling snijdt 1845 de rivier de Aisne ten zuiden van Neuchatel, loopt dan langs een laag, vlak heuvelland, uitstekend geschikt voor de plaatsing van artillerie, en evenwijdig met de rivier de Suippe. Dit gedeelte loopt, evenals de Suippe in een grooten boog ten noordwesten en ten noorden van de stad Reims. Die stelling is met groote zorg gekozen. Het is geen toevallige stelling, die op een haastigen terugtocht is bezet, 1850 het, is een lijn, waarop de Duitsche legerbevelhebbers vooraf besloten waren terug te trekken, omdat het de meest geschikte verdedigingslijn is, tusschen Parijs en de Maas. Het blijkt, dat de geheele stelling reeds geruimen tijd vooraf was bestudeerd, en dat de keus vooral voor de verdediging een uitstekende is. Want de geheele vorm der stelling maakt den aanval uiterst bezwaarlijk. Het oostelijk gedeelte, vooral dat 1855 van Craonne naar de Argonnen, loopt in een zachten boog door de vlakte van Champagne, en vormt naar het zuiden als het ware een natuurlijk glacis. Het terrein ten zuiden van de rivier de Suippe kan overal door de artillerie, aan de overzijde op de hoogten geplaatst, onder vuur worden gehouden.

1860 Het is te begrijpen, dat aanvallen in front, op die krachtige en met groote zorg ingerichte stelling, die door het aanbrengen van loopgraven met houten ammunitiemagazijnen, en zelfs van bomvrije rustplaatsen en logies nog meer voor de verdediging geschikt is gemaakt — niet gemakkelijk zijn. Zulk een aanval, zegt de "Times", zou te veel menschen kosten, en het is daarom, dat gepoogd is, door een 1865 flankaanval de Duitsche positie om te trekken. Vandaar den aanval op den uitersten rechtervleugel der Duitsche troepen bij St. Quentin. Het was te voorzien, dat die troepen de sterke positie bij St. Quentin zouden bezetten. Die aanval is opgedragen aan een nog niet in den strijd geweest zijnde troepenmacht, die waarschijnlijk van Amiens is gekomen, en is samengesteld uit een Fransch korps, versterkt door 1870 strategische reserves en andere troepen uit het Zuiden en Oosten van Frankrijk. Op den linkervleugel van dit korps is een groote cavaleriemacht, die hier alleen de taak heeft de flanken van de opereerende troepen te dekken, maar tevens de wegen naar België te bewaken en afdeelingen af te zenden om de spoorwagon in den rug der Duitsche positie af te snijden. Hoe groot dit corps is en hoever noordwaarts het zich kan uitstrekken is niet bekend. Het schijnt, dat het in het Noorden komt tot Le 1875 Cateau (Le Catelet). Dat die flankaanval voor de Duitschers onverwacht komt, is niet aan te nemen. Zij konden zich door hunne vliegers en cavalerie-verkenneren natuurlijk

van de bewegingen der vijandelijke macht op den rechtervleugel op de hoogte houden, en maatregelen nemen om zich daartegen te wapenen. De geheele toestand, op den Duitschen rechtervleugel, is sinds acht of tien dagen onveranderd, en doet in elk opricht denken aan een positiegevecht, zooals het in den Oost-Aziatischen oorlog herhaaldelijk is voorgekomen.

1880 Het schijnt wel dat de Deutsche legermacht met groote kracht opereert op den linkervleugel, tusschen Verdun en de zuidelijk van die plaats gelegen sperforten. Verdun is een groote en sterke vesting aan beide zijden van de Maas en het

1885 Maaskanaal, ongeveer 55 K.M, van Metz. De vestingwerken van Verdun zijn in de laatste jaren zeer versterkt; de stad heeft een dubbelen fortengordel, zoodat bij den aanval verschillende verdedigingswerken na elkaar moeten vallen. De omvang der buitenste vestingwerken bedraagt 50 K.M. De vesting bevat 17 groote forten, 21 tusschenbatterijen en meer dan 50 permanente batterijen. De tusschenwerken zijn reeds

1890 in vredestijd geheel aangelegd. Naar het zuiden liggen de sperforten aan de Maas tot Toul. De werken liggen bijna allen op den rechteroever van de rivier, op een hoogplateau, de Côte Lorraine, met een tamelijk steile helling naar de vlakte van Lotharingen, zoodat deze rand het geheele gebied ten oosten ervan beheerscht. De forten liggen iets achteruit, de rand zelf was met veldversterkingen voorzien, die

1895 door het 8e Fransche legerkorps werden verdedigd. Die rand is sedert enigen tijd in Deutsche handen, de verdedigers zijn teruggedreven. De aanvallen op de sperforten kunnen nu door de artillerie worden ondernomen. Ook ten noorden van Toul zijn de Deutsche troepen opgerukt, zoodat de aanval aan die zijde over de geheele linie Verdun-Toul plaats heeft. Het doel van dezen opmarsch, die echter door de belegering der sperforten nog wel wat zal worden opgehouden, is noodig om den in Lotharingen zich bevindenden troepen en gelegenheid te geven, naar Frankrijk op te rukken en de in Frankrijk aanwezige strijdmacht een nieuwe verbinding met Duitschland te openen. In het oosten is de Russische legermacht de San tusschen Przemysl en Jaroslaw overgetrokken. De troepen van de generaals Roeszky en Broessilof naderen met snelle

1905 marschen en vervolgen de nog steeds terugtrekkende Oostenrijkers. Zooals wij reeds eenige dagen geleden meldden hebben de Oostenrijkers Jaroslaw verlaten, de vesting stond in brand; de Russische troepen [pen] uit Ljublin zijn de Weichsel overgetrokken en hebben de Oostenrijksche achterhoede afgesneden van Baranof en Raneszowosk. De achterhoede, die op Krakau terugtrekt en overal de bruggen achter zich in de lucht laat vliegen, wordt scherp achtervolgd door Russische cavalerie.

1910

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Duitsch legerbericht.

BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) De generale staf deelt officieel mede uit 't groot hoofdkwartier d.d. 23 Sept., 's avonds: "Op den rechtervleugel van het Deutsche westelijke leger, dat aan de overzijde van de Oise staat, hebben de pogingen der Franschen tot insluiting geen succes gehad. In het oosten tot aan het Argonnenwoud hebben heden geen groote gevechten plaats gehad. Ten oosten van Argonne is Varennes in den loop van den dag genomen. Wij gaan voort met den aanval. De troepen, die

1915 aanvallend optreden in de buurt der sperforten ten zuiden van Verdun, hebben zware aanvallen van over de Maas en Toul zegevierend afgeslagen, krijgsgevangenen gemaakt en machine-geweren en geschut veroverd. Tegen de sperforten van Troyen les Paroches, Camp des Romains en Liouville is met merkbaar succes opgetreden. In Fransch Lotharingen en aan de grens van Elzas werden de Fransche troepen op enkele plaatsen teruggedrongen. Een werkelijke beslissing is nog nergens gevallen. Uit België en uit het oosten valt geen nieuws te melden."

1920

1925

De toestand.

PARIJS via Londen, 23 Sept. (Reuter.) Het communiqué van hedenavond elf uur luidt: De toestand is onveranderd.

1930

De slag aan de Aisne.

LONDEN, 24 Sept. (Reuter.) Een telegram uit Parijs meldt, dat de toestand onveranderd is sinds het laatste communiqué. De strijd aan de Aisne duurt nu reeds acht dagen; maar daarover behoeft men zich niet te verwonderen na hetgeen de Russisch-Japansche oorlog te zien heeft gegeven. De slag aan de Aisne begon als een strijd in het open veld na de hervatting van het offensief door de Franschen, waarop de vijand niet was voorbereid, terwijl hij niet den tijd had gehad zich voldoende te versterken in het terrein. Na zich terug getrokken te hebben, heeft hij stand gehouden in van nature uiterst sterke stellingen, welke hij nog geleidelijk heeft bevestigd. Zoodoende heeft

1935 de slag aan de Aisne over een zeer groot gedeelte van het front een karakter aangenomen van den positieoorlog, evenals dit geschiedde in Mandsjoerije. Hierbij

1940

1945 komt, dat de buitengewone kracht van het zware Duitsche artilleriematerieel en van de Fransche artillerie de sterkte der wederzijdsche stellingen nog verhoogt. Onder deze omstandigheden kan slechts uiterst langzaam terrein worden gewonnen. Herhaaldelijk komt het voor, dat men per dag slechts een 500 tot 1000 M. vooruit komt.

De Paus over Reims.

1950 ROME, 24 Sept. (Reuter's bijz. dienst.) De bladen deelen mede, dat na lange beraadslaging in het Vaticaan ten slotte de meening van kardinaal Ferrati de overhand behield, dat een plechtig protest van den Heiligen Stoel in zake Reims eerst kan worden uitgevaardigd, wanneer het Vaticaan in het bezit is van authentieke rechtstreeksche inlichtingen omtrent hetgeen heeft plaats gehad. Intusschen wordt

1955 beweerd, dat de Paus aan Keizer Wilhelm een telegram zond waarin hij zijn leedwezen uitspreekt over de aan de kathedraal toegebracht schade en eindigt met de verklaring: "indien gij de tempels van God verwoest, zult gij den Goddelijken toorn wekken, waarvoor zelfs de machtigste legers hun kracht verliezen." Ook wordt beweerd, dat de Paus een telegram zond aan den Keizer van Oostenrijk, waarin hij dezen als katholiek

1960 souverain smeekt "den godsdienst te beschennen en de kerken te doen eerbiedigen, die heilig moeten zijn voor Oostenrijk zoowel als voor alle landen die het geluk hadden ze te zien verrijzen en te zien lichten als een toorts gedurende de eeuwen ter eere van de christelijke kunst." Het Vaticaan weigert zulke beweringen te bevestigen of te ontkennen en zegt, dat als het oogenblik gekomen is de Heilige Stoel wel op de geëigende wijze zal mededeelen wat zij deed.

1965

Belgische berichten.

LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) Volgens een telegram uit Antwerpen van gisteren, is in den nacht van Dinsdag op Woensdag een Zeppelin gesignaleerd boven de eerste weerstandslinie in de richting van Moll en Lierre. Toen de zoeklichten der forten op

1970 het luchtschip werden gericht, keerde dit terug. De Belgische troepen stooten bij een operatie in een niet nader aan te duiden richting op 2500 Duitschers. Er ontstond een hevige gevecht, waarbij de Duitschers veel dooden en gewonden kregen en krijgsgevangenen verloren. De Belgische troepen waren numeriek in de minderheid, maar hun actie werd ondersteund door een gepantserden trein. Gendarmen hebben een klooster

1975 bij Borsbuch bezet, dat bewoond wordt door Duitsche nonnen, van wie er veertig werden gevangen genomen. Zij zullen over de grenzen worden gezet. Deze maatregel werd genomen naar aanleiding van hetgeen een der vrouwen gezegd had tegen een werkster, n.l.: "bidt voor den keizer, deze is een eerlijk mensch, terwijl uw koning Albert een valschaard is en weinig achtenswaardig." Deze woorden wekten onder de bevolking

1980 hevige verontwaardiging, zoodat het klooster zou zijn vernield, indien de overheid geen afdoende maatregelen had genomen.

Vijf dagen in de slag-linie.

1985 Met een enkel woord is in een telegram reeds melding gemaakt van het rapport uit het Engelsche hoofdkwartier omtrent de gevechten van 14 tot 18 September. In het telegram werd opgemerkt dat de feiten meest alle reeds bekend waren. Maar het aaneengeschakeld relaas van de gebeurtenissen in de genoemde vijf dagen is toch nog wel van belang om een juist begrip van den toestand en vooral ook van waarde, omdat het van officieele zijde komt. De Britsche stafofficier meldt: Op den datum van mijn laatste bericht, 14

1990 September, boden de Duitschers een beslist weerstand langs de Aisne. De tegenstand, die eerst beschouwd werd mogelijk een achterhoede gevecht te zijn, dat onzen opmarsch niet noemenswaard zou vertragen is gebleken van meer ernstigen aard te zijn. De actie der Duitschers mag wellicht de bedoeling hebben tijd te winnen voor eenige strategische operatie of beweging en behoeft volstrekt niet hun voornaamste weerstand

1995 te zijn. Maar indien dat ook al zoo is, het gevecht is van een omvang, zoowel wat uitgestrektheid van terrein als duur betreft, dat het niet kan worden onderscheiden van een geregelden veldslag, niettegenstaande de vijand in de eerste dagen van den terugtocht teekenen van groote desorganisatie toonde. Of het oorspronkelijk de bedoeling was de thans zoo krachtig ingenomen positie te verdedigen, of dat de

2000 vertraging die zij op 12 en 13 Sept. door hun artillerie wisten te verkrijgen, hen in staat stelde hun verzet te organiseren en hun linie te versterken krachtiger dan eerst werd bedoeld, kan niet worden gezegd.

Voor zoover ons betreft, gaat de strijd nog steeds om de Aisne, want ons front gaat langs deze rivier. Naar het oosten en westen is de strijd niet tot het dal van deze

2005 rivier beperkt, maar de slag zal waarschijnlijk toch dezen naam blijven dragen. Op Maandag 14 Sept. vonden onze troepen die den vorigen dag de Aisne waren overgetrokken voor verdrijving der Duitsche achterhoeden, gedeelten van de vijandelijke strijdkrachten in goed voorbereide posities op het plateau aan den rechteroever en

2010 zij konden weinig meer doen, dan aan de noordzijde der rivier zich eenig terrein te
verzekeren. Dit wisten zij te behouden ondanks hun hevige tegenaanvallen. Gedurende
den 14den trokken aanzienlijke versterkingen van onze troepen naar den noordelijken
oever. Zij werden overgebracht door booten en pontonbruggen en over de overblijfselen
2015 van een voetbrug. De nauwe samenwerking met de Fransche strijdkrachten bleef
gehandhaafd en de algemeene vorderingen waren goed. Hoewel het verzet krachtig was en
de toestand der wegen na de hevige regens de bewegingen vertraagden, was slechts een
divisie gedwongen het ingenomen terrein op te geven. Het 1e legercorps nam, na
herhaalde aanslagen te hebben afgeslagen, 600 gevangenen en 12 kanonnen; ook de
cavalerie maakte vele gevangenen. Vele der gevangen genomen Duitschers behooren tot
2020 dé reserve en landweer, hetgeen er op schijnt te wijzen, dat de vijand verplicht is
oudere klassen van soldaten te gebruiken ter vulling van de verliezen in de
gelederen. In den nacht van 14 op 15 September regende het hevig en gedurende 15
September onderging de positie der Britsche troepen geen belangrijke verandering,
maar het werd meer en meer duidelijk dat de defensieve voorbereidingen van den vijand
krachtiger waren dan eerst wel leek. Om hiervoor een tegenmacht te krijgen werden
2025 maatregelen genomen om onze troepen te sparen en bescherming te krijgen tegen het
felle vijandelijke artillerievuur en onze mannen gingen dus voort hun eigen
verschansingen te verbeteren.

De Duitschers beschoten bijna den geheelen dag onze liniën, daarbij gebruik makend
van zware kanonnen, die ongetwijfeld van Maubeuge waren overgebracht. Al de
2030 tegenaanvallen echter mislukten, hoewel ze op sommige plaatsen tot zesmaal toe werden
herhaald; een tegenaanval op de 4e garde brigade werd met hevig verlies afgeslagen.
Een poging om een weinig op te rukken, door een deel onzer linie ondernomen, mislukte
wat betreft het winnen van terrein, maar had het gevolg dat een deel van 's vijands
infanterie en artillerie terugtrok. Verdere legeraanvallen gedurende den nacht werden
2035 afgeslagen. 's Avonds begon het weer te regenen en dit duurde door tot 's morgens 9
uur den volgenden dag, 16 September. Niet alleen maakte de regen de positie oneer
soldaten in de open loopgraven der vuurlinie bijzonder onaangenaam, het natte weer
belemmerde ook het autotransport, dat tevens door de vernielde bruggen werd
2040 vertraagd. Op Woensdag, den 16den, kwam er weinig verandering in den toestand van het
Britsche front. De pogingen van den vijand waren niet zoo krachtig als den vorigen
dag, hoewel het bombardement 's morgens en 's avonds werd voortgezet. Ons geschutvuur
verdreef den vijand van een der vooruitgeschoven posten van hun stelling, maar tegen
den avond keerde hij terug. De derde divisie maakte veertig gevangenen. Op Donderdag
2045 den 17den bleef de toestand vrijwel onveranderd. De Deutsche zware artillerie was
actiever dan den vorigen dag. Alleen op den uitersten rechtervleugel van onze positie
werden infanterieaanvallen ondernomen, die wederom met zware verliezen, vooral door
ons veldgeschut, werden afgeslagen.

Om eenig denkbeeld te geven van den aard van het gevecht, zij opgemerkt, dat over het
grootste deel van ons front de Duitschers van de voorste hellingen langs het noorden
2050 der rivier zijn teruggedreven. Hun infanterie bezet sterke verschansingen langs de
randen der talrijke bosschen, die de hellingen bedekken. Deze verschansingen zijn
voortreffelijk aangelegd en goed verborgen. Draadversperringen zijn aangebracht, die
door geweervuur en het vuur van mitrailleurs, die voor ons onzichtbaar zijn, worden
bestreken. Het terrein voor de loopgraven der infanterie kan gewoonlijk ook door de
2055 op de naburige hoogten opgestelde artillerie onder kruisvuur worden genomen.
Opmerkelijk is het duchtige gebruik, dat de vijand maakt van zijn vele zware
houwitsers. Waar onze mannen aan den noordoever stelling hebben genomen, hebben zij
zich goed verschanst. Zij worden goed gevoed en ondanks het natte weer van de
afgelopen week zijn ze in goede stemming en vol vertrouwen. Voor zoover de Britsche
2060 strijdmacht betreft, is het grootste deel van de week voorbijgegaan met bombardement,
met het winnen van terrein voet voor voet en met het afslaan van tegenaanvallen met
hevige verliezen. Deze verliezen zijn zwaar, maar waarschijnlijk zijn die van den
vijand nog zwaarder. Op onzen rechter- en linkervleugel hebben de Franschen dapper
gevochten, ook zij winnen geleidelijk terrein. Een dorp is tijdens den slag reeds
2065 tweemaal aan weerszijden genomen en hernomen en is op het oogenblik in handen der
Duitschers. Het gevecht daar was een handgemeen van zeer heftigen aard en de wegen en
het dorp zijn bedekt met lijken van beide partijen. Dit officieele Britsche verslag
toont zeker wel duidelijk, hoezeer de beide partijen op dit oorlogstooneel aan elkaar
zijn gewaagd, hoe langzamerhand de strijd hier vrijwel het karakter van een
2070 belegering aanneemt. Zooals reeds gemeld wordt in het rapport dan verder opgemerkt,
dat de Duitschers geduchte vijanden zijn, beschikkend over goed geoefende, dappere
soldaten, dat zij echter vechten om ten koste van wat ook te winnen en daarbij alle
regelen eenvoudig over boord werpen. Aan het verslag ontleenen we ten slotte nog de
volgende

2075

soldatenbrief

door een Duitsch soldaat van het 74ste infanterie-regiment, tiende corps, aan zijn vrouw geschreven: Lieve vrouw. Ik heb eenige dagen doorgebracht die me telke verbeelding spotten. Ik had niet gedacht dat een mensch zoo iets kon doorstaan. Geen seconde is voorbijgegaan dat mijn leven niet in gevaar was, en toch heb ik niet het minste letsel bekomen. Het was vreeselijk, het was gruwelijk. Maar ik ben gered voor jou en ons geluk, en ik begin weer moed te krijgen, al ben ik nog zeer onder den indruk. God geve dat ik je weldra mag terugzien en dat den gruwel spoedig voorbij is. Niemand van ons kan iets meer doen, de menschelijke kracht is uitgeput. Ik zal trachten je iets te vertellen: Op 5 September werd bericht dat de vijand een positie innam bij St. Prix (noordoostelijk van Parijs). Het tiende corps dat een buitengewoon snelle marsch verrichtte, viel natuurlijk Zondag aan. Sterke hellingen voerden naar hoogten die door een aanzienlijke macht werden bezet. Met onze zwakke afdeelingen van het 74ste en 41ste regiment bereikten we de kam en kregen hevig artillerievuur, dat ons wegmaaide. Echter we kwamen in St. Prix. Nauwelijks waren we hier of werden begroet met herig geschutvuur en een felle fusillade van de vijandelijke infanterie. Onze kolonel werd zwaar gewond – hij was al de derde die wij hadden. Veertien man werden rondom mij gedood... Op 7, 8 en 9 September waren we voortdurend onder granaat- en kartetsvuur en leden we zware verliezen. Er was in een huis dat herhaaldelijk geraakt werd.

2095

Hoe vaak dacht ik aan jou, lieveling, en wat ik heb geleden in dien vreeselijken slag, kan je je niet voorstellen, deze zware artillerie werd gebruikt voor het beleg van Maubeuge; wij hadden haar dringend noodig, want de vijand had zijn zware kanonnen in stelling en beschoot ons hevig. Vier dagen lang was ik onder artillerievuur; het is als de hel, maar dan nog duizendmaal erger. In den nacht van den 9den werd last gegeven tot den terugtocht, daar het waanzin zou zijn onze stelling met onze weinige mannen te houden en we den volgenden dag een vreeselijke nederlaag konden verwachten. De Eerste en Derde legers konden niet met ons aanvallen, daar wij te veel voorwaarts waren gerukt. Het moreel was geheel en al gebroken. Ondanks ongehoorde offers hadden we niets bereikt. Ik begrijp niet hoe ons leger, na drie groote slagen zeer verzwakt, tegen een stelling werd gezonden, die de vijand sedert drie weken had voorbereid, maar natuurlijk ik weet niets van de bedoeling van onze chefs... Zij zeggen dat niets verloren is. In een woord, wij trokken terug op Cormontreuil en Reims in geforceerde marschen dag en nacht. Wij hooren dat deze legers zich zullen verschansen en rusten en dan opnieuw zich zullen opmaken voor de zegevierende opmarsch naar Parijs. Het was geen nederlaag, maar alleen een strategische terugtocht. Ik heb vertrouwen in onze aanvoerders, dat alles goed zal gaan. Ons eerste bataljon, dat heel dapper heeft gevochten, is van 1200 man tot 194 man verminderd. Die cijfers spreken voor zich zelf. (Ongecorrigeerd.)

2115

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

Oostenrijksche legerberichten.

WEENEN, 23 Sept. ('s midd.) (W. B.) (Officieel.) Op het Russische oorlogterrein is, afgezien van eenige weinig beteekenende kanonnades, in de laatste dagen niet gestreden. Onze troepen zijn, niettegenstaande het ongunstige weder, in uitstekenden toestand. In Servië strijden onze Balkantroepen met de grootste volharding. Zeer belangrijke posities zijn reeds door ons genomen. Ook werd in deze gevechten geschut veroverd.

2125

WEENEN, 23 Sept. 's avonds. (W. B.) (Officieel.) Uit zoeven ontvangen berichten van het oorlogstooneel in den Balkan blijkt, dat thans de domineerende hoogten ten westen van Kroepanj (Jogodajah, Biljeg, Orni, Voh), om welke dagen lang is gestreden, alle in onze handen zijn, en dat hier de tegenstand van Servië is gebroken. Dat het, terwijl het gros onzer strijdmacht in gevecht was, aan Servische en Montenegrijnsche benden is gelukt in streken, waar slechts weinig gendarmen en alleen de hoog noodige bezettingen achter waren gebleven, binnen te dringen, kan bij den eigenaardigen toestand van het land niemand verwonderen.

2135

De verovering van Jaroslaw.

PETROGRAD, 24 Sept. (R. T. A.) De generale staf heeft 21 Sept. het volgende communiqué uitgegeven: De Russische troepen veroverden in een stormaanval de vestingwerken om Jaroslaw, waarbij twintig stukken geschut in hun handen vielen. De vijand poogde te vergeefs den Russischen opmarsch te stuiten door de brug over de Sanrivier te laten springen. Spoedig daarop rukten de Russen de stad binnen. Twee dagen vroeger hadden zij Staromiasto bezet, vervolgens Przeworsk. De Russische cavalerie bestookt de Oostenrijksche achterhoede, die snel terugtrekt en de bruggen

achter zich opblaast. Voortdurend worden krijgsgevangenen gemaakt en kanonnen veroverd. De demoralisatie van den vijand blijkt hieruit, dat de Oostenrijkers gaan plunderen, waardoor hun terugtocht nog meer gedesorganiseerd wordt. De krijgsgevangenen verklaren allen, dat de Oostenrijksche troepen vrijwel het geheele officierskader verloren hebben.

Russische berichten.

PETROGRAD, 24 Sept. (R. T. A.) Toen de Russische troepen Seniawa bezetten, vonden zij de stad geheel verwoest door Oostenrijksche soldaten, van wie een groot aantal werd krijgsgevangen gemaakt.

Duitschers en Russen in Polen en Galicië.

LONDEN, 24 Sept. (Reuter's bijz. dienst.) Uit Wambau wordt gemeld, dat de Duitschers in het noordwesten van Polen zich vrij rustig houden, daar gebrek aan voldoende cavalerie hun belemmert in het doen van verkenningen. De Duitschers verschansen zich krachtig langs de linie Czenstochau-Kalisj en richten zich noordwaarts op het defensief in. Te Volylawsk en Kiakof waren de Duitschers eerst meer actief, maar thans verschansen zij zich hier ook. De opmarsch der Duitschers in de linie Ostrolesko-Aagustof is onmogelijk door de moerassen. Tijdens het bombardement van Jaroslaw bleven de Russische zware kanonnen beter dan de Oostenrijksche. De beschieting demoraliseerde het garnizoen. De Russen hadden succes ten zuiden van Przemysl. Zij maakten een gepantserden trein met snelvuurgeschut buit. Aanzienlijke Duitse strijdkrachten die bij Nilavz de grens overtrokken, zijn drie dagen geleden teruggetrokken. Versterkingen worden gezonden naar de Duitschers die den linkeroever van de Weichsel bezet houden en de stellingen tusschen Thorn en Kalisj versterken.

Op Zee.

De actie der Fransche vloot.

WEENEN, 24 Sept. (W. B.) Ambtelijk wordt medegedeeld: De Fransche vloot, welke na een beschieting zonder uitwerking van Puntra d'Ostro op den eersten September buiten de Adriatische Zee bleef, is dezer weer in actie gekomen. Zij verscheen 10 September 's morgens om zes uur weer voor Cattaro en beschoot eenigen tijd de forten uit haar zwaarste geschut. Er waren drie treffers; een artillerist werd gewond. Vervolgens stoomde de vloot ter sterkte van ongeveer veertig schepen naar Lissa, waar de vuurtoren en het semaphorstation werden beschoten. Hierbij werden twee man gekwetst; verder werd slechts oppervlakkige schade aangericht. Het gros van de vloot manoeuvreerde tot 's middags vijf uur voor Lissa en stoomde toen in Z. W. richting weg, waarbij nog enkele schepen een demonstratie hielden voor Palagosa. Ook hier werd op den vuurtoren geschoten. Na vernieling van een seininstallatie en verontreiniging van het drinkwater door gelande matrozen, verliet het eskader de Adriatische Zee met medeneming van den proviand van eenige vuurtorenwachters en enkele kleedingstukken.

BELGIË.

In en om Luik. VI.

(Door een Maastrichtenaar.) De burgemeester van Luik heeft Zaterdag een proclamatie doen aanplakken, waarbij het verder verboden is brieven te bezorgen. Deze maatregel wordt gerechtvaardigd door een verwijzing naar misbruiken, die hebben plaats gehad en waardoor brieven naar Antwerpen zijn verzonden, die inlichtingen gaven omtrent het doen én laten der Duitschers in Luik, meer speciaal natuurlijk der Duitse troepen. Ik behoef wel niet te zeggen, hoe zeer deze proclamatie mij bedroefd heeft. Sinds het begin van den oorlog heb ik honderden brieven uit Nederland in en om Luik enz. bezorgd, en andere van daar meegenomen, ter geruststelling van familieleden in Holland. Dit is nu wel niet meer noodig: in Luik is alles rustig en wien geen leed geschied is begin Augustus, dien is ook sindsdien natuurlijk niets meer overkomen. Maar het was toch nog steeds een dankbaar werkje om een brief te bezorgen, die een, soms eenige personen gelukkig maakte. Dat behoort nu voorshands tot het verleden, want hoe gaarne ik ook anderen van dienst wil zijn, ik mag niet tegen de officieele bevelen ingaan, daar – men vergete het niet – de passen, die mij verstrekt werden een absoluut loyale houding voorop stellen. Zijn er echter personen, die van familieleden in een der geteisterde streken van België sinds het begin van den oorlog niets meer vernamen, laten zij zich alsnog gerust tot mij wenden, ik zal gaarne ter gelegener tijd mijn best doen, om inlichtingen te verkrijgen. Maastricht is op dit oogenblik – en zal dit vooreerst wel blijven – het doorgangspunt voor de meeste tochten naar België, zoodat ik hier steeds journalisten ontmoet, die dan hier, dan daarheen trekken en wellicht doet zich de gelegenheid voor om een waardevolle inlichting te verkrijgen, ook als ik zelf ze niet kan gaan halen.

Maar laten dergelijke verzoeken zich tot ernstige quaesties bepalen; ook zakenbrieven bezorgen ligt niet op mijn weg. Voor verschillende personen heb ik geld aan
2210 behoeftige familieleden in Luik bezorgd; dit wil ik gaarne trachten te blijven doen; bedragen kunnen, met volledig adres van afzender en geadresseerde, gezonden worden aan mijn adres, dat de redactie van het "Handelsblad" gaarne opgeeft. Maar alvorens van dit onderwerp af te stappen, meen ik nog even een woord van welgemeenden dank te

2 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Eerste Blad

2215 **INGEZONDEN MEDEDEELINGEN. (Voorwaarde plaatsing zie hoofd 1e Blad).**

Blooker's daalders cacao kan, als voedingsmiddel, met melk en brood op één lijn worden gesteld.

2220 moeten uiten aan het adres van de velen in Luik, die den correspondent van het "Handelsblad" behulpzaam zijn geweest bij het bezorgen van brieven, en zonder wie ik nooit was klaar gekomen. Er zijn daar Belgische en Hollandsche dames geweest, die te voet en per fiets tot een uur buiten de stad brieven hebben bezorgd met een
2225 toewijding, die waardeering verdient. Van één wil ik nog even aanhalen een antwoord op mijn dank, dat ze op een warmen Augustusdag meer dan een uur ver over den berg was gewandeld om een brief te brengen: "als u wist, hoe dankbaar dat oude menschje was..."

In Luik branden de gaslantarens 's avonds weer in de straten en ook de woonhuizen in de eigenlijke stad hebben weer gas; naar de zijde van Outre Meuse zijn nog groote
2230 gaten, die gestopt moeten worden, alvorens ook hier weer gas geleverd kan worden. Zoo herneemt de stad zelve geleidelijk weer meer haar gewone aanzien en verlangen de meeste Luikenaren eigenlijk het hardst weer aan het werk te kunnen gaan. Juist de ledigheid van een inactief bestaan drukt, nu de herfst is ingetreden, zwaarder dan een maand geleden. Hier en daar is er een kolenmijn - o.a. die te Opeijen, tusschen
2235 Visé en Maastricht - die al de "Erlaubnis" gevraagd en gekregen heeft om aan het werk te gaan. Maar zolang de oorlog duurt, lijkt het me toch zeer bezwaarlijk om op eenigszins groote schaal de werkzaamheden te doen hervatten. En toch: wat moet het worden, indien, vóórdat het invallende koude en natte winterweder de krijgsoperaties verder moeilijk, zoo niet onmogelijk maakt, geen beslissing gevallen is? Want met
2240 eigen oogen zag ik nog dezer dagen in de omstreken van Luik de moeilijkheden, die het weer op dit oogenblik reeds schept: een lange loopgraaf stond grootendeels onder water; daarin had geen soldaat het een kwartier uitgehouden. Wat moeten de manschappen, die in Frankrijk thans nog in het veld staan, ontzettend van al het water te lijden hebben, dat de laatste weken den grond doorweekt heeft! Want men kan
2245 op dit oogenblik evengoed in een sloot als in een loopgraaf gaan liggen, en het lichte stroodak, dat boven vele loopgraven gebouwd is om ze aan het gezicht der aeroplanes te onttrekken, geeft hoegenaamd geen bedekking tegen den neerstreamenden regen. Arme kerels!

Maar waarvan moeten de meer dan een millioen bewoners van de Belgische
2250 nijverheidsdistricten om Luik en Charleroi eten, waarvan zullen ze moeten leven een geheelen langen winter, wanneer hier alle mijnen fabrieken en handel blijven stilliggen? Nu reeds hangen in Luik overal proclamaties van den burgemeester, steun vragend voor het steeds aangroeiend aantal armen, dat van gemeentewege dagelijks moet worden gevoed. Dat zijn er nu al duizenden, doch dat zullen er dezen winter
2255 honderdduizenden worden. Aan de gemeente-financiën zullen dan ongetwijfeld zeer zware eischen gesteld worden en zoo begrijpen we, dat de gemeentebesturen in Brussel en Luik niet zijn ingegaan op de eischen der Duitschers ter betaling van een oorlogsschatting. De oorlog zal zóó reeds buitengewoon drukken op de financiën van al de Belgische steden, want het platteland zal zich, behoudens uitzonderingen, hopen
2260 we, beter kunnen redden, wanneer ten minste niet door inkwartiering van troepen de voorraden levensmiddelen in korten tijd worden opgebruikt. Want de bons, waarmede de Duitsche troepen vrijwel alles in België betalen, zijn, zooals ik dezer dagen nog in een correspondentie uit Luik in de "Frankfurter Zeitung" las, betaalbaar bij de Belgische regeering, zoodat de conclusie voor de hand ligt, dat de leveranciers
2265 voorloopig geen geld zullen zien en armoede weldra algemeen zal zijn. Nu nog koopen sommige gemeenten en particulieren van de Duitsche intendance levensmiddelen of koopen er aan in Nederland, maar de thans gerezen moeilijkheden aan de grens kunnen zich geregeld herhalen, vooral als de verbonden legers in Frankrijk vorderingen zouden blijven maken en dit deel van België wederom de plaats van den strijd zou
2270 worden.

Op het Duitsche consulaat te Maastricht worden nog steeds passen voor Luik en terug uitgegeven en men maakte Zondag op de brug te Wandre ook geen bezwaar tegen

2275 doorlating, omdat mijn pas van een portret voorzien was en, volgens het oordeel van
de dienstdoenden Feldwebel, dus in orde was. Ik leid hieruit en uit de houding van de
Luiksche Kommandantur af, dat men geen personen in Luik de gelegenheid wil
verschaffen deze stad te verlaten, doch omgekeerd ook weer den Nederlandschen koopman
geen andere dan absoluut noodzakelijke moeilijkheden in den weg zal leggen, daar Luik
op het oogenblik op aanvoer van buiten, en dus uit Maastricht, blijft aangewezen. Dit
2280 was ook de meening van den Duitschen consul, die van oordeel was, dat na enkele dagen
waarschijnlijk geen moeilijkheden meer zouden gemaakt worden, al blijft natuurlijk
steeds de kans bestaan, dat van boven af in Luik of Brussel plotseling nieuwe
bepalingen in 't leven worden geroepen, zooals herhaaldelijk reeds geschied is. De
ongemotiveerde critiek op het Duitsche paswezen te Maastricht, in sommige
2285 Nederlandsche bladen geoeffend, zocht het dan ook aan het verkeerde adres: in Luik of
Brussel worden de bepalingen vastgesteld, waaronder passen al of niet mogen verstrekt
worden en dat men daar nog al eens van inzicht veranderde, behoeft, gezien de
wisselende omstandigheden in België, niet te verwonderen. Overigens is men noch in
Luik, noch in Brussel gesteld op de aanwezigheid van de velen, die uit pure
2290 nieuwsgierigheid eens willen komen kijken, noch op den intocht van onvermogenden, die
werk komen zoeken, dat niet te vinden is. Overigens maken Duitsche grenswachten geen
bezwaar, wanneer uitgewekenen hun dorp willen bezoeken, mits ze zich maar voldoende
kunnen legitimeeren door een papier van het bestuur hunner woonplaats.

DUITSCHLAND.

2295 De economische oorlog.

Het bureau-Norden meldt: De "Ministerial-Direktor" Freund schrijft in een artikel,
getiteld: "Wehe dir England", in de "Voss. Ztg.": "Engeland schaadt zijn
levensbelangen, doordat het zijn besten afnemer, Duitschland, met alle rechtvaardige
en onrechtvaardige middelen economisch wil ten onder brengen. Duitschland was tot nu
2300 toe de grootste afnemer van Engelsch laken en Engelsche kolen. Niets is eenvoudiger
dan in de toekomst zelf die stoffen te maken. Na dezen oorlog, dat kan Engeland
begrijpen, zal geen Duitsch patriot meer Engelsche stoffen koopen en Engelsche kolen
zullen buiten de Duitsche grenzen blijven. Wanneer Engeland hiertegen Duitsche
beetwortelsuiker en Duitsche teerverfstoffen boycotten wil, zal het zelf daaronder
2305 veel meer lijden dan wij. Het zal, zooals onlangs Arthur von Gwinner heeft verklaard,
daarmede goedkoope stoffen voor zijn belangrijkste nijverheid verliezen. Wat in het
bijzonder onze beetwortels betreft, wij zullen ze in veel grooter mate dan te voren
voor onze steeds belangrijker wordende veeteelt gebruiken. Ik kan verzekeren, dat
invloedrijke kringen in Duitschland denken over een machtige organisatie met het doel
2310 de Duitsche markt te sluiten voor Engelsche waren. Zoo biedt Engeland ons het beeld
van den dwaas, die de hen slacht die hem gouden eieren legt. Wee u Engeland."

Generaal v. Deimling.

2315 LONDEN, 24 Sept. (Reuter.) De "Daily Chron." verneemt dd. 22 Sept. uit Genève, dat
generaal von Deimling, bevelhebber van het leger in den Elzas, zal worden vervangen.

Vliegeraanval op Dusseldorf.

2320 LONDEN, 24 Sept. (Reuter's bijz. dienst.) De correspondent van de "Morning Post" aan
de Duitsche grens zegt dat de Britsche aviateurs eerst vlogen naar een
voortuitgeschoven basis aan de grens, die door de bondgenooten te voren was verkend en
gezuiverd, daarop splitsten ze zich. Een ging naar Keulen, dat in dichten mist was
gehuld. Daar de vlieger bevreesd was bommen te werpen zonder doel te kunnen zien,
beducht was voor de beschadiging van kerken of particulier eigendom en hij de ligging
2325 der Zeppelinhallen niet kon bepalen, besloot hij terug te keeren. Dusseldorf was
eveneens in nevel gehuld, maar deze was niet zoo zwaar als de mist boven Keulen. De
aviateur wierp bommen uit; waarschijnlijk zijn er enkele niet ontploft ten gevolge
van de geringe hoogte, maar de vlieger zag wel vlammen uitbreken.

De Veldpost.

2330 BERLIJN, 23 Sept. (Corr. Norden) Terwijl de mobilisatie verbazend nauwkeurig ging en
de spoorwegen in dien tijd voortdurend buitengewoon goede diensten bewezen, worden in
toenemend aantal klachten gehoord over de veldpost. De bladen bevatten steeds weer
brieven uit het publiek en thans hebben zelfs eenige gemeentelijke besturen besloten,
2335 protestbetoogingen te organiseeren, om te constateeren wat van de klachten juist is,
die zijn doorgedrongen tot de geallieerde staten, en daar aanleiding hebben gegeven
tot hatelijke beschouwingen over de desorganisatie in Duitschland. De Korr. Norden
wendde zich tot den Duitschen minister van posten, Staatssecretaris Kraetke, die
persoonlijk inlichtingen gaf. De minister zeide: "Kan in ernst worden aangenomen, dat

2340 in de voorbeeldige organisatie van dit land een tak van dienst zoo verwaarloosd en
 onvoldoende geleid is, dat deze in ernstige omstandigheden geheel te kort schiet? Dat
 is toch ondenkbaar! Reeds in 1870 had de post te doen met dezelfde ontstemming en de
 klachten namen zoo toe, dat de toenmalige minister van postzaken, Stephan, de
 2345 geniale hervormer van het Duitsche postwezen, wien dus zeker niemand onbekwaamheid
 kan verwijten, zich met een open schrijven tot de bevolking wendde, om te verzoeken,
 dat men geduld zou oefenen en zijn verstand zou gebruiken. Thans strijden wij op
 twee, ik mag zeggen op drie fronten, millioenen en nog eens millioenen troepen zijn
 uit den grond gestampt. Men moet rekening houden met de uitgestrektheid der
 slagvelden, de dikwijls plotselinge troepenverplaatsingen, waarvan vroeger niemand
 2350 iets wist. In vergelijking met den tegenwoordigen oorlog moet men dien van 1870 bijna
 een militaire wandeling noemen. Welke moeilijkheid de post bij de uitvoering van den
 dienst te overwinnen had kan niemand zich voorstellen.
 Omdat de veldpost thans in nauwe samenwerking met de spoorwegen in dienst van het
 leger werkt, meent het groote publiek daarvan dezelfde diensten te mogen verlangen,
 2355 als van de spoorwegen. Het vergeet echter dat de post een stiefkind van den oorlog
 is. De spoorwegen konden van den aanvang van den oorlog af volgens een vast programma
 werken. De post moet eerst wachten tot de troepen verzonden, de munitie en
 levensmiddelen in voldoende hoeveelheid waren weggestuurd. Het duurde, zooals vanzelf
 spreekt, geruimen tijd voor dat de lijsten betreffende de troependislocatie in handen
 van de post waren, en toen eerst kon de verzending beginnen. Dit waren groote
 2360 moeilijkheden, waarvan men thans nog de gevolgen ondervindt, maar de post vermocht
 die nog niet uit den weg te ruimen. De uitgebreide dienst van de veldpost voor de
 troepen wordt dagelijks door de militaire operaties bemoeilijkt, want de troepen zijn
 wezenlijk mobiel en bevinden zich nu hier, dan daar, zonder dat het altijd dadelijk
 gelukt hun standplaatsen uit te vinden, en wanneer soms groote troepenverplaatsingen
 2365 noodzakelijk zijn, of een algemeene vervolging begint, is er een verwarring, welke
 voor de veldpost allerminst amusant is. De veldpost, zoo besloot de minister, heeft
 een uiterst moeilijken en verantwoordelijken dienst, maar de beambten verrichten hun
 werk met alle toewijding en bewonderenswaardige volharding. Werkdagen van 20 uur
 zij[n] bij de veldpost regel, en wanneer de moede troepen zich ter ruste leggen, gaan
 2370 de vermoeide postbeambten nog aan het sorteeren van nieuw aangekomen zendingen. Maar
 dit werk wordt met opgewektheid gedaan. Ons personeel bestaat immers uit vaders van
 gezinnen, die weten welk een hemelsch geschenk voor de strijdende soldaten een groet
 uit hun vaderland is, en onze verlieslijsten bewijzen, dat ons veldpostpersoneel zich
 ook niet laat afschrikken door het vuur van den vijand, om zijn plicht te doen. Wij
 2375 allen, van den minister tot den geringsten beambte, zijn Duitschers, die thans
 slechts één gedachte kennen; "Het vaderland en zijn dappere verdedigers met al onze
 krachten te dienen."

Dum-dum kogels.

2380 In den laatsten tijd hebben verschillende deskundigen hun opinie bekend gemaakt over
 de uitwerking van kogels. In verband hiermede kan ook verwezen worden naar een
 artikel in het "Zeitschrift für das gesamte Schiesz- und Sprengstoffwesen", 6e j.g.
 No. 5 van 1 Maart 1911. Aan dit artikel, getiteld: "Ueber Geschoszwirkung" ontleenen
 we het volgende: "Wat de uitwerking van schoten betreft, vindt het wellicht
 2385 belangstelling, dat ik de uitwerking van treffers bij wild gedurende vele jaren heb
 laten onderzoeken. Ik schiet gedurende vele jaren met het "Militär-S-geschosz." "Het
 schot slaat door de door den druk van den kogel eerst gespannen huid; deze trekt weer
 samen, en later moet men zorgvuldig naar de plaats waar de kogel binnengetreden is,
 zoeken, om deze te kunnen vinden; de wonde, waar de kogel op de andere zijde
 2390 uittreedt, is echter dikwijls zoo groot, dat men zou gelooven dat een
granaatsplinter van een veldkanon er in geslagen was." Het artikel is geschreven
 door: S. M. Wilhelm II, Deutscher Kaiser.
 Wij ontvingen van prof. W. Straub uit Freiburg een afdruk van het artikel over dum-
 dum-kogels, dat deze toxicoloog onlangs schreef in de "Münchener Medizinische
 2395 Wochenschrift en waarover een Amsterdamsche geneesheer ons een stukje zond, dat wij
 in ons blad van 10 Sept. opnamen. Prof. Straub schrijft ons, dat hij in zijn stuk
 slechts de *chemische* samenstelling van de Fransche kogels heeft behandeld, waarin
 arsenicum, phosphor, antimonium hadden kunnen voorkomen. Dit is niet het geval. Prof.
 Straub noemde daarom den kogel "ein Massiv-geschoss aus sehr gutem Material" en
 2400 voegde eraan toe "Eine akute Vergiftung mit den im Geschoss enthaltenen Metallen
 erscheint ausgeschlossen". En de slotzin luidt: "Soweit in solchem Falle der Ausdruck
 überhaupt gerechtfertigt ist, muss das französische Infanteriegeschoss als human
 bezeichnet werden." Wel schreef prof. Straub ook over den "Kupfermantel" van den
 kogel: "der Mantel is so dünn, so dass er, selbst wenn er absplittern sollte, keinen

2405 Schaden anrichten kann." De daaruit door onzen berichtgever getrokken conclusie, dat
het geen gevaar verwekt wanneer er dum-dumkogels van gemaakt worden, is blijkbaar
niet juist; prof. Straub heeft er recht op, dat wij verklaren, dat hij dat niet heeft
geschreven. De "Lokalanzeiger" meldt: In de Charité (het Universiteits-ziekenhuis) te
2410 Berlijn, zijn sedert het uitbreken van den oorlog tusschen 700 en 800 gewonden in
behandeling geweest. Van dezen zijn tot op heden ongeveer 300 zoover hersteld, dat
een gedeelte van hen of weer volkomen in staat is tot den dienst te velde of het
binnenkort zijn zal. Alle wonden zijn bijna zonder uitzondering verrassend goed en
gelukkig genezen of aan het genezen. Voor zoover het de gewonden in de Charité
2415 betreft is tot op dit oogenblik nog geen enkel geval voorgekomen, waarbij wonden aan
dum-dum of andere boosaardig werkende projectielen te wijten waren.

Indrukken van een vlieger hoven Parijs.

Aan een brief van een Duitschen vlieger in het Berliner Tageblatt wordt het volgende
ontleend: ...Bij Parijs. Mijn passagier schreeuwde mij iets in het oor. Ofschoon de
2420 motor het overstemde, geloofde ik toch te begrijpen, wat hij meende. Ik keek maar den
benzine-meter. Brandstof had ik genoeg. Ik zette koers scherp zuidwaarts en na
verloop van ongeveer een half uur, zagen wij voor ons in de verte, diep beneden ons
de grijze, onmetelijke huizenzee van de Fransche hoofdstad. Met honderd kilometer in
het uur vlogen wij er heen. Steeds helderder en duidelijker teekende zij zich af. De
2425 fortentorens van Sant Denis, Montmartre verrijzen. Het filigraingeraamte van den
Eiffeltoren komt uit den nevel te voorschijn en nu -- nu zweven wij reeds boven
Parijs. Parijs! De majoor wijst met den vinger waar beneden. Dan keert hij zich
langzaam naar mij toe, staat van zijn plaats op en jodelt uit volle borst. Ik was van
vreugde bijna buiten mijzelf en heb met mijn trouwen tweedekker de dwaaste capriolen
2430 in de lucht gemaakt. Daar lag de witte kerk der Sacré coeur, daar de Gare du Nord,
daar de Notre Dame, daar de oude Boul. Mich. de boulevard Saint Michel, in het
Quartier Latin, waar ik als student zoo dikwijls langs geslenterd had. Weerrilloos lag
het hart van den vijand, het trotsche, schitterende Seine-Babel onder mij. Al het
leelijke, dat de groote stad steeds aanhing was verdwenen. Een indruk van
2435 verhevenheid, van macht, was overgebleven. In groote kringen zweefden wij over de
huizenzee. In de straten was een opgewonden gewoel van menschen, die den brutalen
"Duitschen vogel" aanstaarden.

Bijna een uur lang kruisten wij boven Parijs. Nu en dan had men ons vergeefs
beschoten. Toen kwam uit Juvisy in zeer snelle vlucht een Fransche eendekker aan.
2440 Daar hij veel sneller was dan mijn tweedekker, moest ik omkeeren en trachten te
ontkomen, terwijl de majoor mijn karabijn in orde bracht en zijn revolver in de hand
nam. De eendekker kwam steeds nader. Ik trachtte op twee duizend meter hoogte te
komen om de beschermende wolken te bereiken, maar mijn vervolger, dien wij
voortdurend in het oog hielden, steeg sneller dan wij en kwam steeds dichterbij.
2445 Plotseling zag ik, op slechts vijf honderd meter afstand, nog een tweeden eendekker,
die mij den weg wilde afsnijden. Nu kwam het er op aan. In een oogenblik had mijn
passagier den toestand overzien. Ik schoot op den vlieger voor ons toe, een draai, de
majoor legt de karabijn aan. Driemaal vuurt hij. Toen vloog het vijandige toestel,
2450 dat nauwelijks honderd meter nog van ons af was, omhoog en viel daarop als een steen
naar beneden. Onze andere vervolger was nu bijna boven ons en beschoot ons met een
revolver. Dicht naast het hefboompje voor het gas trof een kogel het toestel. Toen
echter waren wij te midden van een ondoordringbaren nevel en onttrokken de wolken ons
aan het gezicht van den vijand, wiens motor wij steeds meer uit de verte hoorden.
2455 Toen wij weer uit de wolken te voorschijn kwamen, was het tegen zevenen. Om ons te
oriënteeren, daalden wij, maar plotseling doken voor ons, achter ons en naast ons
grijze rookflarden op en springende kartetsen. Steeds wilder werd het vuur. Ik
merkte, dat mijn toestel voortdurend getroffen werd, maar hield koelbloedig mijn
koers. De gedachte kwam niet bij mij op, dat deze kleine spitse stukjes staal door en
2460 verderf beteekenden. Toen op eens, zie ik een witgele vlam voor mij oplaaien. De
machine stijgt, en tegelijkertijd krimpt de majoor in elkaar. Het bloed loopt uit
zijn schouder. De spandraden van den eenen vleugel zijn ontredderd en de schouder van
den majoor is verbrijzeld. Mijn machine zinkt steil naar beneden. Met inspanning van
al mijn krachten gelukt het me haar in zweefvlucht te brengen en ik werp den
2465 tweedekker in de boomtoppen van een bosch. Krakend versplinteren takken en kronen. Ik
bons tegen de carrosserie en weet verder niet meer, wat er met mij gebeurt..." Verder
vertelt de vlieger de nog, hoe hij door Duitse troepen gevonden wordt.

In gevangenschap in België.

2470 't Is niet prettig, om, als je prachtige, kersverse kopij hebt, vast te worden
gehouden in een klein dorpje aan de grens, nog geen kwartier rijden van Maastricht,

net zoo lang tot anderen het nieuws ook al weten en het gaan schrijven en seinen naar allen kant. 't Geeft je 't zelfde gevoel, als iemand heeft, die hard loopt om een trein te halen, welke hem snel zal brengen naar waar een prettig feest wordt gevierd en die dan dien trein voor z'n neus ziet vertrekken. Ik sprak een Hollander, een
2475 groot-industrieel, die juist op den dag, dat de spoorwegverbinding tusschen Luik en Brussel werd verbroken, per trein van Brussel vertrok en grootendeels het gevecht, dat de vorige week daar in de buurt werd gevoerd, op de locomotief gezeten meemaakte. Maar zijn interessante verhalen zijn nu oud en al wat er toen gloednieuw en
2480 belangwekkend aan was, is dat niet meer, omdat de hoofdzaak, het gevecht, al lang uitvoerig is besproken. Zoo iets is spijtig en ik vergeef het den majoor, die me drie dagen lang liet hunkeren naar de Hollandsche grens, waar brieven schrijven zoo veilig is, niet licht.

We waren uit Brussel vertrokken om een uur of drie en hoopten Maastricht nog voor donker te halen. Maar ten eerste hadden we geen benzine genoeg en ten tweede hadden we gerekend buiten de verscherpte maatregelen, door de Duitsche regeering genomen. Bij elken étappencommandant moesten onze passen gecontroleerd en bestempeld worden en dat gaf soms een oponthoud van twintig minuten en meer. Maar grooter oponthoud gaf de benzine. In Brussel hadden we met groote moeite 5 Liter à 1 frs. den Liter gekocht en ergens anders nog tien Liter van een Duitsch chauffeur cadeau gekregen. Wat is tien
2490 Liter vergeleken bij de duizenden, die dagelijks door het leger worden verbruikt. Duitsche auto's, die groote afstanden afleggen hebben gewoonlijk een groote ronde bus, van wel een meter hoogte om een halven meter doorsnede, gevuld bij zich. Daarbij zijn de tien literbusjes maar kinderkwerk. In een stadje, waar de Kommandantur onze passen zoo lang nakeek, totdat onze voorraad kranten, tijdschriften en Ansichten
2495 uitgeput was, beloofde de chauffeur van een militaire auto, die naast de onze kwam te staan, voor een voldoende hoeveelheid te zullen zorgen, als we ons in het volgende dorp bij hem vervoegden.

Toen we er kwamen, in 't dorpje, dat ik voor alle eventualiteiten X. zal blijven noemen was 't al donker. Op 't marktplein stond een schildwacht, met een lantaren in de hand. Zijn bajonet flikkerde nog in het spaarzame licht. Alles lag in duister. Alleen uit het stadhuis, waar de Kommandantur gevestigd was, kwam wat geelroode
2500 schijn. Terwijl wij buiten wachtten tot onze passen weer eens waren nagezien, luisterden we naar het carillon, van den hoogen stompen toren, dat juist elf uur sloeg 't Klonk als kindergezang in de koele avondlucht. Weinig vermoedden we toen,
2505 dat we genoodzaakt zouden zijn dat carillon twee dagen aan te hooren. Van de Kommandantur naar het huis van den majoor, waar ons benzine wachtte, was maar een kleine rit. Voor het hek van een ouderwetsch buitenhuis stond de auto weer stil en met z'n tweeën gingen we binnen. Een jongentje van 14 jaar uit Aken, die als
2510 vrijwilliger in het leger was getreden en nu was toegevoegd aan den majoor voor het verrichten van allerlei kleine diensten, zooals het reinigen van de uniformen, enz. stond ons te woord. De chauffeur was er niet meer, maar hij zou het zijn meester
2515 zelve vragen. Dat was wel veel gevergd, maar we hadden het vooruitzicht anders vlak bij de grens niet verder te kunnen wegens gebrek aan benzine en een nacht buiten slapen is met het slechte weer van de laatste dagen veel erger dan een vrijmoedige vraag aan een Duitsch majoor.

Zelf kwam hij ons het antwoord brengen en wij herkenden hem als den passagier van de auto die een uur geleden naast de onze had gestaan. Het speet hem zeer, maar hij kon ons niet helpen. Maar... wat deden we eigenlijk in België? Kort en zakelijk legden we
2520 't hem uit, maar woedend als de man daarover werd. Paars en rood en blauw werd hij van razernij en de Donnerwelters knalden door de lucht. Voor ons plezier waren we in België, in een door de Duitschers bezet gebied. Nieuwsgierigheid dreef ons erheen. Een ongehoord schandaal was 't. Er was geen speld meer tusschen te krijgen. Hoewel diep verontwaardigd over zoo'n behandeling wachtten we kalm het einde van die
2525 uitbarsting af, vertrouwend op onze herhaaldelijk gecontroleerde en zwart bestempelde passen, die ons veroorloofden overal ongehinderd te passeeren, met auto. Maar 't liep anders dan we gedacht hadden. Wat andere, hoogere officieren dan hij hadden goedgekeurd en met welgevallen gadeslagen, scheen eensklaps verboden. Het werd noodig gevonden, dat de feiten aan den "Kriegskriegsrat" werden onderworpen. We moesten dus in 't stedeke overnachten en den volgenden morgen om 8 uur present
2530 zijn om den uitslag te vernemen. De auto, met alles wat er in was, werd in beslag genomen; als we vrijgesproken werden, zouden we die weer terugkrijgen, eerder niet. Zoo kwamen we in het beste hotel ter plaatse, zonder bagage, zonder iets meer, dan wat we zelf bij ons droegen. 't Regende, maar de majoor vergunde ons niet onze
2535 regenjassen die in den wagen lagen aan te trekken. Daar hoorden we, dat we regelrecht in het hol van den leeuw waren gevlogen. Slechter hadden we het al niet kunnen treffen, want onaangenamer mensch dan deze majoor bestond er niet op de geheele

wereld. Alles in het stadje beefde als de "Tatutata" aankwam, Belgen en Duitschers. Zoo werd hij genoemd, omdat hij het krijgssignaal "Tatutata", tevens het getoeter van de keizerlijke auto liet gebruiken op zijn wagen. Na ons bezoek aan X. behoeft een
2540 onzer slechts 't geluid van Tatutata na te bootsen, of we denken weer terug aan onze gevangenschap. Den volgenden morgen waren we om 8 uur present en maakten we kennis met twee leden van den "Kriegskriegsrat", die het beter had gevonden ons te verwijzen naar het gouvernement van Luik. De majoor zou direct daarheen vertrekken en na den middag konden we antwoord komen halen. Tot zoolang stond het ons vrij rond te loopen
2545 binnen X. Dat vonden we een prachtige gelegenheid om de auto, die al heel wat kilometertjes in die paar weken had verslonden, eens piekfijn op te knappen. In een kwartier tijd waren we allen druk in de weer. De een keek de bougies en de lampen na, de ander repareerde een band, en ik liep met opgestroopte mouwen en een emmer water langs den
2550 wagen om de vingerdikke modder er lustig af te wasschen. Maar 't was alweer mis. Midden in die bedrijvigheid stoorde ons de majoor, die ons letterlijk den tuin uitjoeg en ons noodzaakte om den wagen weer te verlaten, zooals die was. Den heelen dag heeft 't geregend; het carbidreservoir, dat openstond, zal wel een verpestenden stank hebben verspreid, maar 't ergste was, dat de benzine werd aangelengd met
2555 regenwater en dat het ons uren en uren heeft gekost om er dat later weer uit te krijgen. Op ons gemak hebben we 't stadje bekeken. Veel grooter dan het marktplein met een straat of tien er bij is heb niet, maar de kerk is prachtig. De kerk zou een goed figuur hebben geslagen in de grootste steden van Europa. Als een reusachtig brok beeldhouwwerk, uit hooger sferen neergevallen tusschen wat nietige dorps huisjes, staat zij daar aan alle zijden ingebouwd. Alleen de voorkant is van uit het
2560 marktplein onbelemmerd te bewonderen. Het carillon speelde elke vijf minuten. Om vijf en tien over half, vijf en tien voor, vijf en tien over en vijf en tien voor half een paar tonen, op de kwartieren een stuk of wat meer, op de halve uren 't begin van een wijsje en op de heele uren 't wijsje zelf. 't Is iets verschrikkelijks als daardoor
2565 de tijd in stukjes van vijf minuten wordt verdeeld. Wat hebben wij die klok verwenscht, zooals de Deutsche militairen, die in 't stadje in garnizoen liggen en naar vrouw en kind terug verlangen, dat getingel hebben leeren haten. Van uit ons plaatsje vóór het hotel, waar we twee dagen gezeten hebben, omdat het wandelen in X. niets meer heeft van een wandelsport vanwege de geringe
2570 uitgestrektheid van het plaatsje, en omdat er in de gelagkamer van ons dorps hotel meer vliegen waren dan inwoners in heel X. hadden we regelrecht 't uitzicht op den toren, de Kommandantur en den schildwacht bij het standbeeld. De kerk stond stil en onbeweeglijk, alleen kwam telkens om de vijf minuten dat getingel in de lucht en 't geluid bleef als een fijne, zilveren damp om den toren nag [nog] wat hangen. Op de
2575 Kommandantur was 't een en al bedrijvigheid, den geheelen dag. Ieder oogenblik reden auto's af en aan; dan was plotseling alles in de weer. Als er een officier langs kwam, rezen alle soldaten, die voor het gebouw op de banken een pijpje zaten te rooken, van hun plaatsen op en klapperden de hakken tegen elkaar, dat ze 't in Maastricht hadden kunnen hooren. Bij het standbeeld, dat zoo iets voorstelt als een
2580 Batavier op ware grootte, stond de schildwacht. Hij moest opletten, dat er geen auto's, wagens en fietsers over het plein reden, zonder de Kommandantur aan te doen en dat de menschen niet te dicht bij het hekje kwamen, dat vol hing met beschreven houten plankjes, die het werk deden van onze solide Hollandsche A. N. W. B.-wegwijzers. Waarom de menschen niet bij het plankjeshek mochten komen, heb ik niet
2585 begrepen, - zooals er zooveel onbegrijpelijks is in dezen oorlog. Na den middag gingen we eens hooren, of de majoor al terug was. En toen kwamen we tot de plezierige ontdekking, dat hij pas vertrokken was en niet alleen naar Luik, maar ook naar Aken was gegaan. Wat we toen woedend zijn geweest, dat we nog een dag in dat nest zouden moeten blijven. 's Avonds om 10 uur kwam "Tatutata" pas terug met de boodschap, dat
2590 we den volgenden dag naar Luik zouden worden gebracht, waar onze zaak nogmaals, maar ditmaal aan den Luikschen Kriegsrat zou worden onderworpen. Ik heb nog niet verteld, dat de andere Deutsche officieren in het plaatsje zielsmedelijden met ons hadden. Een voor een boden ze ons hun excuses aan voor het gedrag van den majoor. "We mogen niet alles zeggen, wat we denken", heette 't dan.
2595 "We kennen onzen chef", zeiden ze. Wij kenden hem nu ook. We hebben gedurende de afwezigheid van Tatutata urenlang met de officieren zitten praten; de een was in vredestijd paardenarts, een dikke gemoedelijke baas, die de verwoesting van Leuven had bijgewoond en ons daarvan vertelde, de ander was rechter, een net, uiterst beleefd heer, dan waren er nog een professor en een geneesheer. Ook hebben we
2600 gezellig gepraat met een Duitsch onderofficier, een grootindustriël uit Berlijn, die om een dergelijke reden gevangen was in zijn eigen leger, als wij krijgsgevangenen waren als neutrale, in hart en ziel neutrale Hollanders. Hij vertelde ons van zijn

2605 zaak, die nu stillag en van zijn Engelsche vrouw, die in Brussel was en er niet uit mocht. 't Benzineverhaal verwekte steeds de grootste hilariteit. Toen wij bij den Tatutata kwamen en om benzine vroegen, toen hadden zijn stafofficieren tranen zitten lachen, want die wisten precies, wat er nu zou volgen. "Benzine vragen aan hun majoor. Nee maar, zoo iets!" En telkens als we erover begonnen, schudden ze weer van 't lachen. Maar ze hebben voor ons gedaan, wat ze konden en we waren dolblij, dat het een van hen was, die ons naar Luik zou brengen. Daar hebben we nog een uur of vier moeten anti-chambreeren in het groote Paleis van Justitie, want de heeren hebben 't er druk. Van 1 tot 5 zijn we er gestuurd van 't kastje naar den muur en toen waren we vrij te gaan. Er was niets op ons aan te merken. Dat wisten we zelf ook wel. Alleen Tatutata scheen het niet te weten, niettegenstaande onze perfecte papieren. Nu wachten we op te de beste gelegenheid om weer eens door X. te rijden, een Tatutata hebben we ons gekocht en ik zal 'm flink gebruiken vlak bij 't huis van den majoor. T. B.

FRANKRIJK.

De strijd om Reims.

2620 BERLIJN, 23 Sept. (W. B.) De opperbevelhebber van de bij Reims strijdende troepen meldde aan het oppercommando van het leger heden het volgende: "Nader is gebleken, dat op de kathedraal van Reims ook een schot uit een mortier is gelost. Dit was echter noodig, daar het niet mogelijk was met het vuur van de veldartillerie den duidelijk zichtbaren vijandelijken waarnemingspost uit de kathedraal te verdrijven."

2625 **Generaal de Lacroix aan het woord.**

Generaal de Lacroix levert in den "Temps" een beschouwing over de actie der Duitsche legers sinds zij de Marne loslieten. De Duitschers bieden thans, aldus generaal De Lacroix, een wanhopigen tegenstand in de Aisnestelling. Hulde aan de heldhaftigheid van onze soldaten, de bekwaamheid van onze chefs; laat ons moediger dan ooit te voren, volhouden. Wij hebben een ernstig echec bereid aan dit zelfbewuste leger, dat ons door het gewicht van zijn massa wilde verpletteren en wij hebben in een gigantische worsteling overwonnen met behulp van onze bondgenooten. Onze vijanden, wier doel was een overval van Parijs, trachtten daartoe onzen linkervleugel te omvatten, van welke manoeuvre zij de beslissing verwachtte. Na de ondervonden teleurstelling begingen de Duitschers de fout door ons centrum te willen om het westelijke leger te scheiden van de troepen in de Vogezen en Lotharingen. Hiermede werkte zij slechts de plannen van generaal Joffre in de hand. Zij hebben over de geheele linie het gevecht moeten afbreken - thans zijn wij het, die hen onzen wil doen volgen. De inspanning, welke de voortzetting van onze actie zal eischen, zal niet boven onze krachten gaan. De overwinning aan de Marne zal ons élan verdubbelen en wij zullen de laatste tegenstand der Duitschers breken. Onze tegenstanders zijn blijikbaar uitge

2645 **ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Eerste Blad 3**

put. Hun strategen hebben in hun verbinding gerekend buiten onze taaie hardnekkigheid, de krijgsmansdeugden van ons ras en de bekwaamheid van onze hoogere aanvoering, gegrond op de Napoleontische leerstellingen. Een handige besparing van krachten heeft den opzet van generaal Joffre uitstekend doen slagen. Welk een dwaasheid begin [begon?] de vijand, toen hij ten behoeve van een snel offensief, zijn achterwaartsche verbindingen onvoldoende verzekerde. Zij vergaten slechts één zaak, n.l. dat de spoorlijnen, waarover zij beschikten, onvoldoende capaciteit bezaten om hun massalegers te voeden. De tegenstand te Maubeuge heeft hun bovendien het gebruik van de beste verbindingslijn belet. Hier mag men de bekende woorden bezigen: quos vult Jupiter perdere enz. Voeg daarbij, dat de wegen door het transport der zware voertuigen en auto's in elkaar gereden zijn, hetgeen buitengewone moeilijkheden moet opleveren. De Duitschers hebben deze gevolgen, welke toch inhaerent zijn aan den opmarsch van massalegers, totaal over het hoofd gezien. Zij hebben fout na fout begaan; tegenover een doelbewusten tegenstand en een bekwame leiding moesten zij schipbreuk lijden en - zij hebben dan ook schipbreuk geleden. Morgen zullen zij, na door ons opnieuw geslagen te zijn, het hoofd moeten bieden aan de Russen, die hen reeds dicht op het lijf zitten. Frankrijk moet, kalm en rustig, dapper bijgestaan door zijn Engelsche, Russische en Belgische bondgenooten, meer dan ooit vertrouwen hebben. Aldus schetst generaal de Lacroix voor zijn landgenooten den toestand.

Het leger in Lotharingen.

2670 Generaal Joffre heeft aan generaal De Castelnau, commandant van het oosterleger, het
volgende telegram gezonden: "Gedurende ongeveer een maand heeft het leger onder uwe
bevelen bijna elken dag slag geleverd; het heeft daarbij bewijzen gegeven van een
buitengewoon volhardingsvermogen, zeldzame taaiheid en groote heldhaftigheid. Hoe
groot ook de moeilijkheden waren, gij hebt u weten te handhaven op de hoogten van de
2675 Grand-Couronné; gij hebt de verwoede aanvallen afgeslagen en den vijand belet in
Nancy door te dringen. Ik betuig u mijn waardeering en verzoek u deze aan de onder u
staande troepen over te brengen." Generaal De Castelnau heeft daarop de volgende
proclamatie uitgevaardigd: "De bevelhebber van het tweede leger acht zich gelukkig
deze gelukwenschen over te kunnen brengen aan de troepen, welke hij het voorrecht
heeft te commanderen." Ook de gouverneur van Nancy, generaal Durand, heeft een
2680 proclamatie uitgevaardigd. Daarin richt hij zich tot de burgerij van de stad: "Gij
hebt een bombardement doorstaan; waarmede de vijand u vrees wilde aanjagen.
Niettegenstaande het feit, dat er eenige onschuldige slachtoffers gevallen zijn, hebt
gij uw koelbloedigheid bewaard. Daarmede wensch ik u geluk. Dank zij het succes van
onze legers en de tegenstand, geboden door de troepen, welke ter uwer verdediging
2685 zijn opgelukt, is alle gevaar voor de hoofdstad van Lotharingen thans geweken. Het
verheugt mij u dit te kunnen berichten." Deze telegrammen zijn, zonder vermelding van
data, opgenomen in de "Temps" van 19 September.

Franc-tirreurs.

2690 Philip Gibbs vertelt in de "Daily Chron." in een uitvoerig, maar weinig nieuws gevend
verhaal uit Foret de Villers-Cottrets: Mijn gids had een van hen (den vijand) met
eigen hand gedood. Toen hij langs een bosch wandelde kwam een eenzame ulaan over het
veld aanrijden. Hij behoorde tot de voorposten van de strijdmacht in Crepe-en-Valois
en was verdwaald. Hij vroeg naar den weg en richtte zich langs op de borst van den
2695 garden champetre. Maar de boer was soldaat geweest en had een revolver in zijn
jaszak. Hij antwoordde beleefd, maar schoot door zijn zak en doodden den ulaan. De
ulaan viel van zijn paard en de boer nam zijn lans en zijn karabijn als souvenir
mede. Een oogenblik later echter besepte de man wat hij gedaan had. Hij begreep dat
als ontdekt werd dat hij, een burger, een Duitsch soldaat had gedood, het geheele
2700 dorpje zoude worden verwoest en de inwoners wellicht allen gedood. Hij verborg daarom
zijn tropheeën in het bosch, totdat de vijand was weggetrokken. Thans prijkt de lans
in zijn huisje.

Voor de gewonden.

2705 Den elfden September richtte Franck Chauveau, oud-vice-voorzitter van den Senaat, een
schrijven aan generaal Gallieni, gouverneur van Parijs, waarin hij diens aandacht
vestigde op "handelingen, waarin het, naar mijne meening, zeer gewenscht zou zijn in
het belang van de gewonden, verandering te brengen." De gewonden worden, aldus de
heer Chauveau, van het slagveld naar verafgelegen ziekenhuizen en lazaretten
2710 gebracht, in plaats van naar de inrichtingen, die in de onmiddellijke nabijheid te
vinden zijn. Bij dit vervoer lijden de gekwetsten veel, ja zelfs sterven sommigen
dientengevolge (de heer Chauveau zegt, dat doktoren hem verschillende gevallen hebben
genoemd). De Roode Kruis-lazaretten te Parijs blijven intusschen leeg.
De heer Chauveau geeft te kennen, dat een en ander het gevolg zou zijn van jalouzie
2715 en afgunst; de militaire geneeskundige dienst heeft, zegt men, een vooroordeel tegen
de Roode-Kruisinrichtingen en weigert er gebruik van te maken. Sindsdien, schrijft de
redactie van het "Journal des Débats" den 20en September, sindsdien neemt het aantal
gekwetste steeds toe. De militaire hospitalen zijn propvol; in het hospitaal St.
2720 Martin moeten tusschen de kribben brancards worden gezet om de patiënten te kunnen
brengen. En de uitnemend ingerichte lazaretten van het Roode Kruis blijven
grootendeels leeg.

Zie verder pag. 7

2725 ADVERTENTIËN.

Concertgebouw. Overname gevraagd van toeg. kaart voor Dond.av. concerten, 1 X p 14 d.,
zoo mog. die van Serie B. 1. Brieven fr. onder P. P. 9561, Alg. Adv. Bur. D. Y. ALTA,
Amsterdam. (32702)

2730 JONGE MAN met klein kapitaal, wensch zich te interesseeren in solide, liefst
bestaande zaak. Brieven No. 32730, bureel Handelsblad.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP "Gastelsche Beetwortelsuikerfabriek" gevestigd te OUD- EN
NIEUW-GASTEL. De Coupon No. 11 der 5 pCt. Hypothecaire Obligatielening, groot
f600.000.-, is van af 1 October a.s. betaalbaar ten kantore van de TWENTSCHE BANK-

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 2735 VEREENIGING te Amsterdam, het Bankier-kantoor van LISSA & KANN te 's-Gravenhage, de Heeren VAN MIERLO & ZOON te Breda. (32687)
ENGLISH LESSONS by Englishman. Highest Dip. A. BETHAM, 2de Helmersstr. 70. (32680)
"GLORIA" VULKACHELS MET 'KANAALSYSTEEM' BEKLEEDING EN VOLGENS AMERIKAANSCH CONSTRUCTIE ZIJN: SIERLIJK ZUINIG BRANDEND ook met cokes VENTILEEREND GOEDKOOP OVERAL VERKRIJGBAAR ADRES V/D HANDEL: JOH. M. V. D. MEIDEN-AMERSFOORT
- 2740 IJverige, 17-jarige bezitster van het 5-j, H. B. S. getuigschrift zag zich zeer gaarne spoedig bij Bank-, Handels- of andere instelling gepl. Aanb. No. 2223 Boekh. DE WIT, Utrechtschestr. 54. (32642)
JONGE DAME, eindexamen H. B. S. en akte Engelsch M. O., zag zich gaarne tijdelijk geplaatst voor kantoorwerkzaamheden of dergelijks. Brieven No. 32640, Bureel
- 2745 Handelsblad.

[verder is de bladzijde gevuld met AANKONDIGINGEN en andere advertenties]

[alweer met de advertentie] Lieber A kehrt zurück, wij weten alles en het komt terecht (32666)

- 2750 **4 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Eerste Blad**
[deze bladzijde is volledig gevuld met advertenties]

- 2755 **ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Tweede Blad 5**

AVONDBLAD. Tweede blad.

- 2760 **Van Dag tot Dag.**
Hoe lang nog?

Voor een zeevarend volk als het onze is de plotselinge vernietiging van drie Britsche gepantserde oorlogskruisers met hun bemanning bij onze kust door Duitse duikboten de meest aangrijpende gebeurtenis van den oorlog. Wij hebben de zee in ons bloed en

2765 kennen de gevaren der zee. Er is een soort van vrijmetselarij tusschen alle zeevaarders. Ik heb wel eens gedacht dat - als het waar is dat de Duitschers zeemijnen gestrooid hebben niet tot kustverdediging, maar in volle zee - dit bewijst dat ze een pas opgekomen zeemogendheid zijn. Zij, die de zee in hun bloed hebben, vermeederen dus niet roekeloos de gevaren der zee voor handelsschepen en visschers.

2770 Maar indien volgens het Reuter-telegram van hedenochtend de Engelschen wedijveren hetzelfde te gaan doen, dan is weder een nieuwe illusie ons ontnomen. Niet door mijnen echter, maar door duikschepen, waarop moedige mannen het leven waagden, zijn de drie kruisers ten gronde doodsverachting en zelfopoffering der onzichtbare aanvallers vermindert echter niet het ontzettende van die drie ontploffingen, welke

2775 binnen enkele minuten drie groote oorlogsschepen met vlammen omhulden en verbrijzeld doen zinken. Wij wisten dat de onderzeeërs dit vermochten te doen, maar toch treft als iets ongehoords deze nieuwe wijze van oorlog ter zee te voeren, nu daar pal onder de Hollandsche kust de bevriende Britsche marine zulk een onheil trof. Het is, dunkt mij, niet in strijd met de plichten, welke neutraliteit oplegt, wanneer ik eerbiedige

2780 hulde breng aan de nagedachtenis der Britsche zeelieden, die daar vlak bij onze kust het leven verloren voor hun land!

Wederom vraag ik mij af: zal oorlog niet oorlog doden? Wordt de oorlog niet zulk een menschenmoord, dat hij zich zelf onmogelijk maakt, doordien hij alles vernietigt wat bij aanraakt? Gisteren deelden wij mede de ontzettende werking van de nieuwe bij het

2785 Fransche leger in gebruik zijnde springstof *turpin*. De ontploffende bom werd geschoten in het midden van een verraste Duitse compagnie. De naaste omgeving zag eruit of een vulkaanuitbarsting. gewoed had. Twee soldaten stonden dood, recht overeind. Twee hielden nog speelkaarten in de hand. 61 waren dood gebleven zonder wonden. Geen bloeddruppel was aan hunne lijken zichtbaar. De moorddadige gassen

2790 hadden met een haastigen dood de geheele compagnie roerloos gemaakt. Onmiddellijk nadat ik dit vernomen had las ik in de Daily News van Maandag de beschrijving die de correspondent te Chateau Thierry geeft van het gevecht van verleden Zaterdag. "Na een hardnekkigen strijd was een der *eleven inch* kanonnen der Duitschers overgebleven, maar dat ééne kanon, waarvan men de positie niet ontdekken kon, en de andere zware

2795 artillerie der Duitschers bleven vuren en raken, waarna zij een nachtaanval deden op de loopgraven. De Britsche soldaten lagen in de lange, smalle uitgravingen, die moddersloten geworden waren door den aanhoudenden regen van de koude najaarsstormen. De lucht was voor inademing niet geschikt door de vergiftige uitwerking van de vergiftige gassen der zware ontploffing-middelen. "Onophoudelijk barstten de granaten

2800 boven de loopgraven, waarbuiten men geen stap kan doen als men er eens in is. De
vermoeyenis van het eindeloos gedonder en gekraak der barstende granaten, de regen en
de koude en de voortdurende waakzaamheid putten uit. Er is nooit zulk een strijd
2805 geweest als deze. Maar onze jongens weten hoe zich te gedragen in omstandigheden
erger dan die eenige waarvan de geschiedenis gewaagt." Bij duizenden vallen de
soldaten der tegenover elkander staande legers in deze loopgraven.
En nu denke men nog even aan de mortieren der Duitschers, waarmede ze kogels van
driehonderd kilo werpen, die als aardbevingen rotsen en meterdikke muren splijten en
vernielden en dan heeft men een flauw en zwak besef van wat oorlog tegenwoordig is.
Daarom nog eens: zal oorlog niet ten slotte oorlog doden? Er was iets dat mij
2810 buitengewoon trof in wat een onzer eigen oorlogscorrespondenten, die de slagvelden in
België bezocht had, mij vertelde, toen hij onlangs even hier was. Hij had heel wat
gezien en doorgemaakt. Een paar keer wachtte hij in een kamer opgesloten op het
oogenblik dat bij zou gefusilleerd worden als spion. Eens ontkwam hij, omdat een
Duitsch officier hem herkende, een anderen keer, omdat hij bewijzen kon, dat zijn
2815 Nederlandsche pas geen gestolen pas was, maar hem werkelijk toebehoorde, door te
toonen de tatouage, waarmede hij als zoo vele onzer zeelieden, in Japan zijn arm had
laten versieren, wat op den pas vermeld was. Ja, onze correspondenten hebben heel wat
levensgevaar geloopt om onze lezers te kunnen inlichten! Wat mij zoo trof in zijn
verhaal was de opmerking over het zeer groote aantal jongelingen, dat hij onder de
2820 gesneuvelden gezien had. Dozijnen jonge, frissche gezichten van even twintigjarigen
zag men dood opwaarts staren als de gesneuvelden werden opgenomen om begraven te
worden.
De vernietiging van al die jonge levens is ongeveer de grootste misdaad van zulk een
oorlog. Dr. D. S. Jordan, die in Amerika twee boeken uitgaf, *The Blood of the Nation*
2825 en *The Hitman Harvest*, bewijst op treffende wijze hoe de oorlog dus de besten van een
aankomend geslacht uitroeit. In dagen van strijd dienen de moedige, kloeke jonge
mannen vol durf en levenskracht, in het leger en bij duizenden sneuvelen zij. Achter
blijven de zwakken, de besluiteloozen, de gedegenereerden. Natuurlijk zijn er velen,
die te huis moeten blijven, omdat ze onmisbaar zijn in eigen stad of dorp wegens hun
2830 werk, maar de meeste achterblijvers zijn toch zwakkelingen. Het verlies dat een volk
lijdt door dit verlies van zijn beste bloed, moet het ontzettend verzwakken. Dr.
Jordan schrijft – gelijk vele groote geschiedschrijvers – den val van Griekenland en
Rome en de slooping van Spanje toe aan dit verlies van jonge levens, dat men zou
kunnen noemen het tegenovergestelde van teeltkeuze. Staande op onze Hollandsche kust
2835 staart men naar het Westen waar die verbrijzelde Britsche oorlogsschepen zonken met
hun honderden kloeke jonge zeemansharten. Men wordt overweldigd door diepe aandoening
als men aan al die jonge levens denkt, dus opgeofferd, aan al het talent en genie dat
niet ontbloesemen zal omdat in de legers en op de vloten kogels en granaten de bloem
der jongelingschap van de beschaafde volken thans doden, geheele gelederen
2840 verdelgende waarin kunstenaars, geleerden, ingenieurs, dichters, schouder aan
schouder staan, naast de flinkste jongens van elk land. En als men den klaagzang der
golven op het strand hoort vraagt men: Hoe lang nog? Hoe lang nog?

BINNENLAND.

2845 **De oorlog en de spoorwegen.**
Wij moeten een vergissing herstellen, veroorzaakt door het gebruik van een te oude
editie van de Spoorwegwet. In 1912 is bij K. B. in de plaats van de in 1901
vastgestelde regeling, waarbij een militaire spoorwegcommissie een groote rol
vervulde, een andere regeling in het leven geroepen, waarbij het gebruik van
2850 spoorwegen en materieel der spoorwegmaatschappijen rechtstreeks door den
opperbevelhebber of door den Minister van Oorlog wordt gevorderd en de leiding van
dit gebruik is opgedragen aan een door den Minister aan te wijzen militaire
autoriteit. Deze kan het gebruik van spoorweg en materieel, voor zoover dit met de
belangen der landsverdediging is overeen te brengen, aan de spoorwegmaatschappijen
2855 ten dienste van het openbaar vervoer toestaan. De toestand is dus wat den
spoorwegdienst betreft zooals wij dien beschreven; de autoriteiten zijn echter sedert
1912 anderen.

Raad van State.

2860 Blijkens bij den Raad van Staten, afdeeling voor de geschillen van bestuur, ingekomen
Koninklijke besluiten zijn de volgende beslissingen genomen. Ongegrond verklaard zijn
de beroepen van de Raden der gemeenten Maarn en Doorn, tegen de besluiten van Gedep.
Staten van Utrecht, waarbij goedkeuring is onthouden aan de besluiten van die
gemeenteraden tot vaststelling van verordeningen als bedoeld in art. 71 der
2865 Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

Die verordeningen hielden regelingen in, welke ten doel hadden verkregen aanspraken te eerbiedigen en de gemeenteraden hadden deze regelingen aldus vastgesteld, ten einde volle recht te verzekeren aan de bepalingen der bestaande gemeentelijke pensioenverordeningen, welke aan de ambtenaren in sommige gevallen pensioen
2870 waarborgen op een tijdstip, waarop zij volgens de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 nog niet pensioengerechtigd zijn. Hiertegen nu werd, naar in het Koninklijk besluit wordt overwogen, door Gedep. Staten terecht bezwaar gemaakt, daar immers de eerbiediging van verkregen aanspraken van ambtenaren in ieder geval binnen de grenzen van de wet moet blijven, wat ook hierin uitkomt, dat art. 75 der
2875 hier bedoelde pensioenwet uitdrukkelijk bepaalt dat verkregen aanspraken, "zooveel mogelijk" moeten worden geëerbiedigd. De gemeenteraden meenden dit bezwaar te hebben ondervangen door te bepalen, dat aan de ambtenaren die pensioengerechtigd zijn volgen, de bestaande verordeningen, maar nog niet volgens de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 voor zooveel noodig verlof wordt verleend. Maar dit is
2880 volgens het K. B. niet 't geval daar hiervan 't gevolg zou zijn dat ambtenaren die feitelijk den gemeentedienst verlaten hebben jaren achtereen enkel in naam zouden worden gehandhaafd en bezoldiging zouden genieten voor diensten, die inderdaad niet gepresteerd worden. Dit is wel het meest klemmende ten aanzien van den secretaris en van den ontvanger van ieder der genoemde gemeenten aan welke ambtenaren als zoodanig
2885 zelfs ontslag wordt verleend om gelijktijdig aangesteld te worden in eene andere gemeentelijke betrekking met toekenning van voortdurend verlof. Zulk een toestand wordt niet toelaatbaar geacht en hiertegen doet niet af het beroep van de gemeenteraden op de omstandigheid dat zich geen wettelijke bepaling tegen het gewilde verlofsinstituut verzet.

2890 Op het beroep van den Gemeenteraad van Hilvarenbeek is, met vernietiging van het betrekkelijk besluit van Gedep. Staten van Noord-Brabant, alsnog goedgekeurd de verordening regelende het verhaal van inkoopsommen en van pensioensbijdragen op gemeente-ambtenaren in die gemeente. Gehandhaafd is het besluit van Gedep. Staten van
2895 Noord-Brabant waarbij goedkeuring is onthouden aan eene regeling als evenbedoeld voor de gemeente Someren.

Op grond dat voor hem in dezen geen beroep openstond, is niet-ontvankelijk verklaard het beroep van G. Schoffelen te Jabeek tegen het besluit van Gedep. Staten van
2900 Limburg waarbij met vernietiging van een besluit van den Raad der gemeente Jabeek is besloten, J. L. J. Meertens alsnog toe te laten als lid van dien Raad.

Met ongegrond verklaring van het beroep van het bestuur Vereeniging "Deutscher Schulverein zu Amsterdam" te Amsterdam, tegen het betrekkelijk besluit van Gedep.
2905 Staten van Noord-Holland, is het bedrag der Rijksbijdragen, over 1913 toe te kennen voor de school dier Vereeniging Nieuwe Looierstraat 9 te Amsterdam, bepaald op f5502.86½. Ook is gehandhaafd het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (waartegen de commissaris der Koningin in die Provincie in beroep was gekomen), waarbij voor de school Loosduinsche weg 529 (Afd. Meisjes) te 's-Gravenhage van de
2910 Vereeniging "Fonds van Liefdadigheid voor Rooms-Katholieken" beheerend het Gesticht Schietbaan-Hovius aldaar, het bedrag der Rijksbijdragen over 1913 is bepaald op f6409.91½.

Naar aanleiding van het beroep van het R. K. Parochiaal Kerkbestuur van den H. Vitus te Hilversum is met wijziging van het besluit van Gedep. Staten van Noord-Holland
2915 waarbij de Rijksbijdrage voor de school van dat bestuur in de Schapenstraat te Hilversum in totaal werden bepaald op f3855.62, het bedrag dier Rijksbijdragen vastgesteld op f5181.36½.

Ongegrond verklaard is het beroep van F. Hoffschlag te Amsterdam tegen het besluit
2920 van Burg. en Weth. dier gemeente waarbij hem vergunning is geweigerd tot het wijzigen van zijne inrichting voor houtbewerking in perceel Prinsengracht 261 aldaar.

Met betrekking tot het beroep van dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland tegen het besluit van Gedep. Staten van Zuid-Holland waarbij aan de gemeente Gouda vergunning
2925 is verleend tot het leggen van een gasleiding in een gedeelte van den bij Rijnland in beheer en onderhoud zijnden Noordelijken IJsseldijk, is beslist dat door het appelleerend bestuur niet aannemelijk is gemaakt dat ten gevolge van het leggen der gasleiding in de kruinwanden IJsseldijk te Gouda zooals door B. en W. van Gouda is verzocht het waterkeerend vermogen van dien dijk zou worden verminderd.
2930 Intusschen zijn de voorwaarden der vergunning nog eenigszins gewijzigd.

2935 Ongegrond verklaard Is het beroep van Burgemeester en Wethouders van Delft tegen het besluit van Gedep. Staten van Zuid-Holland houdende afwijzing van het verzoek van B. en W. voornoemd om het trekpad voorkomende op den legger der wegen en voetpaden der gemeente Maasland onder den naam van "Trekade" en op dien van Schipluiden onder den naam van Vlaardingerkade van die leggers af te voeren.

De Afdeeling van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, behandelde gisteren o. a.:

2940 1o. Het beroep van A. Visser Wzn. te Oud-Beyerland tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 3 Juni j.l., waarbij als beschikking op een adres van appelland om onthouding van goedkeuring aan de rekening van den polder Den Hitsert over het dienstjaar 1913 en om toepassing van art. 139, 1e lid, van het Algemeen Polderreglement op het bestuur van dien polder, is medegedeeld, dat geen termen zijn

2945 gevonden tot vernietiging van het besluit van stemgerechtigde ingelanden tot vaststelling der rekening over 1913 en verder dat art. 139, 1e lid, van genoemd reglement op het onderwerpelijk geval niet toepasselijk is.

2950 2o. Het beroep van de Afdeeling "De Zaan" der Vereeniging van hoofden van scholen in Nederland tegen het besluit van Gedep. Staten van Noord-Holland van 1 April 1914, waarbij werd goedgekeurd een besluit van den Raad der gemeente Zaandam van 18 Dec. 1913 betreffende de regeling van de jaarwedden van het onderwijzend personeel der openbare lagere scholen. Het Schooltoezicht en Gedep. Staten adviseeren tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep omdat appellante niet kan worden aangemerkt als belanghebbende in deze.

2955 3o. Het beroep van B. van den Houten, directeur der Maatschappij "Petrolifère" te Rotterdam, tegen het besluit van B. en W. van Sprang, waarbij hem vergunning is geweigerd tot oprichting van eene bewaarplaats van petroleum aan de Betvijensche Steeg te Sprang. Ged. Staten van N.-Brabant en de provinciale hoofdingenieur

2960 adviseeren tot on-gegrondverklaring van het beroep op grond dat niet door voorwaarden is te gemoet te komen aan de vrees voor brandgevaar. De Kon. beslissingen volgen later.

S. Wolfson †.

2965 In den ouderdom van 81 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer S. Wolfson, oud-referendaris aan het departement van Marine, ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. (N. Ct.)

Drogisten.

2970 Aan den Minister van Binnenlandsche Zaken is een adres gezonden door den Nederlandschen Drogistenbond, waarin den minister er op gewezen wordt, dat door de drogisten, hoewel niet bevoegd tot het verkoopen van geneesmiddelen beneden

2975 hoeveelheden aangegeven op lijst C (art. 30 van de wet op de artsennijbereidkunde van 1865), toch die artikelen mogen worden verkocht tot elk doeleinde, wanneer de hoeveelheden, de in deze lijst genoemde grenzen overschrijden. Waar nu het adres van 12 Augustus van de Maatsch. tot bevordering der Pharmacie aan den minister bedoelt, dat door hem maatregelen zullen genomen worden, dat bedoelde artikelen niet aan

2980 drogisten zouden kunnen worden geleverd, verzoekt adressant op dit verzoek niet in te gaan, daar een dergelijke maatregel groote belemmeringen in de zaken der drogisten zou kunnen veroorzaken, terwijl toch voor speculatieven opkoop dezer artikelen niet gevreesd behoeft te worden, door den minister van waterstaat, handel en nijverheid, die toelaat genoemde artikelen, die boven de gestelde prijzen zullen worden verkocht, te onteigenen.

Gemeenteraad van Leeuwarden.

2985 In de Dinsdag gehouden vergadering werd onder dankbetuiging aanvaard een door een ingezetene aan de gemeente geschonken perceel gardeniersland en een dertiental huizen, met de bedoeling om door het van gemeentewege ter plaatse doen bouwen van arbeiderswoningen in den aanstaanden winter te gemoet te komen aan de te vreezen

2990 slapte in het bouwvak. Het voorstel van B. en W. om met Rijksbijdrage onder tijdelijke opheffing van de bestaande regeling buitengewone maatregelen te nemen tot het verleenen van steun aan werkloozen, werd aangenomen. Daarbij zijn de wekelijksche uitkeeringen bepaald op f6 voor de gehuwden en kostwinners van 18 jaar en ouder, op f4 voor anderen van 20 jaar en ouder en f2 voor ongehuwde niet-kostwinners, die 18 of

2995 19 jaar zijn. Een voorstel van den heer Zandstra om de bedragen van f4 en f2 respectievelijk te verhoogen tot f5 en f2.50 werd met 15 tegen 4 stemmen verworpen. Aangenomen werd het voorstel van B. en W., oman de provincie Friesland voor de stichting van een nieuwe Rijkslandbouwwinterschool voor den prijs van f1 te verkoopen

3000 een bouwterrein, groot ongeveer 1305 vierk. M., gelegen aan de Vredeman de Vriesstraat. Aangenomen werd mede, om, bij wijze van proef, van half October tot half November 1914 en van half Maart tot half Mei 1915, des Donderdags een voormarkt voor groot vee te houden.

3005 Overeenkomstig het prae-advies van B. en W. werd afwijzend beschikt op het verzoek der afdeeling Leeuwarden van den Nationalen Bond voor handels- en kantoorbedienden, om te schrappen de bepaling van art. 9, letter fder verordening op het gemeentelijke werklozenfonds, houdende, dat geen bijslag door dat fonds wordt gegeven, indien de werkmán gedurende het aan de werkloosheid voorafgaande jaar een vast weekloon van ten minste f16 heeft verdiend. Een voorstel-Hiemstra om de welstandsgrens in genoemde verordening te verhoogen, was vooraf met 10 tegen 8 stemmen verworpen.

3010 **Gemengde berichten.**
Luchtverschijnsel.

3015 Men schrijft aan de N. Ct.: Dinsdagavond te 11 uur 20 zagen wij bij het waarnemen van de komeet van Delavan plotseling een helder lichtend hemellichaam nabij η van het sterrenbeeld "Draak", dat zich, in helderheid toenemend, naar het noordwesten bewoog en hevig vonken spattend, in de nabijheid van den staart van het beeld "Groote Beer" verdween. Het licht was verblindend wit als van magnesium, terwijl de beweging veel langzamer was dan bij gewone meteoren in den regel het geval is, zoodat wij ruimschoots tijd hadden elkaar toe te roepen en het verschijnsel aan te wijzen. De buitengewone lichtsterkte en langzame beweging maakten zelfs een eenigszins
3020 angstwekkenden indruk.

Verdronken.

3025 Te Terneuzen is de milicien Quakkelaar, afkomstig uit Poortvliet, door de duisternis misleid in het kanaal geloopt en verdronken. ("N. R. Ct.")

De storm.

3030 De "Delftsche Courant" meldt uit Loosduinen: De storm heeft aan de kust te Loosduinen en verder op naar Hoek van Holland al het zand, dat zich gedurende den zomer zeewaarts opgehoopt had, weer weggeslagen, ja het strand is zelfs aanmerkelijk verlaagd, zoodat groote veenbanken bloot zijn komen te liggen. Op sommige plaatsen vindt men massa's klei. Beide grondsoorten zijn natuurlijk aan de landzijde der duinen ontstaan, waaruit blijkt, dat deze in den loop der tijden teruggeslagen zijn. Veel drijfhout is overal aangespoeld, waarbij veel dwarsliggers voor spoorwegen. Aan de Delflandsche hoofden is veel beschadigd, dat nu met veel personeel zoo spoedig
3035 mogelijk hersteld wordt.

Rijwieldieven.

3040 Door de Haarlemsche recherche is in Weesp aangehouden de daderes van verschillende rijwieldiefstallen. Zij bekende vijf rijwieldiefstallen. Ook is aangehouden haar verloofde, een milicien-korporaal, die bekende drie rijwielen verduisterd te hebben. De acht rijwielen zijn in Haarlem, Weesp en Amsterdam verduisterd. Voorts is tegen het meisje procesverbaal opgemaakt wegens oplichting. Zij had te Weesp kamers gehuurd onder den naam van Jonkvrouw Van den Heuvel tot Westervliet. De opbrengst van de verduisterde rijwielen is door de verloofden gedeeld.

3045

Inbraak.

3050 Ten huize van den eerste-luitenant De Koningh, Ipenrodestraat te Heemstede, is Dinsdagnacht ingebroken, terwijl de villa tijdelijk onbewoond was. Gestolen zijn 82 stuks tafelsilver en eenig geld. Den volgenden dag is het zilver reeds door de politie opgespoord en één der daders aangehouden.

WEERBERICHT van de Filiaalrichting te Amsterdam van het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut.

Donderdag 24 Sept. (v.m. 7 uur).

3055 De berichten uit Noorwegen, de Britsche eil., België en Frankrijk ontbreken. In onze omgeving is er weinig verandering in den weerstoestand en bleef men verkeerend onder invloed van den hoogen druk welks kern over N.W. Duitschland ligt. Hoogste bar.stand 773.9 te Hamburg. Het was bij ons weinig bewolkt, hier en daar een weinig nevelig weder bij zwakke Oosten, ten deele naar Zuid draaiende winden. Over de Deensche eil.
3060 wordt veel nevel gemeld, terwijl over Noord- en Midden-Duitschland op vele plaatsen betrokken hemel voorkomt. Over Noordelijk Scandinavië is eenige depressie-invloed bemerkbaar, waaronder te Haparanda regen voorkomt en belangrijke stijging van temperatuur. Ook langs het Zuidelijk deel der is het meest betrokken. Laagste

3065 barm.stand 761.7 te Haparanda. De temperatuur is bij ons hedenmorgen lager, doch in den voormiddag hooger oplopende dan gisteren. De barometer bij ons verandert weinig. Verw. Wind: Oost tot Zuid. Aanvankelijk weinig bewolkt, ten deele nevelig, goed weder. Weinig verandering in temperatuur. Hoogste temp. 12 gr. C.=(54 gr. F.) te Vlissingen. Laagste temp. 6 gr. C.=(43 gr. F.) te Maastricht.

3070

WAARNEMINGEN IN NEDERLAND.

[...]

ONDER DE STREEP.

3075 **Dingen van den dag.**

De vischtorpedo. - Aan dat lange, smalle, gladde ding is stellig iets dat de verbeelding prikkelt, - maar het is afschuwelijk van werkelijkheid, wanneer wij vernemen van zijn vernietigende macht! De torpedo heet om zijn element, Vischtorpedo; werkelijk heeft het iets van een reuzenvischsoort, maar een onbewegelijke en monsterachtige visch. Door het water schiet hij vooruit, met grooter vaart dan de snelste visch te bereiken weet; bij zwemt wel met met vinslag of wrikking van het slang-gladde lichaam; maar toch verplaatst hij zich door zijn eigen kracht, want een dubbel stel schroeven striemt hem voort onder water. Ook stuurt hij zich zelf, gelijk een visch; bij doet het methodisch, - en dit is zijn meest duivelsche eigenschap. Het is een helsch-geniale vinding geweest, zooals de Oostenrijksche ingenieur Obry dien koers-regelaar wist te construeeren in de geheime, nauwe ruimte, nog geen halve meter in doorsnede, van zoo'n vischtorpedolijf. Daarin bevindt zich de diepte-regelaar, welke het toestel op een bepaalde diepte van ongeveer drie meter houdt, - de juiste diepte om een gepantserden kruiser beneden den stalen gordel te treffen en daar open te rijten. Een ingenieuze inrichting, geregeld door den meerderen of minderen druk van het water, werkt op den horizontalen staart van den mechanischen visch. De koersregelaar, die moet dienen, om het projectiel onder water zijn juiste richting te doen behouden, - een toepassing van de gyroskopische wetten, waardoor de torpedo steeds dezelfde richting als de as van den gyroscoop blijft behouden, mits dit

3080
3085
3090
3095

toestel maar snel blijft draaien - houdt het toestel onder contrôle, zelfs nadat het reeds werd gelanceerd. Zoo heeft de torpedist, daar beneden in zijn kleine, bedompte machine-kamer, niets anders te doen dan precies in te stellen op de hem uit het commando-torentje door den commandant aangegeven richting en diepte; tevens geeft hij den torpedo de gewenschte snelheid van voort-beweging. Dan wordt het vijf tot zeven meter lange vischachtige projectiel in de torpedo-buis geplaatst,- een slechts zwakke lading buskruit wordt ontstoken, of wel wordt het ding weggeschoten door de kracht van saâm-geperste lucht; en omdat de onderzeeër beneden den roerigen water-spiegel onbewegelijk drijft, zal het weg-schietende moordtuig recht-af op zijn doel toe-schieten. En terwijl hij de lanceerbuis verlaat, wordt de voortstuwingsmachine automatisch in beweging gezet. Zoo pijlt hij onder water vooruit, met den stompen kop vooruit. Die blinde visschenkop is, zoo naar het uiterlijk, van een schijnbare ongevaarlijkheid; hij is niet geramd, hij is niet toegescherpt, hij is ook ongetand, - zooals men zich wellicht zoo'n onderwatermonster zou voorstellen. Maar die rond-gepolijste, gladde vischenkop bevat een lading van 60 tot 100 kilogram springstof. De werking heeft plaats door een toestelletje, dat bestaat uit een pen, door een veer naar buiten gedrukt: door den stoot van de pen tegen den vijandelijken scheepswand wordt een hoeveelheid slagkwik tot explosie gebracht, waardoor weer de lading nat schietkatoen ontploft. Dit pyroxyline is weer een satansch brouwsel, een saâm-gevatte giganten-kracht, welke bij uitbarsting in zoo'n muurdikken scheepswand een gat slaat van eenige meter in het vierkant. En het kolkende water stort zich als waterval in het scheepsruim, zoodat in drie, vier minuten een zoogenaamd gepantserd schip van meer dan 12,000 ton als een lekke visscherspink in de diepte der zeeën verdwijnt. Drie gelanceerde vischmonsters, elk van hoogstens zes zeventuizend gulden waarde - en driemaal de tien

3100
3105
3110
3115
3120

Allerlei.

Oorlogs boycot.

3125 - In Engeland gaat men de bekende verfstof "Pruisisch blauw" boycotten, omdat zoowel de naam, als de herkomst vijandelijk zijn. Aan de leerlingen van de "South Kensington Art School" is reeds aangezegd, dat deze kleur voortaan in hun verfdoozen behoort te ontbreken; Engelsche doordrijvers komen ook nu ineens met de opmerking, dat de kunstenaars van alle landen deze felle kleur eigenlijk altijd on-artistiek hebben

3130 gevonden, en men is reeds klaar met het citaat van een Engelsch kunst-professor, die
indertijd eens beweerd zou hebben, dat gedurende de achttiende eeuw in geen enkel
kunstwerk door de meesters van toen gebruik was gemaakt van Pruisisch blauw; zelfs
wordt nu weer aangehaald een geschrifte uit 1733, waarin toen betoogd werd dat geen
3135 schilder ooit gebruik sou maken van deze nieuwe hard-kleurige verf. De verfstof werd
uitgevonden door een Pruisischen verver, Diesbach geheeten, ongeveer tusschen 1704 en
1720.

Ook in Frankrijk is men reeds begonnen met den boycot van Duitsche artikelen;
toevallig lazen we in een der Fransche bladen, dat men het voortaan wil trachten te
3140 stellen zonder zekere Duitsche kleurstof, waarmede het kranten-papier wit geverfd
wordt; dit chemisch, product zou een Duitsch monopolie zijn. Volgens een der
Parijsche bladen zal men zich daar moeten schikken in de nieuwe gele kleur van het
papier, – alsof in ons land, dat gelukkig zijn eigen krantenpapier vervaardigt, door
het "Handelsblad" en andere bladen niet bij voorkeur geel papier wordt gebruikt,
3145 omdat de kleur daarvan zoo rustig is voor de oogen der lezers! Erger zal men het
gemis aan Duitsche chemische verf-producten in Frankrijk gevoelen voor de tapijt-
nijverheid, en voor het verven van al die artikelen, die door de textiel-nijverheid
worden geleverd. Omdat een Franschman, zelfs in de benardste omstandigheden zijn
grapje niet kan achter houden, wordt er ook geklaagd, dat eveneens de kleurmiddelen
3150 zullen gaan ontbreken, om te dienen als verfstof voor... dames-haar. Het ergste is
dit zeker voor degenen, die zich voor haar eerste grijzende haren schamen; doch te
Parijs heelt men daarvoor ook al weer een troost bij de hand: "La politesse nous
obligerà de croire que ces têtes ont blanchi d'angoisse patriotique".

3155 **Wetenswaardigheden.**

De maag van het leger.

– Wij stellen op het oogenblik in niets zooveel belang als in oorlogs-statistieken;
en zoo hebben we ook kennis genomen van bet dagelijksche rantsoen-cijfer van de
legers te velde, welke cijfers voor de meeste legers niet veel verschillen. Om ons te
3160 bepalen tot den Duitschen soldaat weten we, dat deze als rantsoen ontvangt: 750 gram
brood, of 500 gram beschuit, 375 gram versch vleesch of 200 gram gerookt of gedroogd
vleesch, 125 gram rijst of 250 gram versche groenten, of wel 1500 gram aardappelen,
25 gram zout, 25 gram koffie of 3 gram thee en 17 gram suiker. Uitgaande van deze
gewichten komt men tot de volgende gezamenlijke pijlers voor bet Duitsche oorlogs-
3165 leger per week:

27.300.000 kilo brood.

7.278.000 " vleesch.

54.600.000 " aardappelen.

912.000 " zout.

3170 912.000 " koffie en

620.000 " suiker.

Om een nauwkeuriger denkbeeld te geven van deze geweldige massa voedsel, stelle men
zich voor, dat deze hoeveelheid brood zou saâm te vatten zijn in één brood, dat dan
een lengte van 120 meter moest hebben, en een hoogte naar verhouding; het vleesch zou
3175 de gedaante moeten hebben van een plak ter lengte van 55 meter en ter breedte van 25
meter, dikte in verhouding, dus minstens een meter; de aardappelen zouden geborgen
kunnen worden in een zak, ter hoogte van 56 meter. Voor de andere legers zal men,
aldus cijferende, getallen vinden, die niet veel afwijken van de Duitsche voedings-
cijfers.

3180 Men berekent, dat er nu te velde staan, of na het oproepen der reserves onder de
wapenen zullen zijn voor de zeven oorlogvoerende landen ongeveer tien millioen man.
Maar het is ondoenlijk een juiste opgave te geven van het voedingscijfer dezer
millioenen-scharen. Wij vonden ergens een schatting, dat dagelijks een bedrag van 45
millioen gulden moest worden uitgegeven, om al deze soldaten te eten te geven,
3185 waarbij dan de transportkosten komen, de verzorging, de soldijen, enz. Dus
vertegenwoordigt het jaarlijksche budget van een kleinen staat reeds het bedrag om
voor één dag de maag van de Europeesche legers te vullen!

Joodsche zoetigheden.

3190 – Men wijst er ons op, dat het Joodsche gebruik, om bij het Nieuwjaarsfeest zoeten
appel of honing te eten, veel ouder is dan uit de z.g. Egyptische lijdensjaren der
Israëlieten; het zou een veel klassieker gebruik zijn, ten bewijze waarvan zoowel de
Talmud als de Bijbel kunnen dienen. Men sla slechts den Bijbel op. In Nehemia cap.
VIII, 11 kan men lezen, dat Ezra en Nehemia op den eersten dag van de zevende maand
3195 (d. i. de Nieuwjaarsdag) het volk opwekten, om zoetigheden te drinken, terwijl in de

3200 Talmud door den Amora abaya (pl.m. 300 na Christus) wordt aanbevolen, om op Nieuwjaar meloenen, beetwortelen, dadels (in de Joodsche litteratuur dikwijls met honing identiek) enz. te eten, als symbool van de zoetheid van het komende jaar. Daarbij, speelt dan een rol, dat de Arameesche namen der genoemde spijzen een woordspeling mogelijk maken met de woorden "overvloed" en "vergeving", en aldus naast symbool van zoetheid ook een heilwensch inhouden, die in de richting van overvloed en vergiffenis (men denke aan den weinig dagen later volgenden Grooten Verzoendag) duiden. Zoo ziet men, dat men hier te doen heeft met een klassiek gebruik. Weliswaar wordt van appel en honing eerst in de 14e eeuw gewaagd, n.l. door den beroemden voorzanger van Mainz 3205 (pl.m. 1450), terwijl men in Fransche streken van druiven en vijgen vindt gesproken; maar de keuze der zoetigheden is bijzaak, en het gebruik zelf is hoofdzaak, dat met "het lijden der Joden" niets te maken heeft.

In- en Uitval.

3210 *Op het Roode Kruis.* Wat heeft men toch veel zorg voor de gewonde strijders! 't Gevoel is in onze eeuw voorwaar heel teer en fijn! O ja, maar 'k denk wel eens: als men geen wonden maakte, Dat zou toch nog veel beter zijn. (Laurillard.)

6 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Tweede Blad

3215 INGEZONDEN MEDEDEELINGEN (Voorwaarde plaatsing zie hoofd 1e Blad).

Schweppes DRY GINGER ALE Vraagt SCHWEPES en zorg het te krijgen.

Brand.

3220 Te Tynje (Fr.) is Dinsdag - naar de "N. R. Ct." meldt - de boerderij van W. Bok tot den grond toe afgebrand. De oorzaak van den brand is het vlam vatten van een pot met kokende olie. Verzekering dekt de schade.
- Te Zesgehuchten bij Eindhoven brandde volgens het "Hsg." af de boerderij, 3225 toebehoorende aan de wed. C. Rooijackers en bewoond door den landbouwer van Rijzingen. Het vee kwam in de vlammen om. Een paard werd gered. De bewoners wisten zich met moeite te redden. Assurantie dekt de schade. Oorzaak is onbekend.

Nederland en de Oorlog.

Bijdragen aan het Steuncomité.

3230 Van verschillende zijden wordt ons de opmerking gemaakt, dat velen, die er tegen op zien een eenigszins aanzienlijk bedrag in eens aan het Steuncomité te doen toekomen, wel in staat en bereid zouden zijn een wekelijksche bijdrage te geven, wanneer die bij hen werd opgehaald. Het denkbeeld is reeds eens in oen ingezonden stuk in ons 3235 blad geuit, doch men is er niet op in gegaan. Nu het opnieuw en herhaaldelijk wordt aanbevolen, zij het nog eens onder de aandacht van het Steuncomité gebracht.

De geredde Britsche zeelieden en het internationaal recht.

3240 Naar wij vernemen zijn de beginselen van volkenrecht, volgens welke de geredde Britsche zeelieden voor interneering niet in aanmerking komen, niet bepaalde artikelen van internationale verdragen met zooveel woorden uitgedrukt maar zijn die beginselen tot uiting gekomen bij de behandeling van de verschillende conventies van de vredesconferentie van 1907. Men heeft hier te doen met eene toepassing van de 3245 beginselen van het Roode Kruis op een zeeoorlog. Alleen indien het zeegevecht geleverd was binnen onze territoriale wateren - waar niet gevochten mag worden - zouden wij tot interneering der bij dit gevecht geredden moeten overgaan. Art. 15 van de conventie betreffende de toepassing van de beginselen van de conventie van Genève op den zeeoorlog, hetwelk - behoudens het geval dat de neutrale mogendheid met de oorlogvoerende een afwijkende regeling mocht getroffen hebben - de interneering 3250 gebiedt van in neutrale havens met toestemming der plaatselijke overheid ontscheepte schipbreukelingen, gewonde of zieke zeelieden der oorlogvoerende partijen, heeft alleen betrekking op die zeelieden, welke door schepen van de oorlogvoerende mogendheden zelf worden aangevoerd, maar niet op zeelieden, welke, gelijk hier het geval is geweest, door neutrale handelsschepen aan wal worden gebracht. Waren zij 3255 opgepikt door een neutraal oorlogsschip, dan zou overeenkomstig art. 13 der conventie zooveel mogelijk zorg moeten worden gedragen, dat zij niet opnieuw aan de krijgsverrichtingen konden deelnemen.

Begravenis Engelsche matroos.

3260 Heden had te IJmuiden de begravenis plaats van den Engelschen matroos Green van den in den grond geboorden pantserkruiser "Hogue". Na van het lijkenhuis op het kerkhof

te zijn afgehaald, werd de kist, welke met bloemen versierd was en met de Engelsche vlag gedekt was, gereden tot voor de woning van den Engelschen vice-consul, waar de stoet werd gesteld. Voorop gingen twee tamboers met omfloerste trommen en een
 3265 sergeant-pijper van de Kon. Hollandsche marine, gevolgd door zes gewapende matrozen, het z.g. vuurpeleton, onder commando van een onderofficier. De lijkkoets werd gevolgd door twaalf ongewapende matrozen en twaalf ongewapende infanteristen van het te
 3270 IJmuiden gedetacheerde 10e regiment infanterie, alsmede deputaties van het 10e regiment, de Kon. Hollandsche marine en de pantserfort-artillerie. De wagen werd omringd door vier ongewapende matrozen, als slippendragers dienstdoende. In De twee volgrijtuigen namen plaats de vice-consul van Groot-Britannië de heer Reigersborg, reverend Chambers van de Engelsche kerk te Amsterdam, de officier 2e klasse van de administratie der zeemacht de heer Jas, De 2e luitenant der artillerie Burgers, beiden namens den positie-commandant, de havenmeester van het Noordzee-kanaal, de
 3275 leider van het Roode Kruiscomité te IJmuiden dr. Van der Horst, pastoor Van de Pol van de oud-Katholieken, ds. Huizing van de Gereformeerde Gemeente. De stoet begaf zich langs de gebouwen van het Roode en Witte Kruis en stond onder bevel van den luitenant-ter-zee 2e kl. Greve, die ook de leiding had op het kerkhof. Bij den ingang van het kerkhof gaf het vuurpeleton eenmaal vuur, waarna de kist naar de geopende
 3280 groeve werd gedragen. Hier las de Engelsche predikant een hoofdstuk van den Bijbel voor en voerde vervolgens het woord dr. Van der Horst, ds. Huizing, en luitenant-ter-zee Greve. Deze laatste sprak, namens de Nederlandsche marine in de Engelsche taal. Nadat de vice-consul, namens de Engelsche regeering bedankt had, bedankte luitenant-ter-zee Greve, namens de familie. Van te voren hadden eenige officieren en matrozen
 3285 een schopje aarde op de kist geworpen en had het vuurpeleton het gebruikelijke salvo gegeven. Naar wij vernemen zullen, de te Hoek van Holland aangebrachte, overleden Engelsche zeelieden morgenochtend 10 uur te 's-Gravenzande worden begraven.

Koninklijk Nationaal Steuncomité.

3290 Vijfde lijst van ingekomen bijdragen en toezeggingen van 13 t/m. 19 September 1914: mr. R. T. M., Den Haag, f25; H. W. d. W., Leeuwarden, f2.50; P., Amsterdam, f10; J. L., Boskoop, f5; F. C., Amsterdam, f5; Pers. Kon. Meteorol. Inst., De Bildt, f24.79; mej. V., Den Haag, f25; Ph. A. W., Amsterdam, f10; O. v. d. V., Rotterdam, f2.50; De Erve H. D. J., Wormerveer, f10; W. L. K., Groningen, f25; Collecte Bidstond,
 3295 Blokzijl, f5.46; heer en mevr. V. f2.50, N.N. f25, N.N. f5, N.N. f4, mr. J. H. B. f50. mevr. wed. C. K. f20, Ingek. Bur. Residentiebode f2.50, C. H. f3, allen Den Haag; Groep Vreeswijk, Vianen, f275; Ambtenaren Rijkswerkinr., Veenhuizen, f182.50; W. K., Goes, f60; mevr. v. H., Bussum, f10; mr. S., Amsterdam, f25; Een speelclubje f9, N.N. f10, C. f10, Whistclub B. K. f60, mr. H. Z. f10, J. H. K. f300, mej. d. C. f25, C. J. H. f50, allen Den Haag; B., Vorden, f25, J. M. G., Veendam, f25;
 3300 "Jongedochtersver. "Jehova Nizzi", Baarland, f5; mevr. wed. L. W.-B., Amsterdam, f60; mevr. W. v. I. v. E. en dr. L. v. d. L., f20; R. Ridder P. v. W., Den Haag, f500; Ver. v. Ned. Rijtuigfabr., id., f75; mej. C. E. v. O. S., Hilversum, f10; mevr. H. v. O. S., Hilversum, f25; A. H., Breda, f5; Fabr. v. Melkprod. "Neerlandia", Weesp, f24.77; C. L. d. K., Den Haag, f25, Omberclub "Gasco", id., f25; Pers. der met de
 3305 Kon. Petr. Mij. verbonden Maatschappijen, f6; Ds. H. G. v. d. F., Deventer. f100; J. H. v. d. D., Amsterdam, f25; J. J. A. Q., id. f300; Dr. J. C. B., H., f100; Steuncomité "den Bommel", den Bommel (Flakkee) f200; Steenfabriek "Ouderzorg", Leiderdorp, f100; Inzameling te Dirksland, Melissant en Herkingen, f1185.12½; Dr. C.
 3310 C. D., Amsterdam, f50; mevr. Wed. P. d. J. d. J., Haarlem, f25; Mej. v. G., Nijmegen, f5; F. A. R., Arnhem, f50; J. H. C. v. R., Den Haag, f3; C. v. D. Nzn., Breskens, f10; A. E., Leeuwarden, f50; Mr. H. J. S., Winschoten, f25; Eenige ingezetenen van Arnhem, f31.15; Mr. T. J. N., Den Haag, f10; Mr. G. J. J., Den Helder f10; Coll. bidstond Nieuwe Kerk Ned. Herv. Gem., Vlissingen, f50.16; Pers. Fa. Lensvelt Nicola, Den Haag. f8.03; W. J. S., Middelburg, f500; Mr. C. J. Baron V. T. v. S., Arnhem, f300; Onderofficieren der 3de Depot-Comp. Gren. Jag., f5.61; Jhr. J. W. v. N. t. S., f50; R. F. C. B., f300; N. N., f1; Dames S. en M., f5; H. G. d. B. f60; v. D., f5; v. d. B., f10; Jhr. H. J. G., f5, allen Den Haag; Mevr. P. M. geb. S. N., Oudewierdum (Fr.), f25; L. P. J. d. D., Fijnaart, f25; S. H., Leeuwarden, f130; J. N., Groningen, f25; Ned. groep der Union interparlementaire, f1000; E. H. M., Lunteren (G.), f10; Opbrengt kerkconcert, Ilpendam, f25; H. A. L., Haarlem, f40; A. v. D., Amsterdam. f10; Tweede bijdrage werklieden Kon. Etablissement, id. f10.58; Ridder P. v. W., Den Haag, f500; Mevr. J. W. N.-V., Bloemendaal, f500; Mr. C. S., Den Haag, f25; Mej. M., Zierikzee, f25; Mr. F. J. S., Middelb. f25; K. C. v. d. K., Arnhem, f25; E.M., Mook
 3325 Middelaar, f5; Schietver. Bloemend. Comm., Bloemendaal, f25; Willem de Zwijgerl. 69-71, Den Haag. f5.50; Afdeeling Lexmond, f245.25; mej. S. W. d. K., Haarlem, f200; H. B., Steenderen f300; kapitein G. d. J. d. J., Jutphaas, f100; C. D. Z. IJmuiden. f25;

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 3330 J. J. F. V., Hengelo, f12.50; J. J. H. K., Delft, f100; N. N., Den Haag, f10; F. P. t. M., Den Haag, f50; Marine en werf-personeel, Hellevoetsluis, f300; Collecte te Warder en Kwadijk. f49.96; G. J. K., Utrecht, f20; dr. G. K., Leiden, f5; mej. C. W. v. N., Dordrecht, f5; G. L. S., Amsterdam, f63.50; C. A. G. V., Den Haag, f10; "Voorwaarts", Bond van actief dienende Ond.off., Machinedrijver en Stoker, Den Helder, f60; E. T. I., Den Haag, f1000 4% Amsterdam 1901; R. H., Goirle, f5; wed. J. d. l. H. v. M., Oosterbeek, f5; E. J. V., Leiden, f5; F. T., Den Haag, f2.50; dr. G. L. V., Leiden, f10; C. B., Sittard, f30; M. G. B., Dwingeloo. f25; H. (opbrengst orgelbesp.) Abcoude, f45.61½; A., Dieren, f6; F. K., f100; mr. A. J. A., Den Haag. f6.24; H. J. v. N.. Den Haag, f10; Militairen van de Stelling van de monden van de Maas en het Haringvliet, f250; Ambtenaren, mindere geemployeerden en werklieden bij 's Rijks werf, Amsterdam, f206.78; Kon. Ned. Stoomboot Mij., Kon. West-Ind. Maild. en Nieuwe Rijnvaart Mij., Amsterdam, f5000; W. H. I. G. B., f1000; A. B., Ellekom, f25 (maandelijks); Tabaks Handel Mij., Amsterdam, f500; P. P., Haarlem, f100; G. P., Utrecht, f10; C. v. Z., Arnhem, f5; jhr. A. W. v. d. W., f50, mej. F. A., f150, mej. W. F. R., f10, mevr. N. N., f3, allen Den Haag; N. Rotterd. Courant, f1795.68; C. v. L., Scheveningen, f25.31½; Verzameld door V. in Hôtel des Galeries, f4.68½; N. N., Den Haag, f2.50; L. J. A. Q. en M.-H., id., f25; Tweede N.-H. Tramweg-Mij., f100; C. A. J. d. J., Den Haag, f1 (14 daags); B. a. B., Blaricum, f5 (wekelijks); ds. N. C. B., Kesteren, f25; Zusters van het Gest. Meerenberg, Santpoort, f17.42½; mevr. C., D., f10; mr. T., Den Haag, f20; A. T., id., f0.25; mej. v. d. M., id., f2; ds. P. v. A., Delft, f12.50; W. H. K., Bautsch Heerlen, f5; donair. v. P.-N., Wezep (G.), f500; Bridge-club, Arnhem, f400; Nationale Vrouwenraad, Utrecht, f100; fa. L. J. C. B., Den Haag, f6; jhr. mr. v. d. B., Leeuwarden, f25; Old Burgerweeshuis, Sneek, f500; Van versch. lezers der brochure Casimir f3 en f1.25 in postz.; C. E., Den Haag, f10; W. L., Den Helder, f10; Collecte te Oosterbierum en Klooster Lidlum f104.67½; E. P., Den Haag, f25; S. L. L., id., f8; F. en M. Z., Breda, f47; Muziekver. "Apollo", Sliedrecht, f20.70; mevr. H. A., Den Helder, f10; S. d. V., Leiden, f10; F. J. v. S., Hilversum, f2.50; L. F. L., Groningen, f10; R. S., Amsterdam, f10; dr. bn. v. H. v. W., Delden, f600; C. B., Leeuwarden, f25; mevr. v. d. M.-T., Den Haag, f100; P. M., Rotterdam, f4; H. M. d. V., De Bilt, f25; G. V., Apeldoorn, f5; mevr. M., id., f2.50; mej. B., id., f5; J. D. U., Hilversum, f10; K. B. A., Amsterdam, f5; mevr. wed. J. C. B., Nijmegen, f20; A. A. Q., Sliedrecht, f25; H. W. A. W., Den Haag, f5; luit. L. Ph. S., Haarlem, f10; A. P., Den Helder, f2.50; Zangvereniging te Biervliet f10; J. S., Amsterdam, f15; dr. J. A. B. V., Den Haag, f20; C. L. V., id., f12.50; N. v. E., Arnhem, f25; heer en mevr. D. E. v. L., Heemstede, f100; Afdeeling Numansdorp f1000; le comp. veldpioniers le div. f18.18; N2, Haarlem, f10; G. A. v. H., Den Haag, f50; 3365 jhr. mr. J. H. v. R., Den Haag, f100; H. P., Kampen, f10; H. T. v. V., Kampen, f3.12; Chr. Jong. Ver. "Eben Haëzer", Heusden, f2.50; mr. G. v. L., Zwolle, f25; mej. C. T., Elspeet, f10; J. J. M., Hoorn, f25; Pers. der met de Kon. Ned. Petr. Mij. verbonden Petr. Mijen. f17.50; Uitvoering in Pulchri Studio, Den Haag, f155.15. Totaal dezer lijst f23.457.20. Totaal der vorige lijsten f424.280.39½-. Totaal ontvangen bijdr. en 3370 toezeggingen f447.738.69½.
De Penningmeester, Jhr. mr. W. Th. C. VAN DOORN, Koninginnegracht No. 35. 's-Gravenhage, 23 September 1914.

De Koningin aan de grens.

- 3375 Een lezer van *De Soldatenkrant* schrijft uit Zundert: We hebben Haar gezien, onze Vorstinne, we zullen 't niet licht vergeten! 't Was Zaterdag geworden, dien dag zouden wellicht voor 't laatst hier in Zundert, regimentsoefeningen worden gehouden. Staag droop de regen neer, met eentonig, zacht getik neervallend op de zadels der verzamelde cavaleristen... Er was geen stemming!... 't Vooruitzicht, den killen 3380 najaarsregen gedurende den marsch als metgezel te hebben, doornat thuis te komen... deed afbreuk aan de vroolijke stemming die altijd heerscht en... 't vooruitzicht werd bewaarheid! De lange, zwijgende colonne rukte op langs den verlaten straatweg naar Sch... Geen gezang, geen muziek, slechts 't hoefgekletter, vermengd met 't bekende geklik-klak der sabels tegen de sporen verried dat een cavalerie-colonne daar 3385 voortschreed! Er was geen stemming! Doch plots, als 'n bliksemflits uit den helderen hemel, komt 't bericht dat onze geëerbiedigde Vorstin onze troepen zou inspecteeren!!! Hoe?... Wat?... de Koningin???. In dit noodweer? Ongeloofelijk!! Geklets! en alras bewees de weder intredende stilte, dat ook ditmaal "de huzaren den dienst weer hadden uitgezocht". Weldra echter mochten wij van onzen commandant de 3390 bevestiging van 't gerucht vernemen en we hebben Haar gezien, onze Vorstinne, we zullen 't niet licht vergeten! In dichte drommen stonden de regimenten opgesteld, diepe stilte heerschte, aller oogen gevestigd op de commandanten die 't gunstige oogenblik berekenden waarop zij met hunne ongeduldige mannen in 't gevecht zouden

ingrijpen!... Een enkel teeken slechts en... voorwaarts stormden de drommen, vast
3395 aaneengesloten, met de sabel in de vuist den tegenstander tegemoet... 'n
Prachtmoment! Voor de blikken van Hare Majesteit ontplooidde zich voor zoover de
neergutsende regen dit toeliet, het zeldzame en indrukwekkende schouwspel eener
cavaleriecharge! En toen gebeurde het! Ordonnansen renden af en aan, commando's
3400 weerklonken en in een muurvaste linie van honderden meters lengte, stormden, in
woesten galop, de huzarenregimenten in de richting van Hare Majesteit! Was het
bezorgdheid van onzen beminden generaal toen deze, naast Hare Majesteit, staande, de
hand waarschuwend ophief, ten teeken van halt? Had deze fiere krijger, zijne jongens
kennend, wellicht een voorgevoel van hetgeen komen moest, van hetgeen onvermijdelijk
3405 gebeuren zou? Wij weten 't niet maar uit die aansnellende, blauw-zwarte massa
donderde een gejubel los, zóó overweldigend, zóó onuitsprekelijk wél gemeend, een
niet te weerhouden, niet te stuiten vreugdekreet, spontane hulde aan Haar, de beminde
Koningsvrouwe, de onvermoeide Weldoenster in deze bange dagen. Dien jubelkreet
vertolken? "Majesteit, hier zijn we! Reken op ons!" Niemand zal dien dag licht
vergeten!

3410

Voor de militairen.

Dinsdagavond werd in de Groote Kerk der Ned. Herv. Gemeente te Aalsmeer een
weldadigheidsconcert gegeven door het dubbel gemengd quartet. "Euphonia" (directeur
Willem Hespe), mevr. C. Engelen-Sewing (sopraan), mevr. Mien Sternheim-Smits (alt),
3415 den heer Jos. Schouten, (bariton) en den heer Willem Doortmont, (orgel), allen uit
Amsterdam. De opbrengst der uitvoering, evenals de collecte, na afloop, zal voor de
militairen worden aangewend. De militairen hadden vrijen toegang, terwijl de toegang
voor de ingezetenen op minstens 15 cent per persoon was gesteld. Even zeven uur was
3420 het Kerkgebouw, dat 700 à 800 personen kan bevatten, geheel gevuld, wat tengevolge
had, dat bij den aanvang van het concert velen teleurgesteld naar huis terug moesten.
— Voor het fort aan den Middenweg in de Beemster was het gisteren weer een gezellige
avond. Mevrouw W. E. Arntzen-Wafelbakker, van Amsterdam, had aangeboden dien avond
voor de militairen een uitvoering te geven met haar leerlingen, de dames M. de Bruin
en C. Melcher en den heer P. Belmer.
3425 — Door de firma J. Baars en Zoon te Krommenie zijn 25.000 sigaren aangeboden voor de
troepen.
— Op Overmeer onder Nederhorst den Berg, maken de landweermannen het zich zeer
gezellig, dank zij de medewerking van Baron van Lijnden, wiens koetshuis door rappe
3430 handen in een tooneelzaal werd herschapen. Dinsdagavond hadden zij weer een muziek-
en voordrachtavond georganiseerd. Soldaat Schaafsma droeg verzen voor van Maria
Boddaert en Laurillard; Korporaal Lobert hield voordrachten: de jongens hoorden in
stil genieten naar den bariton-zang van hun makker Schotanus, en er werd onbedaarlijk
gelachen als Chr. Abkoude, de schrijver van jongensboeken, hun zijn vertellingen en
3435 liedjes voordroeg.

3435

DE PERS.

Neutraliteit.
Het *Weekblad van het Recht* schrijft het volgende: De Nederlandsche Staat is neutraal
bij den geweldigen strijd, die thans Europa verdeelt. Gelukkig werd die neutraliteit
3440 tot dusver niet aangetast en aller hoop gaat daarheen, dat het zoo moge blijven. Wat
haar in gevaar kan brengen, dient te worden vermeden. Ook de onderdanen moeten zich
onthouden van alles, wat bij de neutrale houding van den Staat aan de eene of andere
zijde tot bedenking zou kunnen leiden. Wat daaromtrent in de Troonrede werd gezegd,
zal aller instemming vinden. "Dwingt nu de stipte inachtneming van de eischen dier
3445 neutraliteit ook tot het achter wege houden van elk oordeel over de
verantwoordelijkheid voor het van den krijg, over hetgeen tot dusver bij het voeren
van dien krijg is geschieden nog geschieden zal? Het schijnt dat die vraag in de
kringen onzer regeering bevestigend wordt beantwoord en als gevolg daarvan onthouden,
onze groote bladen zich met pijnlijke zorgvuldigheid van alles, wat als een
partijkiezen zou kunnen worden aangemerkt. Men neemt alles op, wat van de eene of
3450 andere zijde wordt bericht en betoogd, doch hoedt zich een eigen oordeel uit te
spreken.
"Naar onze meening is deze houding niet de juiste. Wij hebben in een vorig nummer
enkele mededeelingen gedaan over hetgeen in wetenschappelijke kringen van één zijde
wordt geschreven; wij hebben aangewezen, met een enkel woord, hoe subjectief gekleurd
3455 de opvattingen zijn, die over en weer als de eenige juiste worden voorgedragen. Alle
zin voor objectief oordeelen schijnt verdwenen. Dat objectief oordeel kan dus slechts
worden gevonden bij hen, die niet aan den strijd deelnemen, niet door nationalen
hartstocht gedreven, door haat en verbittering geleid worden. En indien dat oordeel

3460 kan worden gevormd, is het ook wenschelijk dat het wordt uitgesproken. "Wenschelijk,
omdat alleen op die wijze mogelijkerwijze kan worden verkregen, dat ook in de
oorlogvoerende kringen eene onpartijdiger opvatting baan breekt, aan den nationalen
haat niet uitsluitend het woord wordt gelaten. De kans moge gering zijn, moet die
daarom niet worden beproefd? Is het wenschelijk, dat men met gekruiste armen rustig
3465 blijft, gadeslaan wat er gebeurt, niet tracht te doen wat reeds nu kan strekken tot
voorbereiding van eene betere toekomst? In een tijd als dezen heeft de publieke
opinie behoefte aan eerlijke en onpartijdige voorlichting, in de neutrale staten
zelf, in de oorlogvoerende landen evenzeer. In de laatste zal zij, zoo die,
voorlichting haar al bereikt, er moeilijk vatbaar voor zijn. Kan dat eene reden zijn
om niet te beproeven haar te geven? En in de neutrale staten is die voorlichting
3470 daarom noodig, omdat zich anders bij de groote massa verkeerde voorstellingen vormen,
die, onwillekeurig tot uiting komende, de neutraliteit meer kunnen schaden dan het
uitspreken van een weloverwogen oordeel in bezadigden vorm.

"Van de eene en van de andere zijde worden telkens zware beschuldigingen voorgebracht
over de wijze, van oorlogvoeren, over schending van het volkenrecht, over gepleegde
3475 wreedheden. Er is niet een gezag aangewezen, dat met eerlijkheid en onpartijdigheid
tracht de waarheid vast te stellen. Het gemis van eene internationale commissie, tot
welke alle klachten kunnen worden gericht en dat bevoegd moest zijn, zoo mogelijk,
een onderzoek in te stellen en een oordeel uit te spreken, zal sterk moeten worden
gevoeld. Ook daarom heeft de neutrale pers eene wel zware, doch schoone taak te
3480 vervullen. Zij kan beproeven gegevens te verzamelen, drie gegevens te schiften en op
den grondslag daarvan een oordeel te geven, dat met voorzichtigheid gevormd en
uitgesproken, niet nalaten zal invloed te oefenen. Daarbij moet in het oog worden
gehouden, dat, hoe neutraler staat en onderdanen trachten te zijn, hoe minder ook de
bijzondere personen zich laten leiden door onberedeneerde sympathieën, hoe meer zij
3485 streven naar objectiviteit van onderzoek en oordeel, hoe meer waarde zal moeten
worden toegekend aan hetgeen door hen wordt gezegd en geschreven. Doch om den wille
van de neutraliteit elk oordeel terug te houden, gaat te ver. Waarheid en recht
kunnen in deze bange tijden slechts eene schuilplaats vinden in de neutrale landen;
men make die plaats niet zoo diep en verborgen, dat van de schuilgegane machten alle
3490 invloed naar buiten verloren is. "Er is aan het niet uitspreken van een oordeel over
handelingen en gebeurtenissen nog een groot gevaar verbonden. Waar afkeuring wordt
teruggehouden, wordt goedkeuring ondersteld. Een ernstig, weloverwogen protest zal
aan de zijde waartegen het gericht is minder kwaad doen dan het stilzwijgen doet aan
den anderen kant. Juist het streven naar onthouding van oordeel, uit vrees de
3495 neutraliteit te schenden, heeft reeds in enkele landen de gedachte gewekt, dat de
sympathie te veel aan ééne zijde ging en dus, hoezeer gelukkig onze neutraliteit niet
in gevaar, wel onze onpartijdige houding in verdenking gebracht.

"Eindelijk, na de geweldige worsteling moet toch weer vrede komen. Ook die vrede kan
van uit de neutrale landen worden voorbereid. Of hier niet reeds nu een taak ligt
3500 voor de regeeringen van de neutrale staten, wagen wij niet te beoordeelen. Doch de
neutrale volken kunnen en moeten het mogelijke doen om reeds thans op den weg te
wijzen, die naar den vrede voert. Toen de oorlog dreigde, hebben de volken gezwegen;
de diplomatie deed haar werk: zij deed het slecht; de krijg brak uit. Moet thans die
oorlog worden voortgezet tot het bitter einde, en aldus weer de kiem worden gelegd
3505 voor een nieuwen krijg? Kan niet in de neutrale staten de openbare meening zoo worden
voorbereid, dat zij hare stem doet hooren, zóó aanhoudend en zóó krachtig, dat
eindelijk naar haar worde geluisterd? Dwaze illusie misschien. Door te veel als
illusie te beschouwen, heeft men de werkelijkheid laten worden tot wat zij thans is:
ruw, wreed, met alle menselijkheid spottend. "Het spreekt vanzelf, dat bij het
3510 moeilijke werk, hier meer aangeduid dan beschreven, eene groote gematigdheid, niet
alleen in den vorm, behoort te worden in acht genomen. Het "suaviter in modo" spreekt
vanzelf: "fortiter in re" behoeft daarnaast niet te gelden. Niet om het uitspreken
van sympathieën of antipathieën is het te doen; hoe minder zich die doen gelden, hoe
beter. Het gaat hierom een werk van waarheid en gerechtigheid, om een werk des
3515 vredes. Wie zichzelf niet tot eerlijk, onpartijdig oordeelen in staat acht, hij
blijve zwijgen. Doch wie oprechtelijk de waarheid zoekt en tracht, voorzoover hij
meent haar gevonden te hebben, haai aan anderen te verkondigen, naar zijne eerlijke
overtuiging, hij schendt niet de plichten der neutraliteit. Integendeel, hij vervult
eene taak, die slechts door de neutralen kan worden waargenomen."

3520

TSJOEN.

DOOR **ELISABETH VON HEIJKING.**

(Geautoriseerde vertaling.) 35

Van dit uur af gleden de afwisselende gebeurtenissen der belegering bijna ongemerkt,

3525 als een droom, Tsjoen voorbij, en hij sloeg er nauwelijks acht op, dat hij bij den
 strijd na de uitbarsting, terwijl hij bezig was in het puin te graven, zelf een
 schampschot. had gekregen. Eigenlijk was het eenige wat hij gevoelde, een toenemende
 vermoeidheid, die hem onverschillig maakte voor gevaar, en hem afstompte tegen de
 3530 gruwelijke tooneelen om hem heen. Zijn eenige wensch was, in een diepen, diepen slaap
 te verzinken, onverschillig of het de slaap des levens of van den dood was. Doch de
 slaap ontvluchtte hem. Met brandende oogen, met slappe ledematen zat hij daar
 ineengehurkt. Half verhongerd. Want de voorraad levensmiddelen in den Petang was
 bijna uitgeput. Angstig berekende men: Nog twee dagen, nog een dag konden de heel
 3535 klein geworden porties uitgedeeld worden. Dan was het uit. Zelfs de bladeren van de
 boomen hadden de Chineezers al opgegeten.
 Vele levens werden door de ontberingen vernietigd, doch er kwamen ook nieuwe levens
 bij. Temidden van die ontzetting werden er kinderen geboren. En ook de moeders van
 die, zoo te ongelegener tijd verschijnende aardbewonertjes leden gebrek. [...]
 (Wordt vervolgd.)

3540

Over de Duitse grens.

Ditmaal zou het dool van den tocht zijn, een kijkje te nemen in een van de Duitse
 grensplaatsjes. Men had mij wel gezegd, dat ik 't niet zou klaarspelen per rijwiel,
 maar een poging was toch allicht te wagen. De Hollandsche grenswacht liet mij
 3545 gemakkelijk passeeren. Maar aan het Duitse Zollamt kwamen al dadelijk de bezwaren.
 Per rijwiel? Neen, dat mocht niet. Men zou mij desnoods wel kunnen doorlaten, maar
 dan werd ik toch niet toegelaten in het grensstadje. De Durchlassposten daar was er
 streng op. 't Eenige was, te voet te gaan en aan den Posten een Passierschein of
 Ausweis te halen. Maar dat was een goed half uur wandelen... En ik hield voet bij
 3550 stuk bij den Einnehmer, dat ik per fiets wilde en anders niet... Toen werd 'n een
 druk gedelibereer onder de landweermannen en grenskommiezen. En onderwijl had ik
 gelegenheid eens rond te zien. De dreigende barricade was grootendeels verdwenen,
 zoodat de chaussee weer geheel vrij lag. Onder den pereboom in het tuintje zaten drie
 3555 militairen met een douanier een kaartje te leggen, halve groschen en bronzen
 pfennigstukken vormden den inzet. Aan een touwtje bengelde een zestal doode
 huismusschen. "Das sind alle Franzosen," lachte een dikke landweerman, die z'n
 uniformjas had uitgegooid en nu in een gestreept overhemd op een bank zat. "Of moeten
 ze misschien dienst doen bij de avondboterham?" opperde ik. Aan de toegangsdeur tot
 de douaneloods, waarbinnen een rij slaapplaatsen was ingericht, hing een kartonnen
 3560 doos met sleuf en het opschrift: "Freiwillige Gaben für die Kriegskasse." En aan den
 paal, die het bord droeg met de benaming van Zollamt en Bezirk, hing een tweede bord
 met een papier achter glas. Het wees in de richting van de chaussee naar Holland en
 droeg als aanduiding van de richting: "Privatweg nach Neu-Preussen, früher Belgien".
 Toen trad de Einnehmer me terzijde: "'s Geht einer mit Ihnen!" Onder geleide dus zou
 3565 ik per fiets kunnen gaan. Voor-trappend naar het grensstadje polste ik m'n geleider
 al eens over plaatselijk nieuws. Maar als militair geworden douanier liet hij niet
 heel veel los. Tot we aan het begin van de stad een luidruchtigen troep tegenkwamen,
 trommelslager en vaandeldrager voorop. "Auf den Weg nach Brüssel?" paaide ik hem.
 "De gewone Controll-Versammlung. De nieuwe lichting, die zich heeft moeten melden.
 3570 Hetzelfde wat ieder jaar voorkomt." "Moeten die nu ook weg, in den Krieg?" "Nein, das
 braucht nicht. Müssen noch ausgebildet werden." Zingend en joelend passeerden ons de
 groep lotelingen. Een enkel bedrukt gezicht er onder, maar de meesten blij-
 uitgelaten. Om de hoeden droegen ze smalle, gekleurde lintjes. Later hoorde ik, dat
 3575 ze hiermede aanduidden bij welk legeronderdeel ze waren ingedeeld. Blauw, bij de
 marine, rood, groen, wit bij de infanterie, Fuss-artillerie, Landsturm-cavalerie en
 wat niet al. Aan den Durchlassposten toonde ik mijn Hollandsche paperassen. En even
 later kreeg ik m'n Ausweis: verklaring dat ik te voet of per trein naar Holland terug
 mocht. Per rijwiel was verboden. Maar de gedrukte woorden werden doorgehaald en aan
 den voet van het biljet werd geschreven: Radfahren ist dem Inhaber gestattet.
 3580 Allereerst ging ik een kijkje nemen bij een paar oudjes, die ik er kende. Oh, der
 Krieg... Neen, daar heerschte niet de blij-opgewekte stemming van de jongelui langs
 den weg. Oud moedertje kwam bij me staan en een dochter liet haar strijkwasch in den
 steek. Twee zoons waren er mede... Allebei aan het front, of misschien in een
 3585 Duitse vesting? vroeg ik. Maar beiden waren "in den Linien". Eu ook nog een zwager
 van ons, fluisterde de dochter, terwijl zich stillekens langs ons heen bewoog een
 jonge vrouw in het zwart gekleed... Ja, hier werden wel in spanning de dagen
 doorleefd. Of er veel uit de plaats weg waren? Tusschen de vier en vijf honderd,
 hadden ze gehoord.
 Toen ben ik eens gaan zien, hoe 't wel gesteld was in den Ratskeller. Gewoonlijk was
 3590 er in den middag niet veel bezoek. Maar nu hoorde ik buiten al een druk geroes van

stemmen. Aan den Stammtisch zat dan ook een troepje jongelui van de nieuwe lichting. Dat was er een druk gepraat over en weer, van wat ze beleefd hadden dien dag... Wie Schlosser of Schreiner was, werd onveranderd ingedeeld als Pionier... Toen was... (een naam werd genoemd) gekomen. Men had hem eens aangekeken en grommend had het geklonken: "Infanterie Ab!" En druk werd er gedebatteerd over Feld-artillerie en Fuss-artillerie, schwere Cavalerie en leichte Cavalerie, leichte Landsturm-cavalerie... Maar toen kwam een dikke Familienvater tusschen beide met de verklaring, dat er geen leichte Landsturm-cavalerie bestond... Enkel Landsturm-cavalerie; als de kerels overgegaan zijn tot den Landsturm, dan worden ze allemaal dik en kan er geen sprake meer zijn van lichte cavalerie. Door de jongeren, die er bij komen, wordt 't dan toch een gemischte Cavalerie. De oude landstormmannen houden de jonge dan in toom. En een andere oude heer gaf de verklaring, dat zulks heel goed was, omdat de jongelui er direct op-in willen, maar de oude ervaren soldaten hen tot geduld manen: "nicht schiessen! die kommen von selbst heran... nur warten; man braucht nicht immer tot zu schiessen..." 't Deed me zoo denken aan een ouden, gemoedelijken hengelaar: "stil nu maar, kalm aan, jongens, we hebben zóó beet..." Met de Frau Wirtin heb ik nog een poosje zitten naboomen. Ze bracht de nieuwste *Düsseldorfer Nachrichten* en geïllustreerd blad van de *Berliner Zeitung* met foto's van de uitwerking van het belegeringsgeschut op de gepantserde hef koepels van de Luiker forten. En van haar vernam ik ook, dat de soldaten, die voor Luik geweest waren, allen met 14 dagen Urlaub naar huis waren. Daar dacht ik meteen aan het afreizen uit

ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Tweede Blad 7

Luikerland van een Armeekorps met onbekende bestemming... Of er dan daar ter plaatse ook militairen terug waren? "Zeker," verklaarde ze, "straks kwamen er nog hier voorbij. Ze gingen naar de kerk. Een is er erg ziek; die behoeft niet meer terug, maar komt bij de grenswacht. De anderen rusten uit. Ze komen ook niet veel buiten; alleen als ze naar de kerk gaan." Maar toen kwam er toch juist een door een achterdeur het café binnen met een jonge vrouw, misschien zijn aanstaande. Een paar vragen van andere bezoekers gaven mij zekerheid, dat hij inderdaad met 14 dagen verlof terug was. Een slanke jonge man was het, frisch gezicht met een ernstige uitdrukking. Graag had ik een paar woorden met hem gewisseld, maar ook de anderen lieten hem met rust, toen hij aan een hoektafeltje wat zacht ging zitten praten met zijn gezellin. In een van de bladen vond ik weer een van de verlieslijsten, ik meen de 17e. "Daarin wordt nog niet alles opgenomen," vertelde de waardin. "Dat zou de menschen maar verontrusten."

"Maar men krijgt toch bericht, als er een gebleven is?" "Ja, dat werd direct aan de familie bericht. In de plaats zelf wist men het nu van een vijftal". Oh, er waren er veel gevallen. En nu moesten nog weer al die sterke jonge jongens opkomen. "Drei, vier Wochen ausbilden en dan naar de Linien, om die Lücken weder aan te vullen. Een tijd lang bleef ze stil voor zich uit zitten staren... En ik ried haar gedachten: Krieg im Westen, Krieg im Osten und was wird's geben mit der Marine... Want ook den Duitscher wordt het hart zwaar, als hij denkt aan al het leed,, dat nog moet komen... Bij het uitgaan langs een andere Duitse grenswacht deed mijn Ausweis goeden dienst. Maar bovendien moest ik toch uitleg geven, wat ik eigenlijk over de grenzen gezocht had. K.

Amsterdam en de oorlog.

Voor het Steuncomité.

Het mannenkoor "Kunst na arbeid", directeur de heer W. F. Eggelte, had eenige weken een concert in voorbereiding, ten bate van het Amsterdamsche Steun-Comité. Het zou worden gegeven in het "Paleis voor Volksvlucht". Nu dit, wegens onoverkomelijke bezwaren in die localiteit niet kan plaats hebben, heeft de burgemeester toestemming verleend tot het geven van oen openbaar concert in het Oosterpark op Zondag 27 September, 's namiddags van 2 tot 4 uur. De vereeniging zal mogen rekenen op de belanglooze medewerking van het Harmoniecorps "Ons Huis buiten de Muiderpoort". Tusschen de zangnummers zal, namens het Amsterdamsche Steun-Comité een collecte ten bate van dat Comité worden gehouden. Het concert is voor iedereen toegankelijk. "Kunst na Arbeid" hoopt op deze uitvoering een flink bedrag voor het Steun-Comité te doen bijeenbrengen.

STADSNIEUWS.

Inbraak.

Gisteravond werd ingebroken in het pakhuis der N V. Glas- en Exporthandel v/h. J. B. Delius & Co., Geldersche Kade. De vermoedelijke daders worden op heeterdaad door een

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

brigadier en een agent van politie betrapt en gearresteerd.

"Ons Huis", Rozenstraat.

3660 De leeszaal van "Ons Huis" zal van Maandag 28 September af elken middag van 2 tot 5 uur geopend en kosteloos toegankelijk zijn voer werkloozen en militairen. Voor de avonduren blijft de gewone regeling geldig; n.l. contributie van 25 cent per jaar of 2 cent per bezoek. Zaterdagavond inschrijving voor de lessen, Cursussen enz.; werkljst kosteloos verkrijgbaar 's avonds na 7 uur.

3665

OPENBARE VERMAKELIJKHEDEN.

Heden:

Stadsschouwburg, 8 uur: Mme. Sans Gêne.

Rembrandt-Theater, 8 uur: 't Was in de Mei.

3670 Grand-Théâtre, 8½ uur: De blauwe Muis.

Schouwburg Frascati, 8 1/4 uur: Mobilisatie.

Holl. Schouwburg, 8 uur: Troubadour.

Circus Carré, 8 uur: Ben-Leil, de zoon van den nacht.

Concertgebouw, 8 uur: Abonnements Concert.

3675 Artis: Gedurende de maanden Augustus en September toegankelijk voor f0.25.

ONDERWIJS.

Academische examens.

3680 Amsterdam. Met goed gevolg is afgelegd het tweede natuurkundig examen door mejuffrouw N. N C. van der Poll en het candidaatssexamen in de geneeskunde door de heeren J. A. Klein Swormink (cum laude) en J. van Nieukerk.

Leiden. Bevorderd tot docter in de Nederlandsche letteren op proefschrift "Het Nederlandsch kinderspel vóór de zeventiende eeuw", mejuffrouw J. W. P. Drost, geboren te Amsterdam.

3685

Technische Hoogeschool.

Geslaagd voor het prop.-examen in de scheikunde, mej. J. Weisfelt.

3690 De heer J. Pais is benoemd tot tijdelijk onderwijzer aan de Openbare School No. 101, alhier.

Tob leeraar in de Duitsche taal aan de Rooms-Katholieke Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus, Hobbemakade 51, alhier, is benoemd de heer J. Bollen, te Nijmegen.

3695 Voor het tijdvak van 1 September tot 31 December zijn benoemd tot onderwijzers aan de herhalingschool gevestigd in de openbare school no. 135 alhier de heeren J. Ditmars, J. Koesbeek, A. Zinkweg, T. Ligthart, S. van den Bosch, K. Zandstra, N. J. van Hoboken en K. E. Kuiper; in de Fransche taal P. Kabel en J. H. Fortuin; in de Duitsche taal J. Leopoldt; en in de gewone vakken: F. Westendorp, K. Dekker, L. de Vries, J. Derksen, A. Tvelker, B. J. Melcher, L. J. J. Schofaerts, C. Meijer, P. van der Lijn, R. H. Posthuma, L. Groeneweg, E. F. Avenarius, J. Bruijn, F. F. Legrom, J. J. T. Poederbach, P. H. Drenth en H. Jansen.

3705 Bij het onderwijs in de practische chirurgie van den hoogleeraar dr. O. Lam in het Binnengasthuis alhier is voor het studiejaar 1914/15 benoemd: tot adsistent, plaatsvervangend hoofd der afdeeling de heer G. H. van Lier, arts; tot inwonende adsistenten aan de afdeeling van dezen hoogleeraar in het binnengasthuis de heeren I. Oljenick, arts en F. R. A. Stoll, arts; tot 2e adsistent de heer D. van Cappellen, arts, en tot buitengewoon adsistent de heer E. Snethlage.

3710

De heer B. van der Burg, leeraar in zuivelbereiding aan de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen, zal ter opening zijner lessen op Maandag 28 September een openbare voordracht houden in Junushoff.

3715 Dr. W. van der Gaaf, privaat-docent in de Engelsche taal en letterkunde, noodigt allen, die zijn colleges wenschen te volgen, uit tot een voorloopige bespreking op Zaterdag 26 September, des namiddags te twee uur, in het Universiteitsgebouw (Oudemanhuispoort).

3720 RECHTZAKEN.

Ontoerekenbaar.

De vijfde kamer der arrondissements-rechtbank ontsloeg heden van rechtsvervolging den

32-jarigen lossen werkmán, die uit een banketbakkerswinkel een busje van de
Vereeniging voor havelooze kinderen wegnam en zich schuldig maakte aan landlooperij.
3725 de rechtbank gelastte echter de opname van den man in een krankzinnigengesticht voor
den tijd van hoogstens één jaar.

Berooving.

Tot zes maanden gevangenisstraf werd door de rechtbank veroordeeld een 23-jarig
3730 recidivist, die een persoon beroofde, die zich te slapen had gelegd.

Fietsdiefstal.

De rechtbank veroordeelde tot zes maanden gevangenisstraf een persoon, die aan de
Heerengracht een transportrijwiel wegnam, doch het weer een huis verder in den steek
3735 liet, omdat het achterwiel van oen ketting was voorzien, zoodat hij het niet kon
berijden. Geëischt was één jaar gevangenisstraf.

Poging tot oplichting.

De Amsterdamsche rechtbank had 21 Juli een kantoorbediende tot acht maanden
3740 gevangenisstraf veroordeeld, wegens poging tot oplichting. Bekl. zou aan het
postkantoor een brief ter aanteekening gebracht hebben met een waarde van f2000, die
hij later als onbestelbaar terug ontving. Toen hij den brief weder in handen kreeg,
maakte hij aanmerking op het lak en beweerde, dat het bedrag er uit gestolen was, om
op die wijze aan het postkantoor f2000 terug te krijgen. Inderdaad had er nooit geld
3745 in dezen brief gezeten. Van dit vonnis was hooger beroep aangeteekend en heden stond
hij voor het hof terecht. In eersten aanleg had het O. M. tot vrijspraak
geconcludeerd, op grond, dat bekl. na de eerste aanmerking op het lak geen verdere
pogingen heeft gedaan, om het geld te krijgen. De advocaat-generaal mr. baron van der
3750 Feltz betoogde, dat bekl. niet vrijwillig van zijn voornemen, om op te lichten
is teruggekeerd, maar alleen, omdat hem duidelijk was geworden, dat hij het geld toch
nooit zou krijgen. Spr. merkte op, dat door het afbreken van de pogingen de misdaad
niet was weggevaagd. Dit zou het geval zijn geweest, als er van voorbereidende
handelingen sprake was, maar wat bekl. heeft gedaan waren uitvoerende handelingen,
3755 omdat zij onvermijdelijk waren voor het doel van bekl. het geld aan het postkantoor
los te krijgen. Volgens spr. stond het dus vast, dat er een misdadig feit gepleegd
was. De advocaat-generaal eischte acht maanden gevangenisstraf. Als verdediger trad
op mr. Muller Massis.

Pl. beriep zich op de gronden in eersten aanleg aangevoerd. Spr. betoogde voorts, dat
de oplichting alleen had kunnen worden gepleegd, als een schriftelijke aanvraag aan
3760 het hoofdbestuur der postreijen was gericht, tot het terugkrijgen van het geld. Die
brief is niet verzonden, de verzending toch behoort binnen een jaar te geschieden en
de termijn is verstreken. Er is niets, dat er op wijst, dat bekl. een verzoekschrift
had willen indienen. Dit verzoekschrift zou eerst de poging tot oplichting voltooien.
Nu is hiervan geen sprake. Pl. vroeg ontslag van rechtsvervolging, subsidiair
3765 vrijspraak.

Van een grijzen mantel.

Moeder en dochter wandelden over de Nieuwmarkt langs de kraampjes. Bij een der
stalletjes was een juffrouw bezig met hoedenpassen. Er lagen twee pakjes,
3770 toebehoorende aan die hoeden-passende-juffrouw. En terwijl deze juffrouw een en al
aandacht was voor haar nieuwen hoed, schoof de moeder het pakje naar haar dochter toe
en het tweetal verdween van de markt. Thuis gekomen bleek het pakje te bevatten een
grijzen mantel. Intusschen vond moeder en dochter het toch gevaarlijk om met dezen
mantel te gaan pronken, en zij besloten dezen te ruilen voor andere kleedingstukken.
3775 Zoo togen zij naar den winkel in de Damstraat, waar, zooals het papier verraadde, de
grijze mantel gekocht was. Zij vroegen een mantel in te ruilen voor twee
kindermanteltjes. Er kwam echter een kwartje aan te kort, ze namen dus maar één
kindermanteltje mede en zeiden later terug te komen om een zwarten mantel te koopen.
Intusschen kwam de bestolen juffrouw even later in den winkel, om weer een grijzen
3780 mantel te koopen. De winkeljuffrouw verscheen met den gestolen en geruilden grijzen
mantel. De mantel werd herkend, de juffrouw vertelde van de vermissing van den mantel
op de Nieuwmarkt. De politie werd gewaarschuwd en spoedig werden moeder en dochter
opgespoord. Heden stonden zij terecht; tegen de moeder werd 2 maanden en tegen de
3785 dochter 2 weken geëischt.

VISSCHERIJ.

Te Enkhuizen voerden Woensdag de botvisschers 140 tot 268 pond Zuiderzeebot aan.
Prijs f12 à 12.25 per 50 KG., 15 mnd. garnalen à 0.70 per mand.

3790 Aangevoerd en afgeslagen aan de Gemeente-Vischhal: groote tong per 10 stuks f11.50-10.50, midd. tong per 10 stuks f4.80-4.20, kleine tong per 10 stuks f3.20-2.10, zetschol per mand f3.30-2.05, kleine schol per mand f1.90-1.35, makreel per 10 stuks f 1.60-0.76, garnalen per mand f2.70-1.80, aal per pond f0.24-0.20.

KUNST.

3795 **Roode Kruis-diensten voor kunstwerken.**

Met een enkel woord is melding gemaakt van de poging, door eenige Nederlandsche kunstvrienden gedaan om van de te Leuven beschadigde schatten van architectuur en kunst zooveel te redden als nog te redden valt. Blijkens een nadere mededeeling van de N. Rott. Crt. is het initiatief tot die poging uitgegaan van den heer Willebeek Le Mair te Rotterdam. Met voorkennis van den Minister van Buitenlandsche Zaken en nadat men zich ervan overtuigd had dat de bedoeling van Belgische zijde op prijs werd gesteld, werd aan den Duitschen gouverneur-generaal in België, baron Von der Goltz een schrijven gezonden van den volgenden inhoud (vertaald):
Rotterdam/Den Haag, 10 Sept. 1914.

3805 Excellentie,

Het schijnt tot de onvermijdelijke rampen van den oorlog te behooren, dat ook groote cultuurwaarden daarbij verloren gaan: de schoonste monumenten van bouwkunst kunnen niet altijd voor verwoesting worden behoed en ook de belangrijkste kunstwerken van andere soort, schilderijen en beeldhouwwerken, moeten soms aan de grootste gevaren worden blootgesteld. Uit deze overweging deden zich in de Duitse dagbladpers reeds stemmen hooren, die erop doelden, dat voor de heeling van deze aan de beschaving geslagen wonden een Samaritanendienst behoorde te worden ingericht, gelijk voor de hulp der gewonden het Roode Kruis bestaat. Het is inderdaad duidelijk, dat ook onder de kunstwerken nog veel gered zou kunnen worden, wanneer slechts, dadelijk na de

3815 ramp, de noodige maatregelen werden getroffen.

De ondergeteekende Nederlanders hebben gemeend, dat het hier eene taak geldt, aan welke vervulling de neutrale volkeren geheel op dezelfde wijze kunnen deelnemen als aan de liefdediensten van het Roode Kruis. Door persoonlijke betrekkingen met Duitse kunstenaars en kunstvrienden ermede bekend hoe hooge waarde juist in Duitschland gehecht aan het behoud der monumenten, meenen zij een beroep te mogen doen op de welwillendheid van Uwe Excellentie voor het zooveel mogelijk redden der in Leuven deels verwoeste en anderdeels bedreigde gebouwen en andere kunstwerken. Geheel de beschaafde wereld, en Duitschland zeker in de eerste plaats, zou blij verademen, wanneer in Leuven de roerende kunstvoorwerpen in veiligheid konden worden gebracht en de mooie oude gebouwen, na den oorlog, weder worden hersteld. Voor dit laatste doel is het evenwel onvoorwaardelijk noodig, dat reeds thans zonder dralen maatregelen worden genomen. Bij het wegruimen der puinhoopen moet met de grootste voorzichtigheid er voor gezorgd worden, dat geen belangrijke fragmenten verloren gaan. Zelfs uit den inhoud der verbrande bibliotheek zou nog menig stuk van waarde te redden zijn, indien, tot het tijdstip van een deskundig onderzoek der puinhoopen, elke

3830 beschadiging door water kon voorkomen worden.

Voorloopig zou met eenvoudige middelen reeds veel te bereiken zijn: houten hekken om de belangrijkste gebouwen zouden het wegsleepen van het puin kunnen beletten, nooddaken, van presenning of ander waterdicht zeildoek gemaakt, zouden gebouwen en de

3835 hoopen boeken tegen regen beschutten. Dergelijke maatregelen zijn wellicht op het oogenblik reeds door het Duitse bestuur in België bevolen. In het tegenovergestelde geval echter moge het den ondergeteekenden in alle bescheidenheid vergund zijn daarop de aandacht van Uwe Excellentie te vestigen. Zij verzoeken ook vriendelijk hieraan te mogen toevoegen, dat zij zich, zoo noodig, gelukkig zouden achten, indien Uwe

3840 Excellentie kon toestaan, dat eenige Nederlandsche deskundigen, onder oppertoezicht en bescherming van het Duitse bestuur met behulp van Leuvensche werklieden voor de meest noodige voorzieningen, op kosten van enkele kunstvrienden, zouden mogen zorgen. Bij inwilliging van dit verzoek vragen de ondergeteekenden beleefd om gelijktijdige toezending der noodige "Passierscheine" voor twee automobielen - waarvan een met

3845 zeildoek beladen - en voor vijf deskundigen en twee chauffeurs, onder opgave der te volgen route. Deze kunst-ambulance zou dan na twee dagen in Leuven kunnen aankomen. Eventueel antwoord wordt beleefd verzocht aan het adres van den heer Willebeek Le Mair te Rotterdam.

(w.g.) Dr. H. P. BERLAGE N.zn.

3850 H. H. VAN DAM A.C.zn.

Dr. JAN KALF.

J. WILLEBEEK LE MAIR.

Door de vriendelijke bemiddeling van den minister van buitenlandsche zaken kon deze

- 3855 brief zijne bestemming bereiken en intusschen waren de noodige maatregelen genomen voor de eventueele uitvoering van het plan. Een groote hoeveelheid waterdicht zeildoek was in huur besproken, en met den heer L. Mair waren een architect, een kunsthistoricus, een deskundige voor de verpakking van schilderijen en kunstvoorwerpen en een bekwaam bouwkundig opzichter gereed om naar Leuven te
- 3860 vertrekken. 21 September echter werd van het hoofd van het Duitsche burgerlijk bestuur in België in vertaling hieronder medegedeelde antwoord ontvangen, dat den tocht overbodig maakte, doch tevens deed zien, dat het doel der poging vermoedelijk toch bereikt zal worden.
- 3865 Brussel, 16 September 1914. Op het aangenaam schrijven van 10 j.l. betreffende de bescherming on redding van bedreigde bouwwerken en kunstmonumenten, heb ik de eer, onder betuiging van den meest welgemeenden dank voor uwe te waardeeren belangstelling, beleefd te antwoorden, dat de gewenschte maatregelen reeds door het Keizerlijk Duitsch bestuur ter hand zijn genomen. Duitse deskundigen zullen geheel
- 3870 in den geest van uwe dankenswaardige vingerwijzingen (Anregungen), onder bijstand der Belgische vakmannen, die ik om hunne medewerking heb verzocht, alle noodige voorzieningen pogen te treffen ter bescherming der bedreigde kunstwerken. Onder herhaalde betuiging van mijnen meest welgemeenden dank heb ik de eer te zijn Uw zeer dienstwillige D. v. SANDT.
- 3875 Friedrich Pfannschmidt, de Berlijnsche beeldhouwer en voorzitter van den Bond van Duitse Beeldhouwers, is bij Châlons gesneuveld. Bekend zijn Pfannschmidt's standbeelden van Moltke, van Luding von der Tann, van Paul Gerhardt. Ook in den Dom en in de Kaiser Wilhelm-Gedächtniskirche bevinden zich werken van hem, de Keizer, Von
- 3880 der Goltz, Hamack en meer personen uit hof en officieele kringen lieten hem hun portret-buste maken. Pfannschmidt is vijftig jaar oud geworden. De *Kunstchronik* bericht den dood van haar meewerker Friedrich Rösch, die aan zijn in den oorlog bekomen wonden gestorven is. Rösch was assistent aan het Keizerlijk Archeologisch Instituut te Cairo en had onder vakgenooten een goeden naam.
- 3885 **Charles Péguy †.**
Als reserve-luitenant is gesneuveld de Fransche letterkundige Charles Péguy. Hij was, veertigjarige, de stichter van de *Cahiers de la grimzaine*, het tijdschrift waarin o.a. Romain Rolland zijn *Jean Christophe* publiceerde. Andere jongeren, als Andre Jaurès, de gebroeders Phareand, Daniël Halévy behoorde tot zijn vrienden en medewerkers. Péguy {u wordt weer eens n} zelf schreef o. a. *La mystère de Jeanne d'Arc, la Tapisserie de Sainte-Genevière Eve...* breedgebouwd, meeslepend proza, niet zonder bizarre verrassingen en zwaargehamerde poëzie.
- 3890 **TIJDSCHRIFTEN.**
Die Kunst.
De oorlogstoestand begint zich meer en meer ook in de kunsttijdschriften te doen gevoelen. Redacties roepen de toegeeflijkheid hunner lezers in voor te late
- 3900 verschijning en zoeken de verstrooide aandacht te boeien door zooveel mogelijk platen-en-tekst te ontleenen aan de sfeer van aller gemeenschappelijke belangstelling: de oorlog. Zoo doet b.v. *Die Kunst*; toen de strijd uitbrak lag, verzekert de redactie, de eerste helft van haar September-aflevering gereed; deze verzekering zal haar noodzakelijk zijn voorgekomen met het oog op haar
- 3905 aanvangsartikel: een fraai geïllustreerde karakteristiek van den Belg Théo van Rijsselberghe door Albert Dreyfus. Ons Hollanders is het hier gereproduceerde werk grootendeels bekend: het pittige portret van des schilders vrouw, dat, als titelprent in kleuren reproductie, - waartoe Van Rijsselberghe's techniek zich uitstekend leent, - is opgenomen en verder het *Strandgezicht* met wandelende vrouwen uit 1901, het *Jonge meisje*, zich de haren opbindend (naaktstudie), het *Portret van den dichter*
- 3910 *Verhaeren*, het groote figurenstuk *De Voorlezing* en het *Meisjesportret*, dat hier op de laatste Vierjaarlijksche was. Bovendien getuigen nog enkele groote decoratieve composities: figuren aan zee of in landschap van Rijsselberghe's knappe veelzijdigheid.
- 3915 Hierna keert *Die Kunst* terug op zuiver nationaal terrein met een opstel over de groote Berlijnsche Kunsttentoonstelling door Ernst Kühnel. Ook deze bijdrage wordt opgeluisterd door tal van illustraties, waaronder eene naar een Breughelachtig dorpswintergezicht van den Weener Oskar Laske, wiens werk hier in den Larenschen Kunsthandel onlangs werd geëxposeerd. Met Richard Braungart's bijdrage *Krieg und Kunst* komen we in volle oorlogs-actualiteit; het bevat eene beschouwing over
- 3920 krijgstaferelen: "Zoolang er geschilderd wordt, bestaan er oorlogsvoorstellingen en

dat valt niet te verwonderen: waar van de vroegste tijden af de strijd als de hoogste glorie van den man heeft gegolden, daar heeft de kunstenaar zich opgemaakt om deze glorie te vereeuwigen. Men begon met fragmentarische oorlogsbeelden, ging langzamerhand over tot uitgebreide en volledige krijgstaferelen en is ten laatste bij min of meer symbolische strijdvoorstellingen aangeland. Nog een tweede reden is er, waarom de kunstenaars zich bij voorkeur tot het strijdgewoel voelden getrokken: de gelegenheid om menschelijk figuur in allerlei actie-standen weer te geven. "We kunnen tweeërlei soort van krijgsvorstellingen onderscheiden: die, welke zoo nauwkeurig mogelijk de werkelijkheid benaderen, de bijzonderheden zoeken vast te houden van een bepaalden slag, en andere die meer een schilderachtige, decoratieve aanschouwing van het oorlogsgebeuren bedoelen. Met de renaissance begint de eigenlijke bloei-periode der veldslagen-schildering: geen realistische nochtans, maar fantastisch, geïnspireerd op beroemde veldslagen der oudheid. Met de barok en de hoog-renaissance worden de krijgsschilderingen al reëler; onder de Fransche oorlogsen soldatenschilders worden Delacroix, Gros, Vernet genoemd, waarna de zakelijke en officieele oorlogstaferelen der 19 d'eeuwsche Duitschers worden herdacht. Van de modernen gaven Böcklin, Stuc en Klinger, ieder op eigen wijs, oorlogsallegoriën, Egger Lienz en Hodler monumentale figuraties van den krijg. Ten slotte wordt de vraag gesteld, wat de gevolgen, van dezen wereldoorlog voor de kunst van het krijgstaferel wezen zullen. Zal deze kunst weer tot de episodenschildering, tot de anecdotische voorstellingswijs, terugkeeren? Het is niet onmogelijk; afwachten en geduld hebben zal hier geraden zijn". Reproducties naar Egger, Lienz, Tintoretto, Rafaël, Wouwerms, Feselen, Delacroix, Menzel en talrijke minder interessante modernen zijn aan het opstel toegevoegd. Aan de *Werkbond*-tentoonstelling is, met een lange reeks uitmuntende prenten en bijbehorenden tekst de rest dezer aflevering gewijd.

Die Musik.

Tot de enkele muzikale tijdschriften die geregeld verschijnen, zij 't met eenige vertraging, behoort *Die Musik*. Het zal, zoo lezen we in de aflevering van 15 September, met October den veertienden jaargang openen met een Mozart-Heft. Nu heeft het bovendien een extra-woordje aan de lezers over "oorlog en kunst, de twee onafscheidbare grondpijlers der Germaansche cultuur", en het voorspelt: "Der lawinenartige Siegeszug unseres Heeres, die geniale Führung der Dirigenten dieses übergewaltigen Orchesters werden dem Deutschtum und seinem unaufhaltsamen Vordringen Aussichten eröffnen. deren Segnungen vorläufig unabsehbar sind"... Maar na deze zakelijke beschouwing is verder de muziek en haar theorie aan 't woord. Curt Adolf Mengelberg (Crefeld) behandelt het "Musikdrama als Kunstform". Zijn betoog strekt om in 't licht te stellen dat het muziekdrama als kunstvorm dient afgewezen te worden. Velen doen dit, zegt hij, maar willen niet openlijk voor hun overtuiging uitkomen: zij weten welk 'n ondankbare taak het is in kunstzaken tegen den smaak van het groote publiek te vechten. In hooger mate dan de andere kunstvormen was de opera steeds afhandelijk van den tijd-smaak, maar de "moloeh" muziekdrama is de allerdwaaeste poging geweest, in de opera-geschiedenis, om tooneel en muziek, tot één gehéél saam te smeden. Algemeen wordt heden het muziekdrama overschat. Maar een nieuw geslacht groeit op met nieuwe idealen. Het oude, dat waarde heeft, zal blijven en in nieuwe waarden worden omgezet. Het decadente en onchte in kunst, zich aanpassend aan tijdelijken smaak en de welwillendheid eener geblaseerde burgerij, moet ondergaan. Let eens, zoo besluit Curt Adolf Mengelberg, op verschijningen als Max Beger; als Richard Strauss op zijn weg van *Elektra*, over *Rosenkavalier* naar *Ariadne* dat met een muziekdrama bijna niets meer gemeen heeft; op den teleurgestelden Emil Ludwig. Let op de vele, vele ernstige musici die zich van Richard Wagner afkeeren, en op een groote jeugd die "Schubert-froh" is. Over balladen van drie vrienden schrijft Leopold Hirschberg. De drie zijn Wagner, Liszt en Cornelius van wie Wagner en Cornelius vereerders waren van den grootsten Duitse-balladencomponist Carl Löwe, die allen een leermeester was, al kan men zijn invloed niet altijd nauwkeurig aanwijzen. Dubitsky eindigt zijn studie over "Monotonie als Kunstmittel".

FAMILIEBERICHTEN.

Burgerlijke Stand van Amsterdam.

3980 GEBORTEN. Aangegeven 22 September: A. Lagerweg-Jacry, z.; M. v. Galen-De Lange, z.; C. Huysmans-Cornelisse, z.; C. Weilingshoff-Wieman, d.; F. Grondijs-Kouveld, z.; V. Piller-De Hond, d.; C. Worst-Vleck, z.; J. Paternotte-Visser, z.; C. Franse-Loo, z.; M. Overdijk-Veld, d.; E. Schepers-Velzeboer, d.; J. de Jong-Brand, d.; M. Leithuyser-Visscher, z.; A. Overeem-Post, d.; M. Lensing-Brouwer, z.; A. Reinders-Goudriaan, d.; 3985 E. Casteleijn-Stam, d.; O. Thonhäuser-Gasonides, d.; J. de Feber-v. d. Wal, d.; B. Kuipers-Meijer, d.; L. Keijzer-Mooy, d.; G. de Jong-Ponfoort, d.; W. Nieuwenhuis-

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

Foppen, z.; D. v. Welsum-Ledoe, d.; E. Simons-Locham, z.; G. Hoffman-Bernhard, z.; E. du Bois-Schrader, d.; C. Habezer-Koenders, z.; B. Holman-Wieringa, d.; J. de Jonge-Mulder, d.; J. Terwijn-Prinse, d.; W. Bakker-Rosier, z.; J. Lambert-Peen. d.; G. Raayen-Driel, z.; M. Meijer-Paardekooper, z.; H. v. d. Ven-Schouten, d.; H. Wahlers-Mewe. z.; D. Slokker-Ter Koele, z.; F. de Boer-Delvers, d.; A. Borsten-Burger, z.; M. Feske-v. Kleef. d.; P. Visser-Grigoleit, d.

3990

OVERLEDEN. Aangegeven 22 September: F. Gaaff-Veenstra, 51 j; S. Buwalda-de Boer, 60 j; A. Schavemaker-de Leeuw, 61 j; B. Bijtank, wed. Guffert, 89 j; G. Kroeze-Keebroek, 47 j; C. Alders wed. Carpentier, 56 j.; F. Buursma, m. 23 j.; J. Lambregts, m. 26 j; A. Ketel, m. 36 j; G. Faakmans m. 53 j.; A. de Leeuw, m. 67 j.; J. ter Bingen m. 80 j.; H. Bakker, m. 74 j.; E. Aseroth, v. 83 j.; J. Triest, v. 4 j.; F. Lits, v. 64 j.; G. v. d. Velde v. 10 m.; P. Kalshoven m. 7 w.; W. Buward, v. 4 m.; W. Bakels, v. 58 j.; J. Hooft, v. 2 m.; H. Franken, m. 4 m.

3995

4000

Laatste Berichten.

Indische dienst.

Voor den dienst in Ned.-Indië is bestemd de heer R. J. C. van Hamersvelt te Zoetermeer, voor gouvernementsgeneesheer bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

4005

* HILVERSUM, 23 Sept. B. en W. bevelen aan voor de benoeming van een directeur der gemeentegasfabriek de heeren U. P. E. Kriens, ingenieur bij het gemeentegasbedrijf te Amsterdam, en J. Bolt, directeur der gasfabriek te Zierikzee.

4010

Examen Apothekers-assistent.

Utrecht, 23 en 24 Sept. Geëxamineerd 3 candidaten, geslaagd de dames H. H. Kreulen, te 's-Gravenhage, J. O. Versloot, te Rotterdam en H. Nieuwendijk te Asperen.

4015

Voor leeraar in vaktekenen aan de burgeravondschoon te Nijmegen zijn aanbevolen de heeren H. Kleinhout, te Baarn en W. A. Keesom te Venlo.

4020

Binnenlandsche Leeningen.

De raad der gemeente Calvorden besloot tot het aangaan eener geldleening groot f10125 tegen een maximum rente van 6%.

4025

MIDDELBURG, 24 Sept. Granen. De aanvoer ter markt was redelijk. Prijzen onveranderd.

4030

GLASGOW, 23 Sept. (R. O.) IJzer cash 51/2, September 51/5.

LONDEN, 23 Sept. (R. O.) Granen kalm; vreemde Tarwe e. d. en Haver 3 d. lager.

4025 Katoen. Invoer 600 bn, omzet 600 bn. Prijzen onveranderd. Amerk. Jan./Febr. 5.25 genoteerd.

Suiker kalm. Witte Java verkoopers Sept. 23/8, Oct./Nov. 23/-.

Thee en Jute prijshoudend.

Koffie en Ristt kalm.

4030 Terpentijn loco 29/9, najaar 30 3/8 voorjaar 31/-.

Raapolie 35/-.

Koper Electrol. £55.

4035

LONDEN, 22 Sept.

Suiker. Tot afdoening uit de hand kwamen 400 z. gekristall. Trinidad tot 29/- en in veiling werden van de aangeboden 2498 z. dito dito ca. 1500 z. verkocht tot 28/10½ à 29/--voor goede gele. Voorts werd spoedig verwachte witte Java gedaan tot 25/9 cif, thans koopers 26/- cif.

Binnenlandsch geraffineerd met zeer weinig aanbod, noteeringen vrijwel nominaal.

4040 Cacao stil. Veiling werd niet gehouden.

Thee. Bij meer vraag, in verband met de betere qual., werden de 26.284 colli Ceylon verkocht tot volle prijzen, behalve voor de minste soorten. Betaald werd voor Pecco Common à Medium 7? 1/4 i. 8½ d., good à fine 8 3/4 à 11 3/4 d. en Oranje Pecco fine 11 à 11 1/4 d.

4045 Rijst kalm, S. Q. loco 12/-, maar levering flauwer, 200 ton' Oct./Nov. gedaan tot 10/--kaai Liverpool.

Specerijen. Zwarte Peper kalm. Lampong loco 4 3/4 d. en Aug./Oct. 4 5/16 d. cif genoteerd. Witte Peper vast, Singapore loco Muntok dito 9½ d., Sept./Oct. koopers 8 3/4 d. cif. Nagelen vast, Zanzibar loco 7 1/4 à 7½ d.

4050 Kinabast. De gevielde 476 bn. en kn O.-Ind. werden alle opgehouden.

Schellak kalm, loco TN 54/- gedaan.

Gambier kalm, 1e merken 21/-, 2e merken 20/- loco.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- Coprah prijshoudend. Java Sept./Oct. £25.12/6 cif Nederland, Singapore per Sept. gedaan tot £25 cif idem.
- 4055 Rubber. Plantagesoorten vaster. No. 1 crepe loco gedaan tot 2/I-2/1 1/4}, Oct./Dec. 2/0 3/4 waard, smoked sheet loco 2/2-2/2½ gedaan. Para kalm, harde fijne loco 2/8½, Sept. 2/8.
Jute prijshoudend; ca. 3000 bh. 1e native merken werden gedaan tot £ 34.10/- à 35 voor loco, prima merken £36 à 36.10/-.
- 4060 Hennep prijshoudend, fair current Manila ni dok £26.15/-, koopers good seconds Oct./Dec. £21 cif.
Zwavelzure Ammoniak kalm, Londen 25% £9.10/- à 9.12/6 nette, Hull £10.7/6, Liverpool £10.10/-, Leith £10.12/6 minus 3½%.
- 4065 Chili Salpeter. ord. 11/-, geraff. 11/3-
Chinine 1/2½ à 1/3.
Oliën. Lijn- onveranderd. Raap- ongez. loco 30/1: Eng. geraffin. met fust 36-, katoen kalm, ongez. loco 30/-; geraffin. 28/6 à 35/6.
Cocosolie kalm. Ceylon loco 44/-, stoomende 43/- icf, Cochia loco 50- à 54/-, stoomende 48/6 cif.
- 4070 Terpentijn prijshoudend. Amerik. 1000 30/3. Oct./Dec. 30/9, Jan./April 31/3 betaald. Hars ord. strained loco 9/1. G. 9/6.
Metalen. Koper prijshoudend, einde vaster; B. S. officieel £57.10/- à 58 genoteerd, Electrol. £55.10/- opgeslagen, 54.10/- à 55 cif. Tin vast en Straits hooger betaald, dadelijk werd gedaan tot £137 à 137.10/-, Engelsch tot £136. Lood prijshoudend, zacht buitenl. prompt £19.5/- en Oct. £19 gedaan; Engelsch £19.7/6 à 19.12/6. Zink kalm, ord. merken £25 à 26 genoteerd, cif cond.
- 4075

NAGEKOMEN SCHEPEN.

- 4080 DELFZIJL aang. 22 Sept. Vier Gebrs., Kamst; Klaziana, Kamst; Ameland, Apol; Holland, Pomp; Friesland, Kip; Drie Gebrs., Post; Aafke, Hinden, alle Emden; Theodora, Wolters, Herne n. Appingedam; Krammer, v. d. Wijngard, Herne n. Groningen; Wilhelmina Alberhta, Blaak, Dortmund n. Groningen; Leeuwarden 3, S. Leer n. Amsterdam en Rott.; Soli Deo Gloria Pilon, Saerbeck n. Alkmaar.
- 4085 HANSWEERT, 23 Sept. (Vóór 4 uur.) Gepasseerd en bestemd naar:
ROTTERDAM. Telegraaf 2, S. Onderneming, S.; Emma Maria, De Cleene.
UTRECHT. Luctor et Emergo, Vergauwen.
BELGIË. Telegraaf 4, S. François, Riedijk; Roijers 5, Ceulemans; Sans rival, v. d. Abeele.
- 4090

DE OORLOG.

Op Zee.

Madras gebombardeerd.

- 4095 CALCUTTA, 24 Sept. (Reuter.) Officieel. De Duitse kruiser "Emden" heeft in het voorbijgaan eenige bommen op Madras afgeschoten. Het bombardement duurde vijftien minuten. De Engelsche forten beantwoordde de beschieting. Twee olie-reservoirs werden in brand geschoten. De "Emden" doofde daarna de vuren en verdween.

FRANKRIJK.

Uit Frankrijk's Noorden.

- 4100 (Van een bijzonderen berichtgever.) Roubaix, 19 Sept. Ik zou u vertellen, waarom onze landgenooten hier in 't N. van Frankrijk als Nederlanders moeilijke dagen doormaakten. En gij vermoedt misschien wel reeds hoe dat kwam. Al spoedig toch had zich als een loopend vuurtje ook hier verspreid het valsche gerucht: dat Duitse troepen rustigjes waren getrokken over Nederland's grondgebied... En eenige dagen daarna: dat Holland niet alleen openlijk Duitsgezind zich betoonde, doch zelfs in het geniep gepoogd had Duitschland van proviand te voorzien. Locale bladen spraken zelfs van een soort "verraad". Zoo iets had men van Hollands liefvallige Koningin in de verste verte niet kunnen denken. En de reactie, die deze en dergelijke
- 4110 sensatieberichten onder de bevolking van het Noorden teweegbracht, was des te heftiger, naar mate juist hier de genegenheid voor onze Koningin dieper dan elders in Frankrijk erin zit. Welnu, die reactie hebben onze landgenooten, zij 't ook al niet aan den lijve, dan toch op andere wijze wel heel sterk moeten verduren. Zij werden ontweken, gewantrouwd, gemeden en meer dan één en meer dan ééns zelfs luide
- 4115 gescholden voor "verraders". Hoe ernstig het geweest is, bewijst wel het volgende "Communiqué Officiel", dat eerst den 9en Sept. 1.1. in de verschillende bladen van 't Noorden (o.a. in de *Journal de Roubaix*) verscheen en aldus luidt:
Confirmation de la Neutralité de la Hollande!

(Communiqué Officiël.)

4120 "Sur des rumeurs annonçant sans aucun fondement, que la Hollande a laissé violer sa
"neutralité par l'Allemagne, il a été signalé au gouvernement français que des sujets
"hollandais étaient congédiés de leur emplois ou menacés de leur commerce et leur
"sécurité" (cursiveering van uw correspondent). Pour mettre fin à ces bruits
4125 "malveillants le gouvernement confirme les assurances réitérées de neutralité qu'il a
"reçues de la Hollande et recommande aux autorités de veiller à la sécurité des
"sujets Néerlandais établis dans le département du Nord."

Dit officieele communiqué heeft *terstond* een gunstigen keer in de zoo gespannen
verhouding gebracht. Meer dan één heeft 't mij met een traan in de oogen verzekerd. En
in de 1) godsdienstoefening der Holl. Vlaamsche gemeente te Roubaix heeft men er
4130 gemeenschappelijk God voor gedankt.

Het spreekt vanzelf, dat ik getracht heb te weten te komen uit welke bron men meende
dat bedoelde "rumeurs sans fondement" waren opgeborreld. En wel bij min of meer
"officieele" personen, die 't zouden kunnen vermoeden of weten. De een verklaarde:
"uit België"; een ander: "uit Duitschland"; maar met zekerheid wist men 't niet. Mijn
4135 persoonlijke indruk is (mede op grond van wat ik zoo van dezen en genen in België
vernam) dat die bron wel in België, met name in Waalsch België zal zijn te zoeken.
Misschien geeft de geschiedenis ook op dit punt straks wel 't noodige licht.

Intusschen onze vroegere landgenooten hier hebben de bittere gevolgen ervan ter dege
moeten ondervinden. En toch, ook zij hadden hun zonen, Franschen nu, blijmoedig
4140 afgestaan en zien vertrekken om voor hun tweede vaderland te gaan vechten. Ik ben in
meer dan één Hollandsch gezin geweest, waar men reeds weken lang met angstige,
biddende spanning uitzielt naar eenig bericht van zoon of schoonzoon, die in de
gelederen staan (of stonden?!) te Maubeuge of in het front... Ik bezocht een ander
gezin, waar de man en vader reeds als krijgsgevangene weggevoerd werd naar
4145 Duitschland. Ik trad weer een anderen familiekring binnen, waar juist zoon en
schoonzoon, vaders van gezinnen, gereed stonden om aan het mobilisatiebevel te
gehoorzamen.

Van mobilisatie gesproken. Eenig in de geschiedenis zal misschien wel zijn het feit,
dat Frankrijk enkele weken geleden heeft gemobiliseerd op Duitsch gebied. Gij weet,
4150 dat 't Noorden een tijdlang in het bezit was der Duitschers. Juist sinds eergisteren
wappert van de stadhuizen te Rijssel, Roubaix enz. weer de Fransche driekleur. Maar
tijdens die z.g.n. Duitse overheersing dan werden er nog manschappen door de
Fransche regeering onder de wapenen geroepen, z.g.n. territoriale troepen en de
voorloopig afgekeurden. Welnu 't mobilisatiebevel werd hun in alle stilte des avonds
4155 uitgereikt, en in alle stilte moesten ze denzelfden nacht uit Roubaix, Rijssel,
Tourcoing enz. te voet vertrekken naar Armentières. 't Is heel goed gegaan en met 'n
zekere Schadenfreude vertelt nu de Fransche bevolking in deze streken u dat Frankrijk
gemobiliseerd op Duitsch gebied.

4160 1) Zooals den lezer bekend of niet bekend zal zijn, bestaat er sinds een 52-tal jaren een
Hollandsche Vlaamsche protest. gemeente en kerk, die daar in vele opzichten gewaardeerd en
gezegd werk doet.

ENGELAND.

4165 **De Engelsche post.**

De Engelsche minister van posten heeft medegedeeld, dat alle brieven, gericht aan
plaatsen in Duitschland, in de Duitse overzeesche bezittingen, Duitse troepen of
aan plaatsen in Oostenrijk-Hongarije, die uit neutrale of vriendschappelijke staten,
of uit Engelsche bezittingen en koloniën, in Engeland aankomen, aan de landen waaruit
4170 zij herkomstig zijn als onbestelbaar worden teruggezonden, als de mogelijkheid
daarvoor bestaat.

Engeland en Indië.

LONDEN, 23 Sept. (Reuter's spec. dienst.) De staatssecretaris voor Indië heeft nog
4175 nadere dienstaanbiedingen van bewoners van Indië ontvangen. De maharadja van Idar zal
in actieven dienst treden. Er zijn nog troepencontingenten voor den rijkdienst
aanvaard van drie staten, samen dus van 15. Van tien andere staten zullen nog
contingenten worden aangenomen, als daaraan behoefte is. Er zijn o.a. ook
aanbiedingen ontvangen van de stammen op de grens, die zich bereid hebben verklaard
4180 in dienst te treden. De Arabische hoofden in de omstreken van Aden wenschen eveneens
de geallieerden te steunen.

Het moratorium in Engeland.

LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) De regeering heeft bepaald, dat het moratorium zal

4185 eindigen op 4 October.

RUSLAND.

Een uitlating van graaf Witte.

4190 FRANKFORT a/d. Main, 23 Sept. (W. B.) Aan de "Frankf. Zeitung" wordt uit Zürich bericht: Volgens de "Rjetsj" ontving graaf Witte dezer dagen den journalist, Ordssas, met wien hij den toestand van Rusland in den tegenwoordigen oorlog besprak. Witte "de helderste kop van het Tsarenrijk" verklaarde, dat men Ruslands macht niet moest overschatten. De oorlog kon nog veel verrassends brengen. De vijand is zeer machtig en de toestand buitengewoon

4195

8 ALGEMEEN HANDELSBLAD van DONDERDAG 24 SEPTEMBER 1914 - Avondblad - Tweede Blad

ernstig. Men mocht zich niet door valsche verwachtingen in slaap laten wiegen en aan het volk geen onjuiste overwinningsberichten mededeelen. De journalisten moesten, volgens Witte, alles doen om het volk op eventueele zware nederlagen voor te bereiden.

4200

Russisch legerbericht.

4205 PETROGRAD, 23 Sept. (Reuter.) (Communiqué van den opperbevelhebber.) Bij de voortgezette vervolging van de vluchtende Oostenrijkers hebben de Russische troepen Wislok bereikt. In de omstreken van Przemysl zetten de Russen hunne krijgsverrichtingen met succes voort. Aan het Duitsche front zijn de Russische troepen in nauw contact met den vijand, er is echter nog geen gevecht geleverd.

4210 **Een Engelsche cavalerieaanval.**

De "Daily Mail" geeft een beschrijving van een Engelsche cavalerieaanval, tusschen Bergen en Valenciennes. Des morgens was een Duitsch artillerie beschieting begonnen, en de Engelsche cavalerie, die niets liever wilde, dan de Duitschers te lijf gaan, morde reeds lang over het uitblijven van het bevel tot aanvallen. Eindelijk werd dit bevel gegeven, en zingend rukte de Engelsche cavalerie op. Het artillerievuur was niet zeer sterk. Maar plotseling werd op de aanstormende ruitery een moorddadig vuur geopend door 20 Duitsche mitrailleurs, die in een bosch waren verborgen. Het regende lood op de kranige Engelsche cavalerie. Niemand had eenig idee gehad, van de plaatsing dezer mitrailleurs. Maar het resultaat was vernietigend voor de Engelschen. De Vicomte de Vaumineur, die als tolk van de Engelsche cavaleriebrigade was toegevoegd, werd gedood; kapitein Letourey ontging den dood als door een wonder door op een ruitersloos paard te springen, terwijl een deel der brigade rechts afzwenkte. Maar een ander deel reed door op de artillerie aan, doch geraakte daarbij in een prikkeldraadversperring, in het gras verborgen; in vollen galop reden de Engelschen daarop in. De paarden vielen, en wierpen de ruiters voorover, velen werden gevangen genomen. Het 9e regiment lanciers werd grootendeels vernietigd; ook door het 18e regiment huzaren en het 4e regiment dragonders werden ontzettende verliezen geleden.

4220

4225

SERVIË.

4230 **Het kabinet-Pasjits.**

WEENEN, 24 Sept. (W. B.) De "Südsl. Corr." bericht uit Nisj dd. 17 September: De minister-president Pasjits drong in een bijeenkomst van partijleiders aan op de vorming van een groot coalitie-kabinet, hetgeen tot nog toe steeds mislukt is. De samenkomst leidde echter tot geen resultaat daar de leiders verklaarde eerst de partijbesturen te moeten raadplegen. Pogingen om het zittende kabinet door opneming van afgevaardigden der voornaamste partijen te versterken, schijnen te zullen mislukken, daar nergens neiging bestaat de verantwoordelijkheid van het kabinet-Pasjits voor den huidige toestand over te nemen. Vooral de radicale partij ziet in, dat het tot een volslagen débacle van de anti-Oostenrijksche politiek van de dynastie en den premier is gekomen. In deze opvatting wordt gedeeld door de sociaal-democraten en ve[e]l jong-radicalen. Aangezien te Nisj de cholera steeds meer slachtoffers maakt, verlaten velen de stad.

4240

ZUID-AFRIKA.

4245 **Generaal Beyers.**

Wij hebben medegedeeld dat generaal Smuts, de minister van verdediging, die nu zelf de taak van commandant-generaal der weermacht op zich zal nemen, op scherpe wijze de ontslagaanvraag van generaal Beyers heeft beantwoord. Het blijkt nu dat generaal Beyers zich in zijn ontslagaanvraag niet hiertoe heeft bepaald, maar uitvoerig zijn standpunt heeft uiteengezet, dat blijkbaar ook het standpunt is van Hertzog en diens

4250

aanhangers. Dit standpunt is dat men volkomen bereid is voor de veiligheid van het gebied der Unie den laatsten droppel bloed te offeren, maar dat men niet wil mededoen aan een offensieve actie tegen Duitsch Zuidwest-Afrika. Men erkent volkomen, dat de
4255 verdedigd, maar wil van imperialistisch streven niets weten. Dat blijkt duidelijk uit hetgeen Beyers aan den minister schreef, nl. dat tot zijn verbazing het parlement sanctie hechtte aan het denkbeeld van Duitsch Zuidwest-Afrika te veroveren zonder eenige provocatie van de zijde der Duitschers. "De regeering", zegt generaal Beyers,
4260 "moest begrijpen dat verreweg de grootste meerderheid van de Hollandsch sprekende bevolking der Unie beslist het overschrijden der grenzen afkeurt. Het feit dat drie ministers van het Britsche kabinet ontslag namen, toont dat er zelfs in Engeland een sterke minderheid is die niet overtuigd is van de rechtvaardigheid van een oorlog met Duitschland. Er was gezegd, dat deze oorlog gevoerd werd tegen de barbaarschheid der
4265 Duitschers. Hij had alle barbaarschheden gedurende den Zuid-Afrikaanschen oorlog gepleegd, vergeven maar niet vergeten. Met weinige uitzonderingen waren alle boerderijen - om niet vele steden te noemen - zoo vele "Leuvens". Generaal Beyers ontkent dat de Duitschers de grens reeds hebben geschonden, en verklaart dat hij het ambt van commandant-generaal alleen aanvaardde in de meening, dat de weermacht uitsluitend zou dienen ter verdediging. Wat generaal Smuts op het
4270 schrijven van Beyers antwoordde, hebben we in hoofdzaak reeds meegedeeld. Ten aanzien van de opmerking omtrent de in Zuid-Afrika gepleegde barbaarschheden merkt minister Smuts alleen op, dat die barbaarschheden in elk geval niet de verwoesting van België rechtvaardigen en dat de herinnering er aan alleen kan bijdragen om haat en verdeeldheid te zaaien onder het Zuid-Afrikaansche volk. Uit het telegram van
4275 hedenmorgen uit Lichtenberg blijkt duidelijk, dat noch generaal Beyers noch Hertzog en zijn aanhangers iets willen weten van eenigen inbreuk op de loyauteit jegens Engeland, maar dat ze uitsluitend opkomen tegen de actieve offensieve deelneming aan den oorlog. Waarschijnlijk om den invloed van de Hertzogpartij onder de Hollandsche Afrikaanders te verminderen, heeft nu generaal Botha besloten zelf de actie tegen
4280 Zuidwest-Afrika te leiden.

TELEGRAMMEN.

Albanië.

4285 DURAZZO, 21 Sept. (Corr. Bur.) In een vergadering van opstandelingen in Tirana werd een motie aangenomen tegen den terugkeer van Essad-pasja.

VALONA, 24 Sept. (Corr. Bur.) De Grieksche gouverneur-generaal van Epirus, Toraiti, werd bij een automobielongeluk doodelijk gekwetst.

4290 **BEURS EN NIJVERHEID.**

Koninklijke Tabak- & Sigarenfabriek voorh. C. Ribbius Peletier Jr.

Wij vernemen dat het in de bedoeling ligt van commissarissen en directie van de Koninklijke Tabak- & Sigarenfabriek voorh. G. Ribbius Peletier Jr. te Utrecht, om op de alg. vergadering van aandeelhouders voor te stellen een dividend van 6% uit te
4295 keeren.

De Londensche geldmarkt.

4300 LONDEN, 23 Sept. (Reuter.) Particulier disconto 3%. Zilver 24 1/4. De Engelsche Bank ontving £193,000 goud. Daarentegen werd £500,000 goud afgezonderd voor de reserve ten dienste der aflossing van klein bankpapier.

Een nieuwe Chineesche leening.

4305 LONDEN, (Reuter.) Aan de "Times" wordt d.d. 22 dezer uit Peking geseind, dat een overeenkomst geteekend is tusschen de Chineesche regeering en het Londensche bankiershuis M. Samuel & Co. omtrent een nieuwe Chineesche leening van £10 millioen, die na het sluiten van den vrede zal worden uitgegeven. De voorwaarden der leening zullen eerst dan worden vastgesteld.

De economische toestand in Duitschland.

4310 BERLIJN, 24 Sept. (Corr. Norden.) De. "Köln. Ztg." verneemt van den Bond van Saksische industrieelen, dat volgens mededeelingen uit alle takken van de Saksische industrie de koopkracht van de Deutsche binnenlandsche markt weer toeneemt. Er heerscht meer vertrouwen in zaken. In den Bond spraken alle industrieelen de
4315 overtuiging uit, dat men geen oogenblik twijfelt of tegen de maatregelen van de vijanden van Duitschland, die ten doel hadden de economische vernietiging van het Deutsche Rijk, heeft men zich afdoende weten te verdedigen.

Buitenlandsche Staatsfinanciën.

4320 Bij Koninklijk besluit werd bepaald, dat de Italiaansche Noitenbanken aan den staat in het vervolg Lire 310 millioen voorschot moeten geven, waarvan Lire 230 millioen op de Banca d'Itala [Italia?], Lire 60 millioen op de Banco Napoli en Lire 20 millioen op de Banco Sicilia. Ook werd de uitgifte van nog Lire 175 millioen schatkistbiljetten goedgekeurd.

4325 **Goudproductie.**

Gedurende Augustus is in Rhodesia voor een waarde van £316,972 (v.m. £320,670) goud geproduceerd. Verder werd 11,786 ons zilver, 11 ton lood, 31,878 ton steenkolen, 6,433 ton chromerts, 87 ton koper en 25 karaat diamant (ter waarde van £234) verkregen.

4330

Uitvoer van Huiden.

De Fransche regeering heeft den uitvoer van huiden naar de landen van de verbonden mogendheden en naar neutrale Staten toegestaan.

4335 **Oogstberichten.**

De totale juteoogst van Britsch-Indië wordt thans geraamd op 10,531,505 balen, zijnde 1,550,032 meer dan in het vorig jaar.

Great Cobar Ltd.

4340 Wij herinneren er aan, dat vóór of op 30 Sept. a.s. aan den receiver, den heer Whimney, 4 b. Frederick Place, Olde-Jewry, Londen, E. C. door touders [houders] van debeutures schriftelijk opgave moet worden gedaan van bedrag en nummers der stukken in leen bezit. Naar wij vernamen, is het voorloopignog niet noodig om de stukken in nature op te zenden, daar de termijn van 10 Oct. zeer waarschijnlijk zal worden verlengd.

4345

Fransche Schatkistbiljetten.

4350 De berichten omtrent plaatsing van £2 millioen Fransche schatkistbiljetten te Londen op een 5% basis, met een looptijd van een jaar, worden thans bevestigd. Het provenu dient tot betaling van schoenen voor het leger en van andere artikelen, die de Fransche regeering in Engeland heeft gekocht.

De koffiemarkt.

4355 "Fin. Times" schrijft dat volgens berichten uit Rio de Janeiro de crisis in den koffihandel verscherpt is door het sluiten der Europeesche markten en dat de regeering maatregelen overweegt om den handel ter hulp te komen. In Engeland neemt de uitvoer van koffie aanmerkelijk toe. De cijfers voor de afgelopen week waren de hoogste sinds het uitbreken van den oorlog. Tegen export worden geen andere maatregelen genomen dan die welke noodzakelijk zijn om te voorkomen dat Duitschland via Nederland wordt voorzien. De zaken op de koffiemarkt staan nog steeds stil, deels wijl de handel met Duitschland en Oostenrijk, vroeger de grootste afnemers, gestremd is, ten deele omdat nog moeilijkheden bestaan ten aanzien van de berekening van het depot van 10% dat volgens een onlangs getroffen regeling bij alle aankopen in publieke veilingen moet worden gestort.

4365

Tekort aan suiker in Engeland.

4370 De schaarschte aan suiker in Engeland houdt aan, ondanks het binnenkomen van vrij groote importen. Deze zijn voor de behoeften van den handel en van het gouvernement niet voldoende geweest. De voorraden zijn dan ook volgens "Fin. Times" bijna uitgeput en er is weinig uitzicht op verbetering voor en alear de groote bedragen die door de regeering in overzeesche landen zijn aangekocht zullen aankomen, waarmede echter nog wel eenige weken gemoeid zullen gaan.

De rubbermarkt.

4375 De rubber-prijzen te Londen blijven zeer vast. Smoked sheet is tot 2 sh. 2 d. opgelopen. De groote vraag wordt deels in verband gebracht met Russische aankopen vóór het sluiten van de scheepvaart in Archangel en ten deele met aankopen van de Engelsche regeering voor auto-banden etc. Voorts is aan de exporteurs in de Federated Malay States en op Ceylon verzocht voorloopig niet te verscheppen, met het oog op de gevaren die de scheepvaart bedreigen en dit draagt eveneens bij tot een vaste houding te Londen voor de aanwezige voorraden. De handel in rubberwaarden was dan ook in de laatste dagen te Londen vrij levendig en een aantal der voornaamste soorten noteeren

4380

thans op straat-beurs slechts weinig beneden de koersen van 30 Juli, o. a. Vallambrosa 9 sh. tegen 9 sh. 6 d. Linggi 11/6 tegen 12/-. Andere zijn daarentegen nog belangrijk beneden de laatste officieele koersen, zooals Rubber Trust 4/6 tegen 6/6, United Serdang 5/10 tegen 6/6 en East Java 4/6 tegen 7/6.

4385 De Rubber Growers' Association deelt mede, dat de onderhandelingen met de regeering der Federated Malay States tot resultaat hebben gehad dat het uitvoerrecht op rubber zal worden verlaagd en de grondrente eenigszins zal worden herzien. Indien de prijs

4390 voor eerste qualiteit plantage-rubber beneden 1 sh. 6 d. daalt, zal geen uitvoerrecht meer worden geheven. Is de noteering daarboven, dan zal een glijdende schaal van rechten gelden. Zoo zal bij een prijs van 1 sh. 6 d. het recht per 100 lb. 5.6 d. bedragen tegen thans 2 sh. 6 d., bij 1 sh. 8 d. wordt het recht per 100 lb. 1 sh. 4.8 d. tegen thans 2 sh. 11 d., bij 1 sh. 10 d. wordt het 2 sh. 4 d. per 100 lb. tegen

4395 thans 3 sh. 4 d. Bij een prijs van 2 shilling wordt het oude niveau, zijnde 2½% van de waarde, bereikt. Bij een oogst van 73.34 millioen lb. zal het maximum verlies dat de regeering der Federated Malay States hierdoor lijdt \$640,000 bedragen. De Rubber Growers' Association voegt hieraan toe, dat deze tegemoetkoming volstrekt onvoldoende is en dat zij de rubber-industrie zoo goed als in het geheel niet te gemoet komen.

4400 Ten gevolge van het uitbreken van den oorlog zijn de verdere onderhandelingen echter vertraagd.

Brazilië en de oorlog.

4405 De "Voss. Ztg." publiceert een particulieren brief over de werking van den oorlog in Brazilië. In den brief wordt de toestand in Brazilië aldus geschilderd: "Wij hebben de laatste veertien dagen een zeer treurigen tijd doorgemaakt. De ongelukkige oorlog heeft den handel en het verkeer in de geheele wereld onverwacht stopgezet. Hier stokt de geheele handel. Brazilië lijdt reeds geruimen tijd, daar tot nu toe geen geld van elders kon worden verkregen en thans schijnt het vooruitzicht daarop voorloopig

4410 geheel verdwenen, en het is niet te voorzien in wolken toestand het land nog zal komen. Sedert 4 Augustus zijn de banken hier gesloten. De wisselkoers is razend snel gedaald en thans weet men niet, wanneer hij weer genoteerd wordt. De conversiekas in Rio is eveneens gesloten. Het is mogelijk dat de banken hier 17 Augustus weder borden geopend. Aan geregeld zakendoen zal echter niet te denken zijn, daar de banken

4415 slechts papier met gewaarborgd krediet op Londensche en Engelsche banken zullen aannemen. Verladen kan men thans ook niet, omdat het geheele stoomvaartverkeer stilstaat, de stoombooten hebben alle bevel in de havens te blijven leggen. [liggen]" (Te oordeelen naar het feit, dat de wisselkoers sindsdien weder genoteerd is en dat de regeering middelen heeft weten te vinden om de coupons der Funding Loan te

4420 betalen, schijnt de toestand ook in Brazilië sinds het afzenden van dit schrijven inmiddels iets te zijn verbeterd. Red. Hbld.)

Staking van coupon-betaling der Marine-trust.

4425 De heer Adolph Boissevain & Co. ontvingen hedenochtend een telegram van de International Mercantile Marine Company behelzende het verzoek de volgende officieele mededeeling te willen publiceeren:

"International Mercantile Marine Company states that since January first nineteen

4430 fourteen the business of the company both passenger and freight has been very unsatisfactory and the company has not fully earned its fixed charges for the period ending July thirtyfirst, under ordinary operating conditions it might reasonably be anticipated that the deficiency would be made up during the remaining five months of the fiscal year, now, however, the European war, has brought the entire ocean transportation situation into an extremely unsettled condition and has necessitated the complete withdrawal of the important and profitable services of the Red Star Line

4435 te Antwerp, making it impossible to form any estimate of the company's earnings for the balance of the year; in view of this situation and the serious world wide financial disturbance the company has decided that it would be more prudent, and for the best interests of its security holders to permit the subsidiary companies to conserve their cash assets, thereby enabling them to continue their operations and

4440 meet their present building commitments, accordingly the payment of interest on the company's fourandhalf percent bonds due October first will be deferred for the present. The Directors are carefully considering the situation and hope within a short time to present to the security holders a full statement of the company's affairs and make some recommendation as to how the situation can best be dealt with

4445 in the interest of all."

Vertaling. V De International Mercantile Marine Company deelt mede, dat sedert 1 Januari 1914 zoowel het passagiers- als het vrachtbedrijf der Maatschappij zeer

4450 onbevredigend is geweest, zoodat de Maatschappij hare vaste lasten over het op 31
Juli geëindigd tijdvak niet geheel heeft verdiend. Onder gewone
4455 bedrijfsomstandigheden zou men redelijkerwijs hebben kunnen verwachten, dat in de
resterende 5 maanden van het boekjaar het deficit zou worden ingehaald, thans heeft
echter de Europeesche oorlog het geheele Oceaan-verkeer totaal ontredderd en de
4460 algeheele staking van de belangrijke en winstgevende diensten der Red Star Line naar
Antwerpen noodzakelijk gemaakt, waardoor het onmogelijk is geworden de ontvangsten
der Maatschappij voor de resterende 5 maanden ook maar bij benadering te schatten.
Met het oog op dezen toestand en de ernstige financieele stoornis over de geheele
wereld heeft de Maatschappij besloten, dat het voorzigtiger en het meest in het
4465 belang van geïnteresseerden zal zijn om de onderhoorige Maatschappijen te veroorloven
hare kasmiddelen te behouden en haar zodoende in staat te stellen het bedrijf voort
te zetten en aan hare tegenwoordige verplichtingen, voortvloeiende uit den bouw van
nieuwe schepen, te voldoen. Dienovereenkomstig zal de betaling der op 1 October a.s.
verschijnende rente op de 4% obligatiën der Maatschappij voorloopig worden
4470 uitgesteld. De commissarissen onderwerpen den toestand aan een grondig onderzoek en
hopen binnenkort aan obligatie- en aandeelhouders een volledige mededeeling
betreffende den stand van zaken te doen en tevens aanwijzingen te geven hoe men tot
een zoo goed mogelijke oplossing in het belang van allen kan geraken.

Waarschuwing tegen verzekering van contrabande.

4470 LONDEN, 24 Sept. (Reuter.) De Times waarschuwt assuradeuren om voorzichtig te zijn
wat betreft het verzekeren van groote hoeveelheden koper, die volgens bestaande
plannen uit de Vereenigde Staten naar Rotterdam verscheept zullen worden. Daar koper
tot conditioneele contrabande is verklaard, zullen diegenen aan wie de voorraden zijn
geconsigneerd, hebben aan te toonen dat de eindbestemming der zending een neutrale
4475 staat is.

Uit de Ver. Staten.

NEW-YORK, 23 Sept. (Reuter). Wissel Londen Oablo Transfers 4.97, Zichtwissels 4.96,
Zilver 53.
4480 Een bedrag van \$250,000 aan goud werd naar Canada verscheept.
Baltimore & Ohio: Ontvangsten Augustus br. \$8.7000,000 (-\$929,000), nette \$2,767,000
(-\$235,000).
New-York Ontario & Western: Afgelopen boekjaar br. \$9,041,000 (-\$414,000), netto
\$2,109,000 (-\$615,000).
4485 Geld op termijn noteert thans te New-York 8%, bij kleinen omzet. Zilver blijft vast.
De prijs is van 52½ tot 525/8 cents gestegen.
De Amerikaansche Minister van Financiën heeft een waarschuwing gericht tot de banken
die regeeringsgelden hebben ontvangen voor het vergemakkelijken der oogst-beweging;
hun wordt hierin aangezegd, dat geen excessieve rente mag worden berekend en dat
4490 legitiem crediet mag worden geweigerd.
De directeur der Amerikaansche Posterijen overweegt plannen tot het instellen van een
postwissel-dienst met de Zuid-Amerikaansche Staten en tot het instellen van een
stuiversporto in het geheele Westelijk halfmond. (Hieruit blijkt dat men in Amerika
krachtig er op uit is, eenerzijds de naden der huidige desorganisatie van den
4495 wisselhandel zoo spoedig mogelijk te ondervangen, en aan den anderen kant door
vergemakkelijking van het handelsverkeer voordeel te trekken uit de wijzigingen die
de tegenwoordige oorlog met zich brengt. Het is echter zeer de vraag of men het ten
aanzien der verlaging van het brieven-port voorloopig niet bij plannen zal moeten
laten. De Amerikaansche schatkist heeft ten gevolge van de sterke vermindering der
4500 invoerrechten, die door den oorlog is veroorzaakt, een aanzienlijk tekort, zoodat
voor \$100 millioen nieuwe belastingen ingevoerd zullen moeten worden. De financiën
der meeste Zuid-Amerikaansche Staten zijn thans volkomen berooid. De aanvankelijke
derving van inkomsten, die uit verlaging van porto pleegt voort te vloeien, zal thans
4505 derhalve wel een beletsel zijn voor het doorvoeren der plannen. Red. Hbld.)
De inschrijvings-lijsten voor de 6% leening der stad New-York zijn thans gesloten.
Zooals reeds gemeld, is de uitgifte belangrijk overteekend.
Uit Pittsburgh wordt gemeld, dat van Engelsche zijde aanvragen zijn ingekomen voor
belangrijke hoeveelheden machinerieën en electrolytisch koper.
De Kansas City Mexico & Oriënt Railroad heeft tot de Public Service Commission in
4510 Texas het verzoek gericht \$1,458,000 obligatiën te mogen uitgeven.

HANDELSBERICHTEN.

Koffie. Santos op termijn. *Amsterdam* [...]
Koffie. Santos op termijn. *Rotterdam* [...]

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- 4515 AMSTERDAM, 24 Sept. Groenten [...]
 AMSTERDAM, 24 Sept. Aardappelen [...]
 ENKHUIZEN, 23 Sept. Groenten en fruit. [...]
 SAVANNAH, 21 Sept. Hars.Type F 3.55, nominaal
 ST. LOUIS, 21 Sept. Tarwe prijshoudend, 1/4 à 5/8 c. hooger; Sept. 108½ c. Dec 111
 1/4 c.
 4520 DULUTH, 21 Sept. Tarwe, prijshoudend 7/8 à ½ c. lager. Sept. 111 5/8c., Dec. 112 5/8
 c.
 WINNIPEG, 21 Sept. Tarwe 3/4 à 3/8c. lager, Oct. 111 1/8 c., Dec. 113 c., Mei 120 c.
 LONDEN, 21 September.
 4525 Granen. [...]
 Mais. [...]
 Gerst [...]
 Haver [...]
 Zaden. [...]
 4530 Koolzaad zonder aanbod.
 MAAGDENBURG, 22 Sept.
 Suiker.

SCHEEPSTIJDINGEN.

- 4535 **Binnenlandsche Havens.**
 AMSTERDAM, 23 September. Aangekomen: (Petr.h.) Gallia, motorboot, Londen. Gasolie.
 Carg. v. Es & v. Ommeren.
 AMSTERDAM vertr. 24 Sept. Scheldestroom, S. Plymouth.
 NIEUWEDIJEP vert. 24 Sept. Amulet, S. Leith n. Harlingen; Leeuwarden, S. Londen n. id.
 4540 DELFZIJL vertr. 22 Sept. Rijnland, sleepk[r?]aan, Ameland, idem, Duitschland, idem,
 alle 3 ledig n. Rotterdam over Groninger Wadden per sleepb. Tempus Docebit.
 MAASSLUIS, 24 Sept. Wind O. Aangekomen Johanna, S. Swansea; St. Andrew, S. Kirkeness;
 Batavier II, S. Londen; Oilfjeldt, S. Kirkeness; Theodora, S. Kings Lynn. Vertrokken
 IJssel, S. Archangel; Telegraaf 18, S. Goole; Sophie H., S. New-York.
 4545 VLISSINGEN, aang. 23 Sept. Telegraaf 17, S. Antwerpen, St. St. Blicher, S. Kotka
 gepasseerd van Antwerpen. Dresden, S. Tilbury; gepasseerd van Gent Sevenses, S.
 London. Pandion, S. Belfast.
 TERNEUZEN vertr. 23 Sept. River Lagan, S. Londen.
 4550 **Buitenlandsche Havens.**
 ABERDOVEY aang. 21 Sept. Voorwaarts, Mulder, Fredriksstad.
 BILBAO aang. 16 Sept. P. de Satiustequi, S. B. Ayres.
 LIVERPOOL vert. 19 Sept. Ernesto, S. Havana.
 LIZARD gep. 19 Sept. Rotterdam, tankboot, Amst. n. New-York.
 4555 NEW-YORK aang. 20 Sept. Bloemfontein, S. Manila.
 SHIELDS aang. 19 Sept. Othello, S. Sydney (C. B.).
 BARROW aang. 21 Sept. Mira, S. Port Arthur.
 BEVEZIER gep. 21 Sept. Montebello, S. Kurrachee n. Huill.
 BILBAO aang. 16 Sept. Herm, S. New-York.
 4560 BOSTON aang. 21 Sept. Bohemian, S. Liverpool; Pretorian, S. Glasgow.
 BOSTON vert. 21 Sept. San Giorgio, S. Middell. Zee.
 BROW HEAD gep. 22 Sept. Pacuare, S. Jamaica n, -.
 BUENOS AYRES aang. 26 Aug. Siamese Prince, S. Antwerpen.
 BUENOS AYRES aang. 28 Aug. Bougainville, S. Havre.
 4565 BUENOS AYRES aang. 18 Sept. Neuquen, S. Newport.
 BUENOS AYRES aang. 20 Sept. Alcantara, S. Liverpool.
 CADIX aang. 18 Sept. Montserrat S. New-York.
 CALCUTTA aang. 19 Sept. Magician, S. -.
 CARDIFF aang. 21 Sept. Mountby, S. Montreal.
 4570 CHARLESTON aang. 21 Sept. South Point, S. Hull
 COLOMBO vertr. 19 Sept. C. Lopez y Lopez, S. Manilla n. Liverpool
 DELAGOABAAI aang. 17 Sept. Beira, S. Mozambique n. Lissabon.
 EASTHAM aang. 21 Sept. Sutton Hall, S. Bombay.
 FOWEY aang. 21 Sept. Waalstroom, S. Amst.
 4575 GENUA vertr. 11 Sept. Antilles, S. New-York.
 GOTHENBURG aang. 16 Sept. Canton, S. Japan.
 GRAVESEND aang. 21 Sept. Teano, S. Middell. Zee; 22 Sept. Egypt, S. Sydney.
 HANKOW aang. 18 Sept. Moyune, S. Liverpool.
 HULL aang. 20 Sept. Johanna, S. Caen; Caledonia, S. Rotterdam.
 4580 HULL vertr. 23 Sept. Katendrecht, S. Sunderland.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

- IMMINGHAM aang. 19 Sept. Ceylon, S. Vladivostock.
LEITH aang. 21 Sept. Vlietstroom, S. Amst.
LISSABON aang. 20 Sept. Ruby, S. New-York.
LIVERPOOL aang. 21 Sept. Hurunui. S. Brisbane; Ilaro, S. Afrika; 22 Sept. Egret, S.
4585 Rotterdam; Kroonland, S. New-York.
LIVERPOOL aang. 21 Sept. Nyroca, S. Rott.; 22 Sept. Eagle Point, S. Newport News;
Devonian, S. Boston; Sebek, S. Alevandria.
LIZARD gep. 22 Sept. Griqua, S. Bombay n. Hull.
LONDEN aang. 22 Sept. Monnetanka, S. New-York; Norwegian, S. New Orleans.
4590 MARSEILLE aang. 16 Sept. Crimel, S. Londen.
MELBOURNE aang. 21 Sept. Nestor, S. Glasgow.
MONTEVIDEO aang. 20 Sept. Highland Corrie, S. Londen.
MONTREAL aang. 20 Sept. Grampian, S. Liverpool.
MORSAMEDES vertr. 10 Sept. Angola, S. Lissabon; 11 Sept. Zaire, S. id.
4595 NEWPORT aang. 21 Sept. Elsa, S. Fredriksstad; Myrdal. S. Gothenburg.
NEWPORT NEWS vert. 21 Sept. Luigi Ciampa, S. Napels.
NEW-YORK aang. 20 Sept. Megantic, S. Liverpool.
NEW-YORK aang. 21 Sept. Zeeland, S. Liverpool; Minnewaska, S. Londen.
NICOLAJEFSK aang. 9 Sept. Siam, S. Moji.
4600 NORFOLK vert. 21 Sept. Finn, S. Napels.
OXELOSUND vertr. 23 Sept. Grangesberg, S. Rotterdam.
PADANG aang. 7 Aug. Kleist, S. Japan; 11 Aug. Rheinland, S. Brisbane.
PADANG vertr. 12 Sept. Padang, Olsen, New-York.
PERIM gep. 20 Sept. Fionia, S. Christiania n. Bangkok.
4605 PHILADELPHIA aang. 21 Sept. Citta di Palermo, S. Genua.
PIRAEUS aang. 10 Sept. Samos, S. Candia.
POINTE à PITRE aang. 7 Sept. Cacique, S. Havre.
PORTLAND O., vert. 20 Sept. Benefactor, S. Glasgow.
PRAWLEPOINT gep. 21 Sept. Mamari, S. New-Zeeland n. Londen; Waalstroom, S. Amst. n.
4610 Fowey.
QUITTAH vert. 26 Aug. Jeannette Woermann, S. -.
ROSARIO aang. 8 Aug. Conway, S. Londen.
ROSARIO vert. 10 Aug. Marte, S. St. Vincent.
ROUAAN aang. 17 Sept. Coleby, S. N. Orleans.
4615 SAFFI vertr. 4 Sept. Zwaluw, Slangenbergh, Aberdeen.
SAGRES gep. 20 Sept. Eir, S. Nicolajeff n. Rotterdam.
SAO THOME vertr. 19 Sept. Ambaca, S. Mozambique.
SHIELDS aang. 20 Sept. Avanti, S. Amst.
SWANSEA aang. 21 Sept. Queen Louise, S. Santa Rosalia.
4620 TORBAY geankerd 20 Sept. Europa, Tammes, Huelva n. Penfryn.
WIGHT geankerd 22 Sept. Katwijk, S. Bilbao n. Rotterdam.
- STOOMVAARTLIJNEN.**
STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.
4625 KAMBANGAN (thuisreis) passeerde 23 Sept. Perim.
REMBRANDT (thuisreis) arriveerde 23 Sept. te Suez.
- KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.**
4630 ORION arriveerde 23 Sept. van Port-Said te Palermo.
- HOLLAND-AMERIKA LIJN.**
GORREDIJK arriveerde 22 Sept. van Rotterdam te New-Orleans.
SOMMELSDIJK, van New Orleans naar Rotterdam, is 23 Sept. des avonds Lizard
gepasseerd.
4635
- STOOMVAART-MIJ. OCEAAN.**
EUMAEUS arriveerde 22 Sept. van Japan te Londen.
PROMETHEUS, van Amsterdam naar Java, arriveerde 21 Sept. te Liverpool.
PONAPE. (Falmouth, 21 Sept.) Het Duitsche schip "Ponape", van Iquique met salpeter
4640 naar Hamburg, is prijsgemaakt en ligt hier thans in de baai geankerd.
T.X. 58. (Texel, 23 Sept.) Het visschersvaartuig "TX 58" is in den verlopen nacht,
vermoedelijk ten gevolge van een plotseling ontstaan lek in de haven gezonken. De
bemanning was niet aan boord.
- 4645 PASSAGIERS per s.s. "Nickerie", 25 Sept. te vertrekken van Amsterdam naar West-
Indië: H. Scholze en echt., W. Dijkmeester, E. Schoemaker en echtg., G. A. Freitag en

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 september 1914

4650 echtg., eerw. pater C. Verheyen, twee eerw. zusters van Tilburg, drie eerwaarde zusters van Roosendaal, F. G. W. K. E. van der Putten, J. G. Tammes en echtg. en 2 kind., wed. I. de Pina en dochter, mevr. L. Lapiere en 4 kind., Dirk Hartland, echtg. en 1 kind.

LOBIT, 23 Sept. (Na midd. 12 uur.) Gepasseerd en bestemd naar:
ROTTERDAM. Allemania, S.; Rhenus 32, S.
DELFT. Johanna, Jansen.

4655 BONGENAAR. Wilh., Leenders.
GOUDA. Henriette, Rensen.
HERWIJNEN. Nova Cura, Schimmel.
VUREN. Trouw doet blijken, v. Harssen.
DELFT. Theodora, Vonk.

4660 DUITSCHLAND. Willen, v. Steen; Harnetta, Verburg; Alleg. Geertr., Leijgraaf; Dina, Bertels; Joh. Maria, Leijgraaf; Majola, S.; Rhenus 20, S.; Niederrhein 6, Bott; Industrie 3, S.; Amphortos. Kluiver; Viking, S.; Henrica Philomena, Nuij; M. en Dintel 6, S.; Embrica, v. Koeverden; Parcival, S.; Vischhandel, S.; Crescendo 3, . S.; Adriana, De Ronde; Fenna Elisabeth, Baars; Huberdina, De Bot; M. en Dintel, v. d. Pluijm; Maria, Bijleveld; Vertrouwen, v. Opster; Cath. Sophia, Driessen.

Amerik. Telegrammen.

New-York, 23 Sept. (R. O.)
Tarwe. De termijnmarkt opende prijshoudend, had hetzelfde verloop als de markt te Chicago en sloot vast. Loco onregelmatig. [...]
4670 Mais. Loco traag. [...]
Koffie. Verkocht voor export -- zakken.
Koffie. Rio Nr. 7 loco -
Katoen. [...]

4675 Katoenzaadolie [...]
Petroleum [...]
Terpentijn [...]
Reuzel W. Steam [...]
Suiker [...]

4680 Meel [...]
Tin Straits - - gesloten.
Koper [...]
Vracht n. Liv. v. Katoen [...]
IJzer No. 2 North [...]
4685 Staal Rails p.pd. [...]
Locostemmingen: [...]

Chicago, 23 Sept. (R. O.)

4690 Tarwe. De markt opende prijshoudend. 1/8 c. lager, steeg echter in verband met de vaste stemming te Liverpool en Winnipeg, op aankopen door Armour en op vraag voor loco te Minneapolis, doch daalde daarna op luiquidatiën per September en op het voor de baissiers gunstige bericht in de Cincinnati Price-Current. Ten slotte verbeterde de markt opnieuw op groote uitklaringen en op geruchten van exportzaken en sloot vast. [...]

4695 Mais. [...]
Haver [...] Haver verkocht 40 bootladingen.
Rogge [...]

Provisions. De markt opende traag, daalde in verband met de lagere varkensnooteering en op verkoopen, steeg toen op aankopen door packers en sloot prijshoudend.
4700 Reuzel [...]
Pork [...]
Ribbs [...]
Varkens [...]

4705 **New-Orleans**, 23 Sept. (R. O.)
Katoen [...]